

საქართველოს კონსტიტუცია

CONSTITUTION OF GEORGIA

გამოცემულია საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის
სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების
ფაკულტეტის მზარდაჭერით

თბილისი, 2019
გამომცემლობა „იურისტების საფხარო“

საქართველოს კონსტიტუციის ახალი რედაქციის ილუსტრირებული საბავშვო ვერსია მომზადებული და გამოცემულია საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის სამეცნიერო-კვლევითი პროექტის “ბავშვთა უფლებები”-ს ფარგლებში.

რედაქტორი: სტუ-ს სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის დეკანი, პროფესორი ირაკლი გაბისონია

პასუხისმგებელი გამოცემაზე: სოფიო დემეტრაშვილი
თამარ ბარამია

გამოცემაზე მუშაობდნენ: სამეცნიერო-კვლევითი პროექტის “ბავშვთა უფლებები”-ს ხელმძღვანელი: სოფიო დემეტრაშვილი, პროექტის მონაწილეები: თამარ ბარამია, ნატო გუგავა, ნანა ხარაძე, ხატია ვასაძე, ეკა რუსიეშვილი, გიორგი კალანდაძე.

ილუსტრაციების ავტორი, მხატვარი ნიკოლოზ დადიანი

საქართველოს კონსტიტუცია დაიბეჭდა საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის მხარდაჭერით

საავტორო უფლება ნახატებსა და ტერმინთა განმარტებებზე დაცულია.
© საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტი

გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“

თბილისი, მ. კოსტავას №75; 0171

ტელ.: (+995 032) 238 35 99; (+995) 557 51 51 34

ვებ-გვერდი: www.law.ge

ელ-ფოსტა: Info@law.ge

www.facebook.com/PublishingWorldofLawyers

ISBN 978 – 9941-9638-0-3

The new edition of the Constitution of Georgia, illustrated, children's version is prepared and published in the framework of the scientific research project "Children's Rights", Faculty of Law and International Relations of Georgian Technical University.

Editor: Professor, Dean of GTU Faculty of Law and International Relations Irakli Gabisonia

**Responsible for publication: Sophio Demetrashvili
Tamar Baramia**

Working on edition: head of scientific research project "Children's Rights": Sophio Demetrashvili, Project participants: Tamar Baramia, Nato Gugava, Nana Kharadze, Khatia Vasadze, Eka Rusieshvili, Giorgi Kalandadze

Author of illustrations, Artist Nikoloz Dadiani

The Constitution of Georgia was published with the support of Georgian Technical University Faculty of Law and International Relations

Rights on drawings and definitions of terms are reserved.

© **Georgian Technical University Faculty of Law and International Relations**

Publishing House "World of Lawyers"

Tbilisi, M. Kostava #75; 0171

Tel.: (+995 032) 238 35 99; (+995) 557 51 51 34

Web: www.law.ge

E-Mail: Info@law.ge

www.facebook.com/PublishingWorldofLawyers

ISBN 978 – 9941-9638-0-3

რედაქტორისაგან

კონსტიტუცია, როგორც ქვეყნის უმთავრესი სამართლებრივი დოკუმენტი სახელმწიფო ხელისუფლების საზოგადოების თითოეული წევრის ქმედების უმაღლესი საზომია, ამიტომაც მნიშვნელოვანია, რომ ქვეყნის ყველა მოქალაქე ღიდი, თუ პატარა ეზიაროს მის სულისკვეთებას.

საქართველოს კონსტიტუციის ილუსტრირებული საბავშვო ვერსია შეიქმნა ჩვენს ფაკულტეტზე განხორციელებული ერთ-ერთი გამორჩეული პროექტის „ბავშვთა უფლებებში“ ჩართულ პროფესორ-მასწავლებელთა მიერ. საბავშვო კონსტიტუცია ეძღვნება მომავალ თაობას და იგი, ღიდად შეუწყობს ხელს კონსტიტუციის ღირებულებებზე ორიენტირებული ახალგაზრდების ჩამოყალიბებას. კონსტიტუციაში საუბარია ყველა იმ უფლებებზე და თავისუფლებებს, რომლებიც აღიარებულია, დემოკრატიული სახელმწიფოებისა და საერთაშორისო სამართლით. კონსტიტუცია წარმოადგენს მომავალი თაობის სამაგიდო წიგნს. ისინი უთუოდ მიაქცევენ ყურადღებას იმ ნორმებს, რომელიც ეხება ადამიანის პატივისა და ღირსების ხელშეუვალობას. განათლების მიღებისა და მისი ფორმის არჩევის თავისუფლებას და სხვა.

პროექტის მონაწილეთა მიზანი იყო, რომ საზოგადოების რაც შეიძლება დიდმა ნაწილმა მიიღოს ინფორმაცია იმ ძირითად საკითხებზე, რომლებიც ცალკეული ადამიანის და მთლიანად საზოგადოების ყოფას განსაზღვრავენ. ახალგაზრდა თაობა ქვეყნის მომავალს წარმოადგენს. და სწორედ ამიტომ მნიშვნელოვანია, რომ უკვე მოზარდობის ასაკში იცნობდნენ საქართველოს ძირითად კანონს-კონსტიტუციას.

წინა გამოცემისაგან განსხვავებით მოცემულ კონსტიტუციაში მხატვრის მიერ მომზადებულია ახალი ილუსტრაციები, რომლებშიც ძირითადი აქცენტი გაკეთებულია ადამიანის ძირითადი უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვაზე. სახელმწიფო წარმოადგენს ადამიანის თავისუფლების უზრუნველყოფს მექანიზმებს. იგი იქმნება ადამიანისთვის და არა პირიქით. ეს დედა აზრი მუქ ზოლად გასდევს საბავშვო კონსტიტუციას. უფრო მეტიც, პროექტის მიზანს წარმოადგენს, საქართველოს ძირითადი საკანონმდებლო აქტი მიტანილ იქნეს მოზარდ თაობასთან მათთვის ყველაზე უფრო გასაგები ენითა და მეთოდით.

მოზარული ვართ, რომ აღნიშნული პროექტის მონაწილეთა შემოქმედებითი შრომის შედეგად მომავალ თაობას ადრეულ ასაკშივე ექნება საშუალება გაეცნონ საბავშვო კონსტიტუციას, ჩაწვდნენ ცალკეული ნორმების არსსა და დანიშნულებას, გაავლონ პარალელები საკუთარი ცხოვრების ყოველდღიურობასთან და ასე აქციონ კონსტიტუციის ხანდახან გაუგებარი სამართლებრივი დებულებები საკუთარი ცხოვრების ნაწილად.

ირაკლი გაბისონია
პროფესორი, სტუ-ს
სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების
ფაკულტეტის დეკანი

From the editor

The constitution, as the basic legal document of the country, is the highest measure of action of each member of the state government, therefore it is important that all citizens of the country share its spirit, regardless of their age.

Illustrated version of the Children's Constitution of Georgia was created by professors and teachers involved in one of the distinguished projects "Rights of Children" implemented at our faculty. Constitution of Children is dedicated to future generation and it will greatly facilitate the formation of young people oriented on the values of Constitution.

The Constitution deals with all the rights and freedoms recognized by democratic states and international law. The constitution is the desk book of the future generation. They will undoubtedly pay attention to the norms relating to human dignity and honor. Freedom of choice of education and its form.

The goal of the project participants was to inform majority of the public with information about the basic issues, that determine the existence of an individual and society as a whole. The young generation represents the future of the country. And that's why it's important for them to know the basic law - the Constitution of Georgia in the age of adolescence.

In contrast to the previous editions, the present constitution includes new illustrations prepared by the artist, focused on protection of fundamental human rights and freedoms. The state is the mechanism for providing human freedom. It is created for human and not vice versa. This fundamental principal is darkly highlighted in the constitution of children. Moreover, the purpose of the project is to bring the main legislative act of Georgia to the younger generation with the most understandable language and method. We are delighted that, as a result of the creative work of the project participants, the future generation will be able to get acquainted with the children's constitution, to understand the essence and purpose of individual norms, draw a parallel to their daily life, and make often incomprehensible, legal provisions of the constitution as part of their own life.

Irakli Gabisonia
Professor, Dean of GTU Faculty of Law and
International Relations

წინასიტყვაობა

საყოველთაოდ ცნობილია, რომ კონსტიტუცია თანამედროვე ცივილიზებული სამყაროს აუცილებელი ნიშანია. არ არსებობს სახელმწიფო, რომელსაც კონსტიტუცია არ გააჩნდეს. კონსტიტუცია ჩვენი ყოველდღიური ცხოვრების, რეალობის, ცოცხალი საზოგადოებრივი მოვლენების გარკვეული რეგულაციების ამსახველი კანონთა კანონია. კითხვაზე - „რა არის კონსტიტუცია?“ ჯერ კიდევ მეცხრამეტე საუკუნეში გერმანელი ფილისოფოსი, იურისტი ფერდინანდ ლასალი ხატოვნად ასე პასუხობდა: „რა არის კონსტიტუცია?...კონსტიტუცია - ეს ვაჭრები, ბანკირები, თქვენ, მე -ვართ, კონსტიტუცია ეს ზარბაზნები და კარაქია“.

საქართველოს პირველ რესპუბლიკაში 1921 წლის 21 თებერვალს მიღებულმა კონსტიტუციამ ყველა სხვა მომდევნო აქტი ამ კონსტიტუციის პრინციპებზე, მის ისტორიულ-სამართლებრივ მემკვიდრეობაზე დაყრდნობით მეტ-ნაკლები ხარისხით ხელს უწყობდა უფრო სრულყოფილი კონსტიტუციური ლანდშაფტის შექმნას. ამ მხრივ განსაკუთრებული მნიშვნელობისაა 1995 წლის 24 აგვისტოს კონსტიტუცია, რომლის 2018 წლის ახალი რედაქცია ასახულია წინამდებარე ნაშრომში. როგორც ამ კონსტიტუციის პირვანდელი ტექსტი, ასევე მომდევნო გადასინჯვები პრეტენზიულად აცხადებენ, რომ წარმოადგენენ საფუძველს ჭეშმარიტი დემოკრატიული საზოგადოების შექმნისათვის. ბავშვი, მისი ფიზიკური თუ გონებრივი თავისებურებების გამო განსაკუთრებულ, და უწინარესად სამართლებრივ დაცვასა და ზრუნვას საჭიროებს და საქართველო მრავალი საერთაშორისო ხელშეკრულების მონაწილეა, რომელიც ამ ამოცანის განხორციელებას ემსახურება, საერთაშორისო სამართლის ამგვარ ხელშეკრულებათა შორის უწინარესად 1989 წლის 20 ნოემბრის „კონვენცია ბავშვთა უფლებების შესახებ“ გავისხენებ. ამ და სხვა საერთაშორისო აქტებით აღებულ ვალდებულებათა გარდა საქართველოში ბავშვთა უფლებები დაცულია კანონმდებლობით. საქართველოს კონსტიტუციის 30-ე მუხლი („ქორწინების უფლება, დედათა და ბავშვთა უფლებები“) მე-2 პუნტი აცხადებს: „...ბავშვთა უფლებები დაცულია კანონით“.

ნათქვამი ბავშვი მზად უნდა იყოს საზოგადოებაში დამოუკიდებლად ცხოვრებისათვის, იგი აღზრდილი უნდა იყოს მშვიდობის, ინდივიდუალური ღირსების, თავისუფლების, თანასწორობისა და სოლიდარობის იდეალთა ერთგულების სულისკვეთების პირობებში. ვიმედოვნებთ, რომ კონსტიტუციის წინამდებარე ტექსტის გამოქვეყნება, მისი პრინციპებისა და ნორმების გაცნობიერება და განუყრელი დაცვა ხელს შეუწყობს ამ იდეალთა მიღწევას.

აუთანდლო დემეტრაშვილი
სტუ-ს სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების
ფაკულტეტის
პროფესორი, სამართლის დოქტორი

Foreword

It is well known, that the constitution is a necessary sign of the modern civilized world. There is no state which does not have a constitution. The Constitution is the law of laws that reflects our daily lives, reality, certain regulations of live social events. In the nineteenth century German philosopher Ferdinand Lassalle responded gloriously: "What is the constitution? ... Constitution - this is merchants, bankers, you, me, constitution, cannons and butter".

The Constitution adopted on 21 February 1921 in the First Republic of Georgia provided all other subsequent acts on the principles of this Constitution, based on its historical and legal heritage, more or less helped to create a more comprehensive constitutional landscape. In this regard, the Constitution of 24 August 1995 has the particular importance, the new edition (2018) of which is reflected in the present work. As the first text of this constitution, as well as the next revisions claim that they are the basis for the creation of a genuine democratic society and a decent integration into the international community.

The development of humanity has shown that the child needs special protection and care, especially for his/her physical and mental characteristics, and Georgia is a participant of many international agreements, which serve to carry out this task, to commemorate such agreements of international law on November 20, 1989, "Convention on the Rights of the Child". In addition to the obligations under this and other international acts, child rights in Georgia are protected by law. Paragraph 2 of Article 30 of the Constitution of Georgia ("Right to marriage, maternal and child rights") states: "Children's rights are protected by law". According to the one international Agreement, the child should be prepared to live independently in society, he/she should be brought up in the spirit of a loyalty of peace, individual dignity, equality of freedom and solidarity.

We hope that the publication of the text of the Constitution, the understanding and protection of its principles and norms will contribute to the achievement of these ideals.

Avtandil Demetrashvili
Professor of Law and International Faculty of GTU,
Doctor of Law

წინასიტყვაობა

უწინარეს ყოვლისა, მინდა აღვნიშნო - ჩემთვის დიდი პატივია წილად რომ მხვდა აღნიშნული გამოცემის რეცენზირება. მაღლიერებას გამოეხატავ საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის ახალგაზრდა პროფესორ-მასწავლებლების მიმართ, რომლებიც გაერთიანებულნი არიან პროექტში „ბავშვთა უფლებები“ და გადაწყვიტეს ამ საინტერესო და მეტად აქტუალური პუბლიკაციის შექმნა. კონსტიტუცია არის ერის ცხოვრებისა და განვითარების ერთგვარი ბიოგრაფია, კარგად გამოხატავს სახელმწიფოს ხასიათს, მის ღირებულებებსა და წარმოდგენებს, მის სულიერ თვითმყოფადობას. კონსტიტუცია არის ჩვენი სახელმწიფოსა და ადამიანების - ცხოვრების ძირითადი წესების ერთობლიობა. ქვეყნის კონსტიტუცია თავისი დროისა და ეპოქის არტეფაქტია, კანონი იმისა თუ როგორ უნდა "იცხოვროს" ქვეყანამ.

იმ მიზნით, რომ სწავლის პროცესი გახდეს მეტად საინტერესო და ორიენტირებული იყოს ახალგაზრდებზე, რომლებიც წარმოადგენენ ჩვენი ქვეყნის მომავალს, რომლებიც აუცილებლად ჩაერთვებიან ქვეყნის პოლიტიკის ფორმირებასა და მნიშვნელოვანი სახელმწიფოებრივი საკითხების გადაჭრაში, საქართველოს კონსტიტუციის ილუსტრირებული ვერსია წარმოადგენს მნიშვნელოვან წინაპირობას. არ იქნება გადაჭარბებული, თუ ვიტყვით, რომ კონსტიტუციური სამართლის პრობლემატიკა საქართველოში, სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან საკითხებს მოიცავს. ქვეყანაში მიმდინარე გლობალური, სამართლებრივი და პოლიტიკური რეფორმების ფონზე, დიდი დატვირთვა აქვს ქვეყნის დემოკრატიული აღმშენებლობისათვის კონსტიტუციის ახალ რედაქციას, რომელიც ეფუძნება ადამიანის ღირსების, როგორც უზენაესი ღირებულების იდეას. აღნიშნული აყალიბებს დახვეწილ, ახალი ევროპული ტიპის საპარლამენტო მმართველობას, ძლიერი პარლამენტით, ქმედითი მთავრობით, დამოუკიდებელი სასამართლო ხელისუფლებით და ზეპარტიული პრეზიდენტით. ეს არის ახალი კონსტიტუციის ძირითადი ნიშან-თვისებები.

დარწმუნებული ვარ, ილუსტრირებული საქართველოს კონსტიტუცია გახდება სამაგიდო წიგნი ხელისუფლების და სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლებისთვის, იურისტებისთვის, ჟურნალისტებისთვის და ყველა იმ ადამიანისთვის, რომელიც ორიენტირებულია ახალგაზრდების განვითარებაზე და საქართველოში დემოკრატიის განმტკიცების საქმით არის დაკავებული.

ვახტანგ ჟვანია
სტუ-ს სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების
ფაკულტეტის ასისტენტი

Foreword

First of all, I would like to point out that it is a great honor for me to review this publication. I am grateful to young professors and teachers of the Faculty of Law and International Relations of the Georgian Technical University, who are united in the project "Rights of Children" and decided to create this interesting and highly relevant publication. The Constitution is a biography of life and development of the nation, well expressing the state character, its values and imaginations, its spiritual identity. The Constitution is a combination of the basic rules of life of our state and people. The constitution of the country is an artifact of its time and epoch, a law concerning the "life" of the country. With the aim to make learning process more interesting and focused on young people, who represent the future of our country, who will definitely be involved in the formation of the country's policy and the solution of important state issues, an illustrated version of the Constitution of Georgia is an important precondition.

It will not be exaggerated if we say that the constitutional law in Georgia covers vital issues. On the background of global, legal and political reforms in the country, there is a great deal of work on the new edition of the constitution for the democratic development of the country based on the idea of human dignity as the supreme value. This establishes a new European type of parliamentary governance with strong parliament, an effective government, independent judiciary and a non-party president. This is the main characteristic of the new constitution. I am convinced that the illustrated Constitution of Georgia will become a desk book for government and civil society representatives, lawyers, journalists and all those people who are oriented on youth development and are engaged in the strengthening of democracy in Georgia

Vakhtang Zhvania
Assistant of Faculty of Law and
International Relations of GTU

სარჩევი

რედაქტორისაგან.....	4
წინასიტყვაობა.....	6
თავი პირველი	
ზოგადი დებულებები.....	14
თავი მეორე	
ადამიანის ძირითადი უფლებები.....	24
თავი მესამე	
საქართველოს პარლამენტი.....	48
თავი მეოთხე	
საქართველოს პრეზიდენტი.....	68
თავი მეხუთე	
საქართველოს მთავრობა.....	78
თავი მეექვსე	
სასამართლო ხელისუფლება და პროკურატურა.....	86
თავი მეშვიდე	
სახელმწიფო ფინანსები და კონტროლი.....	98
თავი მერვე	
სახელმწიფოს თავდაცვა და უსაფრთხოება.....	104
თავი მეცხრე	
ადგილობრივი თვითმმართველობა.....	112
თავი მათე	
კონსტიტუციის გადასინჯვა.....	116
თავი მეთერთმეტე	
გარდამავალი დებულებები.....	118
დამატება	
საქართველოს კონსტიტუციის ახალი რედაქციის ამოქმედებასთან დაკავშირებული დებულებები 2017 წლის 13 ოქტომბრის კონსტიტუციური კანონი.....	119

Content

From the editor	5
Foreword	7
Chapter One	
General Provisions.....	15
Chapter Two	
Fundamental Human Rights.....	25
Chapter Three	
Parliament of Georgia.....	49
Chapter Four	
President of Georgia.....	69
Chapter Five	
Government of Georgia.....	79
Chapter Six	
Judiciary and Prosecutor's Office.....	87
Chapter Seven	
Public Finances and Control.....	99
Chapter Eight	
State Defence and Security.....	105
Chapter Nine	
Local Self-Government.....	113
Chapter Ten	
Revision of the Constitution.....	117
Chapter Eleven	
Transitional Provisions.....	118
Supplement	
Provisions related to the establishment of a new edition of the Constitution of Georgia	
Constitutional Law of Georgia 13 October 2017	121

საქართველოს კონსტიტუცია

ჩვენ, საქართველოს მოქალაქენი, რომელთა ურყევი ნებაა, დავამკვიდროთ დემოკრატიული საზოგადოებრივი წესწყობილება, ეკონომიკური თავისუფლება, სოციალური და სამართლებრივი სახელმწიფო, უზრუნველვყოთ ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებული უფლებანი და თავისუფლებანი, განვამტკიცოთ სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა და სხვა ხალხებთან მშვიდობიანი ურთიერთობა, ქართველი ერის მრავალსაუკუნოვანი სახელმწიფოებრიობის ტრადიციებსა და საქართველოს 1921 წლის კონსტიტუციის ისტორიულსამართლებრივ მემკვიდრეობაზე დაყრდნობით, ღვთისა და ქვეყნის წინაშე ვაცხადებთ ამ კონსტიტუციას.

CONSTITUTION OF GEORGIA

We, the citizens of Georgia – whose firm will it is to establish a democratic social order, economic freedom, and a legal and a social state; to secure universally recognised human rights and freedoms; and to enhance state independence and peaceful relations with other peoples – drawing on the centuries-old traditions of the statehood of the Georgian nation and the historical and legal legacy of the Constitution of Georgia of 1921, proclaim this Constitution before God and the nation.

თავი პირველი ზოგადი დებულებები

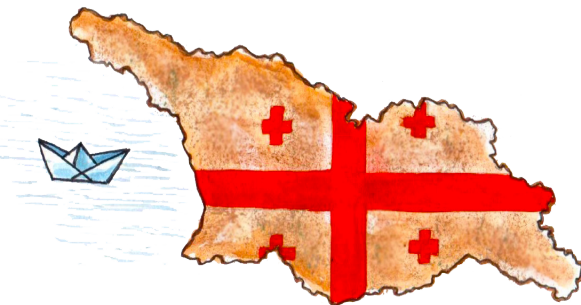
მუხლი 1. სახელმწიფო სუვერენიტეტი

1. საქართველო არის დამოუკიდებელი, ერთიანი და განუყოფელი სახელმწიფო, რაც დადასტურებულია 1991 წლის 31 მარტს ქვეყნის ძირითად ტერიტორიაზე, მათ შორის აფხაზეთის ასსრში და ყოფილ სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში ჩატარებული რეფერენდუმით და 1991 წლის 9 აპრილის საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის აქტით.
2. საქართველოს სახელმწიფოს ტერიტორია განსაზღვრულია 1991 წლის 21 დეკემბრის მდგომარეობით. საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა და სახელმწიფო საზღვრის ხელშეუხებლობა დადასტურებულია საქართველოს კონსტიტუციითა და კანონებით, აღიარებულია სახელმწიფოთა მსოფლიო თანამეგობრობისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ, საქართველოს სახელმწიფოს ტერიტორიის გასწვრივ აკრძალულია. სახელმწიფო საზღვრის შეცვლა შეიძლება მხოლოდ მეზობელ სახელმწიფოსთან დადებული ორმხრივი შეთანხმებით.

მუხლი 2. სახელმწიფო სიმბოლოები

1. საქართველოს სახელმწიფოს სახელწოდებაა „საქართველო“.
2. საქართველოს დედაქალაქი არის თბილისი.
3. საქართველოს სახელმწიფო ენა არის ქართული, ხოლო აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში — აგრეთვე აფხაზური. სახელმწიფო ენა დაცულია ორგანული კანონით.
4. საქართველოს სახელმწიფო დროშა, გერბი და ჰიმნი დადგენილია ორგანული კანონით, რომელიც გადაისინჯება კონსტიტუციის გადასინჯვისთვის განსაზღვრული წესით.

ლათინური- Ref-
erendum, ის, რაც
უნდა აუწყონ
(ეცნობოს). სა-
ჯარო გამოკ-
ითხვა, კენჭის
ყრით ხალხის
აზრის გარკვევა
განსაკუთრებით
მნიშვნელოვანი
სახელმწიფოე-
ბრივი საკითხ-
ების შესახებ.

Chapter One

General Provisions

Article 1 . State sovereignty

1. Georgia is an independent, unified and indivisible state as confirmed by the Referendum of 31 March 1991 held in the entire territory of the country, including the Autonomous Soviet Socialist Republic of Abkhazia and the former Autonomous Region of South Ossetia, and by the Act of Restoration of State Independence of Georgia of 9 April 1991.

2. The territory of the state of Georgia was determined on 21 December 1991. The territorial integrity of Georgia and the inviolability of the state border is confirmed by the Constitution and laws of Georgia, and recognised by the world community of nations and by international organisations. The alienation of the territory of the state of Georgia shall be prohibited. The state border may be changed only by a bilateral agreement with a neighbouring state.

Article 2 . State symbols

1. 'Georgia' is the name of the state of Georgia.

2. Tbilisi is the capital of Georgia.

3. The official language of Georgia shall be Georgian, and, in the Autonomous Republic of Abkhazia, also Abkhazian. The official language is protected by the organic law.

4. The state flag, the coat of arms, and the anthem of Georgia are established by the organic law, which shall be revised in accordance with the procedure established for revising the Constitution.

latin – Referendum should be informed (to be notified). Public opinion polling on the peoples opinion about the most important state issues.

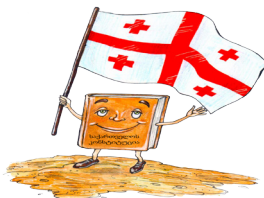
მუხლი 3. დემოკრატია

1. საქართველო არის დემოკრატიული რესპუბლიკა.
2. სახელმწიფო ხელისუფლების წყაროა ხალხი. ხალხი ძალაუფლებას ახორციელებს თავისი წარმომადგენლების, აგრეთვე რეფერენდუმისა და უშუალო დემოკრატიის სხვა ფორმების მეშვეობით.
3. არავის აქვს უფლება მიითვისოს ხელისუფლება. საყოველთაო არჩევნებში არჩეული ორგანოს მიმდინარე უფლებამოსილების ვადის კონსტიტუციით ან კანონით შემცირება ან გაზრდა დაუშვებელია.
4. პოლიტიკური პარტიები მონაწილეობენ ხალხის პოლიტიკური ნების ჩამოყალიბებასა და განხორციელებაში. პოლიტიკური პარტიების საქმიანობა ეფუძნება მათი თავისუფლების, თანასწორობის, გამჭვირვალობის და შიდაპარტიული დემოკრატიის პრინციპებს.

მუხლი 4. სამართლებრივი სახელმწიფო

1. საქართველო არის სამართლებრივი სახელმწიფო.
2. სახელმწიფო ცნობს და იცავს ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებულ უფლებებსა და თავისუფლებებს, როგორც წარუვალ და უზენაეს ადამიანურ ღირებულებებს. ხელისუფლების განხორციელებისას ხალხი და სახელმწიფო შეზღუდული არიან ამ უფლებებითა და თავისუფლებებით, როგორც უშუალოდ მოქმედი სამართლით. კონსტიტუცია არ უარყოფს ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებულ უფლებებსა და თავისუფლებებს, რომლებიც აქ არ არის მოხსენიებული, მაგრამ თავისთავად გამოძინარეობს კონსტიტუციის პრინციპებიდან.
3. სახელმწიფო ხელისუფლება ხორციელდება ხელისუფლების დანაწილების პრინციპზე დაყრდნობით.
4. სახელმწიფო ხელისუფლება ხორციელდება კონსტიტუციითა და კანონით დადგენილ ფარგლებში. საქართველოს კონსტიტუცია სახელმწიფოს უზენაესი კანონია. საკანონმდებლო და სხვა ნორმატიული აქტების მიღებისა და გამოცემის ზოგადი წესი და მათი იერარქია განისაზღვრება ორგანული კანონით.
5. საქართველოს კანონმდებლობა შეესაბამება საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებულ პრინციპებსა და ნორმებს. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებას, თუ იგი არ ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციას ან კონსტიტუციურ შეთანხმებას, აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა შიდასახელმწიფოებრივი ნორმატიული აქტის მიმართ.

რესპუბლიკა - სახელმწიფო მმართველობის ფორმა, რომლის დროსაც უმაღლესი ძალაუფლება ეკუთვნის გარკვეული ვადით არჩეულ პირებს თუ ორგანოებს.

დემოკრატია - "Demos Kratos" - ხალხის მმართველობა. მმართველობის ფორმა, რომლის დროსაც უზრუნველყოფილია ხალხის მიერ სახელმწიფო ხელისუფლების განხორციელება.

Article 3 . Democracy

1. Georgia is a democratic republic.
2. People are the source of state authority. People exercise power through their representatives, as well as through referendums and other forms of direct democracy.
3. No one shall have the right to seize power. The current term of a body elected in general elections shall not be extended or reduced by the Constitution or law.
4. Political parties shall participate in the formation and exercise of the political will of the people. The activities of political parties shall be based on the principles of freedom, equality, transparency, and intra-party democracy.

Article 4 . Legal state

1. Georgia is a legal state.
2. The State acknowledges and protects universally recognised human rights and freedoms as eternal and supreme human values. While exercising authority, the people and the State shall be bound by these rights and freedoms as directly applicable law. The Constitution shall not deny other universally recognised human rights and freedoms that are not explicitly referred to herein, but that inherently derive from the principles of the Constitution.
3. State authority shall be exercised based on the principle of the separation of powers.
4. State authority shall be exercised within the ambit of the Constitution and law. The Constitution of Georgia shall be the supreme law of the State. General rules for the adoption and issuance of legislative and other normative acts, and their hierarchy, shall be determined by the organic law.
5. The legislation of Georgia shall comply with the universally recognised principles and norms of international law. An international treaty of Georgia shall take precedence over domestic normative acts unless it comes into conflict with the Constitution or the Constitutional Agreement of Georgia.

Republic - the form of state governance, whereby the highest power belongs to persons or bodies elected for a certain period of time.

Democracy “Demos Kratos” - People’s rule. The form of governance, in which the state is ensured by the state government

მუხლი 5. სოციალური სახელმწიფო

1. საქართველო არის სოციალური სახელმწიფო.
2. სახელმწიფო ზრუნავს საზოგადოებაში სოციალური სამართლიანობის, სოციალური თანასწორობისა და სოციალური სოლიდარობის პრინციპების განმტკიცებაზე.
3. სახელმწიფო ზრუნავს ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე თანაბარ სოციალურეკონომიკურ და დემოგრაფიულ განვითარებაზე. მაღალმთიანი რეგიონების განვითარებისათვის კანონი ქმნის განსაკუთრებულ პირობებს.
4. სახელმწიფო ზრუნავს ადამიანის ჯანმრთელობისა და სოციალურ დაცვაზე, საარსებო მინიმუმითა და ღირსეული საცხოვრებლით უზრუნველყოფაზე, ოჯახის კეთილდღეობის დაცვაზე. სახელმწიფო ხელს უწყობს მოქალაქეს დასაქმებაში. საარსებო მინიმუმის უზრუნველყოფის პირობები განისაზღვრება კანონით.
5. სახელმწიფო ზრუნავს გარემოს დაცვასა და ბუნებრივი რესურსებით რაციონალურ სარგებლობაზე.
6. სახელმწიფო ზრუნავს ეროვნული ფასეულობებისა და თვითმყოფადობის, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვაზე, განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის განვითარებაზე.
7. სახელმწიფო ზრუნავს სპორტის განვითარებაზე, ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრებაზე, ბავშვებისა და ახალგაზრდების ფიზიკურ აღზრდასა და სპორტში მათ ჩართვაზე.
8. სახელმწიფო ზრუნავს უცხოეთში მცხოვრები თანამემამულეების სამშობლოსთან კავშირის შენარჩუნებასა და განვითარებაზე.

მუხლი 6. ეკონომიკური თავისუფლება

1. ეკონომიკური თავისუფლება აღიარებული და უზრუნველყოფილია.
2. სახელმწიფო ზრუნავს თავისუფალი და ღია ეკონომიკის, თავისუფალი მეწარმეობისა და კონკურენციის განვითარებაზე.
3. დაუშვებელია კერძო საკუთრების საყოველთაო უფლების გაუქმება.

სოციალური სახელმწიფოს მიზანს მოსახლეობის ცხოვრების დონის ამაღლება ან მისი სტაბილურად შენარჩუნება, მოქალაქეთა უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვა და რეალიზება, ჯანდაცვის, განათლების, სოციალური უზრუნველყოფის თანამედროვე სისტემების შექმნა და ა.შ. წარმოადგენს.

Article 5. Social state

1. Georgia is a social state.
2. The State shall take care of strengthening the principles of social justice, social equality and social solidarity within the society.
3. The State shall take care of the equitable socio-economic and demographic development on the entire territory of the country. Special conditions for the development of high mountain regions shall be determined by law.
4. The State shall take care of human health care and social protection, ensuring the subsistence minimum and decent housing, and protecting the welfare of the family. The State shall promote the employment of citizens. Conditions for providing the subsistence minimum shall be determined by law.
5. The State shall take care of environmental protection and the rational use of natural resources.
6. The State shall take care of the protection of national values, identity and cultural heritage, and of the development of education, science and culture.
7. The State shall take care of the development of sports, establishing a healthy lifestyle, and engaging children and youth in physical education and sports.
8. The State shall take care of maintaining and developing connections with the homeland for Georgian compatriots residing abroad.

Article 6. Economic freedom

1. Economic freedom is recognised and guaranteed.
2. The State shall take care of developing a free and open economy, and free enterprise and competition.
3. Abolishing the universal right to private property shall be prohibited.

Social state - democratic state, which is based on a broad social basis and active, a strong social policy, which aims to raise the living standards or its stable maintenance, protection and realization of citizens' rights and freedoms, health, education, social security systems to create a modern and etc. successfully resolving.

მუხლი 7. ტერიტორიული მოწყობის საფუძვლები

1. საქართველოს უმაღლეს სახელმწიფო ორგანოთა განსაკუთრებულ გამგებლობას მიეკუთვნება:

ა) კანონმდებლობა ადამიანის უფლებების, საქართველოს მოქალაქეობის, მიგრაციის, ქვეყანაში შემოსვლისა და ქვეყნიდან გასვლის, საქართველოში სხვა სახელმწიფოს მოქალაქეთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა დროებით ან მუდმივად ყოფნის შესახებ;

ბ) სისხლის სამართლის, სასჯელაღსრულების, სამოქალაქო სამართლის, ინტელექტუალური საკუთრების, ადმინისტრაციული სამართლის, შრომის სამართლის, საპროცესო კანონმდებლობა; მიწის, წიაღისეულისა და სხვა ბუნებრივი რესურსების კანონმდებლობა; ფარმაცევტული საშუალებების კანონმდებლობა; კანონმდებლობა საგანმანათლებლო დაწესებულების სტატუსის მოპოვების, აკრედიტაციისა და აკადემიური ხარისხების შესახებ; კანონმდებლობა მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის შესახებ;

გ) საგარეო პოლიტიკა და საერთაშორისო ურთიერთობები; საგარეო ვაჭრობა, საბაჟო და სატარიფო რეჟიმები;

დ) სახელმწიფოს თავდაცვა, სამხედრო მრეწველობა და იარაღით ვაჭრობა; ომისა და ზავის საკითხები; საგანგებო და საომარ მდგომარეობათა სამართლებრივი რეჟიმის დადგენა და შემოღება; შეიარაღებული ძალები; სასამართლოები და პროკურატურა; სახელმწიფო უსაფრთხოება; კრიმინალური პოლიცია და გამოძიება; სახელმწიფო საზღვრის სტატუსი, რეჟიმი და დაცვა; სასაზღვროსანიტარიული კორდონი;

ე) სახელმწიფო ფინანსები და სახელმწიფო სესხი; ფულის მოჭრა და ემისია; საბანკო, საკრედიტო, სადაზღვევო, საგადასახადო და სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის ვაჭრობის კანონმდებლობა;

ვ) სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის რკინიგზა და საავტომობილო გზები; ერთიანი ენერგეტიკული სისტემა და რეჟიმი; კავშირგაბმულობა; ტერიტორიული წყლების, საჰაერო სივრცის, კონტინენტური შელფის, განსაკუთრებული ეკონომიკური ზონის სტატუსები და მათი დაცვა; ავიაცია; სავაჭრო ფლოტი; გემთა ალმები; სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის ნავსადგურები; თევზჭერა ოკეანესა და ღია ზღვაში; მეტეოროლოგია; გარემოს მდგომარეობაზე დაკვირვების სისტემა; სტანდარტები და ეტალონები; გეოდეზია და კარტოგრაფია; ზუსტი დროის დადგენა; სახელმწიფო სტატისტიკა.

ემისია - საბანკო და სახაზინო ბილეთების, ქალაქის ფულისა და ფასიანი ქაღალდების გამოშვება.

კორდონი - საზღვრის დამცველი რაზმი.

მიგრაცია - გადასახლება, საცხოვრებელი ადგილის გამოცვლა.

Article 7. Basis of territorial arrangement

1. The following shall fall within the exclusive competence of the supreme state authorities of Georgia:

a) legislation on human rights, Georgian citizenship, migration, entry into and exit from the country, and the temporary or permanent stay of aliens and stateless persons in Georgia;

b) criminal, penitentiary, civil, intellectual property, administrative, labour and procedural legislation; legislation pertaining to land, minerals, and other natural resources; pharmaceutical legislation; legislation on obtaining the status of educational institution, and on accreditation, and academic degrees; and legislation on the National Academy of Sciences;

c) foreign policy and international relations; foreign trade, customs and tariff regimes;

d) state defence, military industry and arms trade; issues relating to war and truce; determining and introducing the legal regime of a state of emergency and martial law; the armed forces; courts and prosecution; state security; criminal police and investigation; the status, regime and protection of the state border; and a cordon sanitaire on the border;

e) state finances and state loans; the printing and emission of money; and legislation on banking, credit, insurance, tax and trade of national significance;

f) railways and motor roads of national significance; the integrated energy system and regime; communications; the status and protection of territorial waters, airspace, the continental shelf and the exclusive economic zone; aviation; the merchant fleet; ensigns; harbours of national significance; fishing in oceans and high seas; meteorology; environmental monitoring systems; standards and models; geodesy and cartography; determining the precise time; and state statistics.

Emission - banking and treasury tickets, paper money and securities issuance.

Cordon - border defender guards.

Migration - relocation, replacement.

2. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსი განისაზღვრება საქართველოს კონსტიტუციური კანონებით, რომლებიც საქართველოს კონსტიტუციის განუყოფელი ნაწილია.

3. საქართველოს ტერიტორიული სახელმწიფოებრივი მოწყობა გადაისინჯება საქართველოს კონსტიტუციური კანონით, უფლებამოსილებათა გამიჯვნის პრინციპის საფუძველზე, ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე საქართველოს იურისდიქციის სრულად აღდგენის შემდეგ.

4. საქართველოს მოქალაქეები ადგილობრივი მნიშვნელობის საქმეებს აწესრიგებენ ადგილობრივი თვითმმართველობის მეშვეობით, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად. სახელმწიფო ხელისუფლებისა და თვითმმართველი ერთეულების უფლებამოსილებათა გამიჯვნა ეფუძნება სუბსიდიარობის პრინციპს. სახელმწიფო უზრუნველყოფს თვითმმართველი ერთეულის ფინანსური სახსრების შესაბამისობას ორგანული კანონით განსაზღვრულ თვითმმართველი ერთეულის უფლებამოსილებებთან.

5. ორგანული კანონით ანაკლიაში იქმნება განსაკუთრებული ეკონომიკური ზონა, სადაც ვრცელდება სპეციალური სამართლებრივი რეჟიმი. ორგანული კანონით შეიძლება შეიქმნას ასევე სხვა განსაკუთრებული ეკონომიკური ზონები სპეციალური სამართლებრივი რეჟიმით.

მუხლი 8. სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის ურთიერთობა

რწმენისა და აღმსარებლობის თავისუფლებასთან ერთად სახელმწიფო აღიარებს საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის განსაკუთრებულ როლს საქართველოს ისტორიაში და მის დამოუკიდებლობას სახელმწიფოსაგან. საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის ურთიერთობა განისაზღვრება კონსტიტუციური შეთანხმებით, რომელიც სრულად უნდა შეესაბამებოდეს საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებულ პრინციპებსა და ნორმებს ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა სფეროში.

იურისდიქცია - (ლათ. jurisdictio სასამართლო წარმოება) - შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოების კანონით დადგენილი უფლებამოსილება, განისწავლოს და გადაწყვიტოს სამართლებრივი დავები, მისცენ კანონსაწინააღმდეგო ქმედებებს სამართლებრივი შეფასება, და ა.შ.

სუბსიდიარობის პრინციპი - უზრუნველყოფს, რომ ევროკავშირში მიღებული გადაწყვეტილება მაქსიმალურად ასახავდეს თითოეული მოქალაქის სურვალს და მოსაზრებას.

2. The powers of the Autonomous Republic of Abkhazia and the Autonomous Republic of Ajara, and procedures for exercising such powers shall be determined by the constitutional laws of Georgia that are an integral part of the Constitution of Georgia.
3. The state territorial arrangement of Georgia shall be revised by a constitutional law of Georgia on the basis of the principle of the separation of powers after the complete restoration of the jurisdiction of Georgia over the entire territory of the country.
4. The citizens of Georgia shall regulate affairs of local importance through local self-government in accordance with the legislation of Georgia. The separation of the powers of state authority and self-governing units is based on the principle of subsidiarity. The State ensures that the financial resources of self-governing units correspond with their powers as determined by the organic law.
5. An exclusive economic zone shall be established in Anaklia on the basis of the organic law, where a special legal regime shall apply. Other exclusive economic zones with special legal regimes may also be established on the basis of the organic law.

Article 8. Relationship between the State and the Apostolic Autocephalous Orthodox Church of Georgia

Along with freedom of belief and religion, the State shall recognise the outstanding role of the Apostolic Autocephalous Orthodox Church of Georgia in the history of Georgia, and its independence from the State. The relationship between the state of Georgia and the Apostolic Autocephalous Orthodox Church of Georgia shall be determined by a constitutional agreement, which shall be in full compliance with the universally recognised principles and norms of international law in the area of human rights and freedoms.

Jurisdiction - (Latin jurisdiction, judicial proceedings) - the authority established by the law of the relevant state bodies to discuss and decide whether to make legal disputes, give legal action to use illegal assessment of violations of law enforcement.

The principle of subsidiarity - ensures that the decision made in the EU reflects the desire and opinion of each citizen to maximally reflect.

თავი მეორე ადამიანის ძირითადი უფლებები

მუხლი 9. ადამიანის ღირსების ხელშეუვალობა

1. ადამიანის ღირსება ხელშეუვალია და მას იცავს სახელმწიფო.
2. დაუშვებელია ადამიანის წამება, არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობა, არაადამიანური ან დამამცირებელი სასჯელის გამოყენება.

მუხლი 10. სიცოცხლისა და ფიზიკური ხელშეუხებლობის უფლებები

1. ადამიანის სიცოცხლე დაცულია. სიკვდილით დასჯა აკრძალულია.
2. ადამიანის ფიზიკური ხელშეუხებლობა დაცულია. მოსპობა,

მუხლი 11. თანასწორობის უფლება

1. ყველა ადამიანი სამართლის წინაშე თანასწორია. აკრძალულია დისკრიმინაცია რასის, კანის ფერის, სქესის, წარმოშობის, ეთნიკური კუთვნილების, ენის, რელიგიის, პოლიტიკური ან სხვა შეხედულებების, სოციალური კუთვნილების, ქონებრივი ან წოდებრივი მდგომარეობის, საცხოვრებელი ადგილის ან სხვა ნიშნის მიხედვით.

2. საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებული პრინციპებისა და ნორმების და საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად საქართველოს მოქალაქეებს, განურჩევლად მათი ეთნიკური, რელიგიური თუ ენობრივი კუთვნილებისა, უფლება აქვთ ყოველგვარი დისკრიმინაციის გარეშე შეინარჩუნონ და განავითარონ თავიანთი კულტურა, ისარგებლონ დედაენით პირად ცხოვრებაში ან საჯაროდ.

3. სახელმწიფო უზრუნველყოფს თანაბარ უფლებებსა და შესაძლებლობებს მამაკაცებისა და ქალებისათვის. სახელმწიფო იღებს განსაკუთრებულ ზომებს მამაკაცებისა და ქალების არსებითი თანასწორობის უზრუნველსაყოფად და უთანასწორობის აღმოსაფხვრელად.

4. სახელმწიფო ქმნის განსაკუთრებულ პირობებს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებებისა და ინტერესების რეალიზებისათვის.

დისკრიმინაცია- პიროვნების ან პიროვნებათა ჯგუფის უფლებების შეზღუდვა რაიმე ნიშნის მიხედვით.

Chapter Two Fundamental Human Rights

Article 9 . Inviolability of human dignity

1. Human dignity shall be inviolable and shall be protected by the State.
2. Torture, inhuman or degrading treatment, and the use of inhuman or degrading punishment shall be prohibited.

Article 10. Rights to life and physical integrity

1. Human life shall be protected. The death penalty shall be prohibited.
2. The physical integrity of a person shall be protected.

Article 11. Right to equality

1. All persons are equal before the law. Any discrimination on the grounds of race, colour, sex, origin, ethnicity, language, religion, political or other views, social affiliation, property or titular status, place of residence, or on any other grounds shall be prohibited.
2. In accordance with universally recognised principles and norms of international law and the legislation of Georgia, citizens of Georgia, regardless of their ethnic and religious affiliation or language, shall have the right to maintain and develop their culture, and use their mother tongue in private and in public, without any discrimination.
3. The State shall provide equal rights and opportunities for men and women. The State shall take special measures to ensure the essential equality of men and women and to eliminate inequality.
4. The State shall create special conditions for persons with disabilities to exercise their rights and interests.

Discrimination - limit the rights of a person or group of individuals according to any indication.

მუხლი 12. პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლება

ყველას აქვს საკუთარი პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლება.

მუხლი 13. ადამიანის თავისუფლება

1. ადამიანის თავისუფლება დაცულია.
2. თავისუფლების აღკვეთის ან თავისუფლების სხვაგვარი შეზღუდვის შეფარდება დასაშვებია მხოლოდ სასამართლოს გადაწყვეტილებით.
3. ადამიანის დაკავება დასაშვებია კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში კანონით უფლებამოსილი პირის მიერ. დაკავებული პირი უნდა წარედგინოს სასამართლოს განსჯადობის მიხედვით არაუგვიანეს 48 საათისა. თუ მომდევნო 24 საათის განმავლობაში სასამართლო არ მიიღებს გადაწყვეტილებას დაპატიმრების ან თავისუფლების სხვაგვარი შეზღუდვის შესახებ, პირი დაუყოვნებლივ უნდა გათავისუფლდეს.
4. პირს დაკავებისთანავე უნდა განემარტოს მისი უფლებები და დაკავების საფუძველი. პირს დაკავებისთანავე შეუძლია მოითხოვოს ადვოკატის დახმარება, რაც უნდა დაკმაყოფილდეს.
5. ბრალდებულის პატიმრობის ვადა არ უნდა აღემატებოდეს 9 თვეს.
6. ამ მუხლის მოთხოვნათა დარღვევა ისჯება კანონით. უკანონოდ თავისუფლება შეზღუდულ პირს აქვს კომპენსაციის მიღების უფლება.

მუხლი 14. მიმოსვლის თავისუფლება

1. ყველას, ვინც კანონიერად იმყოფება საქართველოში, აქვს ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე თავისუფალი მიმოსვლის, საცხოვრებელი ადგილის თავისუფლად არჩევისა და საქართველოდან თავისუფლად გასვლის უფლება.
2. ამ უფლებათა შეზღუდვა დასაშვებია მხოლოდ კანონის შესაბამისად, დემოკრატიულ საზოგადოებაში აუცილებელი სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფის, ჯანმრთელობის დაცვის ან მართლმსაჯულების განხორციელების მიზნით.
3. საქართველოს მოქალაქეს შეუძლია თავისუფლად შემოვიდეს საქართველოში.

ბრალდებული - ითვლება პირი, რომლის მიმართც გამოტანილია გამოძიების ან პროკურორის მიერ დადგენილება მისი ბრალდებულად პასუხისმგებლობაში მიცემის შესახებ.

Article 12. Right to free personal development

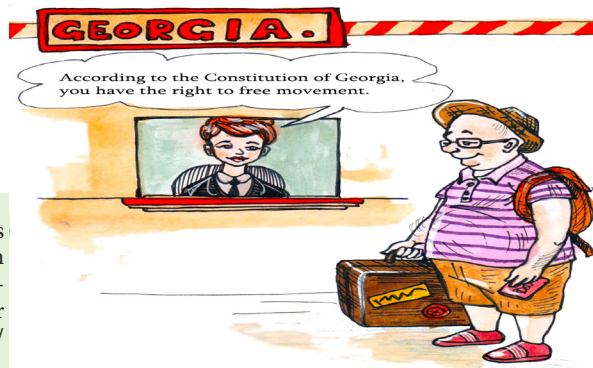
Everyone has the right to the free development of their personality.

Article 13. Human liberty

1. Human liberty shall be protected.
2. The deprivation or other restrictions of liberty shall only be permitted on the basis of a court decision.
3. An official authorised by law may arrest a person in cases defined by law. An arrestee shall be brought before a court of competent jurisdiction no later than 48 hours after being arrested. If the court does not adjudicate upon detention or any other restriction of liberty within the next 24 hours, the person shall be released immediately.
4. A person shall be informed of his/her rights and grounds for arrest immediately upon being arrested. A person may request the assistance of a lawyer immediately upon being arrested. This request must be satisfied.
5. The detention period for an accused person shall not exceed 9 months.
6. A violation of the requirements of this article shall be punished by law. A person whose liberty has been restricted unlawfully shall have the right to compensation.

Article 14. Freedom of movement

1. Everyone lawfully staying in Georgia shall have the right to move freely within the territory of the country, to choose a place of residence freely and to leave Georgia freely.
2. These rights may only be restricted in accordance with law, for ensuring national security or public safety, protecting health or administering justice, insofar as is necessary in a democratic society.
3. A citizen of Georgia shall be able to enter Georgia freely.

An accused person - is deemed to have been charged with an inquiry by the investigator or prosecutor on his / her charge.

მუხლი 15. პირადი და ოჯახური ცხოვრების, პირადი სივრცისა და კომუნიკაციის ხელშეუხებლობის უფლებები

1. ადამიანის პირადი და ოჯახური ცხოვრება ხელშეუხებელია. ამ უფლების შეზღუდვა დასაშვებია მხოლოდ კანონის შესაბამისად, დემოკრატიულ საზოგადოებაში აუცილებელი სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ან სხვათა უფლებების დაცვის მიზნით.
2. ადამიანის პირადი სივრცე და კომუნიკაცია ხელშეუხებელია. არავის აქვს უფლება შევიდეს საცხოვრებელ ან სხვა მფლობელობაში მფლობელი პირის ნების საწინააღმდეგოდ, აგრეთვე ჩაატაროს ჩხრეკა. ამ უფლებათა შეზღუდვა დასაშვებია მხოლოდ კანონის შესაბამისად, დემოკრატიულ საზოგადოებაში აუცილებელი სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ან სხვათა უფლებების დაცვის მიზნით, სასამართლოს გადაწყვეტილებით ან მის გარეშე, კანონით გათვალისწინებული გადაუდებელი აუცილებლობისას. გადაუდებელი აუცილებლობისას უფლების შეზღუდვის შესახებ არაუგვიანეს 24 საათისა უნდა ეცნობოს სასამართლოს, რომელიც შეზღუდვის კანონიერებას ადასტურებს მიმართვიდან არაუგვიანეს 24 საათისა.

მუხლი 16. რწმენის, აღმსარებლობისა და სინდისის თავისუფლებები

1. ყოველ ადამიანს აქვს რწმენის, აღმსარებლობისა და სინდისის თავისუფლება.
2. ამ უფლებათა შეზღუდვა დასაშვებია მხოლოდ კანონის შესაბამისად, დემოკრატიულ საზოგადოებაში აუცილებელი საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფის, ჯანმრთელობის ან სხვათა უფლებების დაცვის მიზნით.
3. დაუშვებელია ადამიანის დევნა რწმენის, აღმსარებლობის ან სინდისის გამო, აგრეთვე მისი იძულება გამოთქვას თავისი შეხედულება მათ შესახებ.

მუხლი 17. აზრის, ინფორმაციის, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა და ინტერნეტის თავისუფლების უფლებები

1. აზრისა და მისი გამოხატვის თავისუფლება დაცულია. დაუშვებელია ადამიანის დევნა აზრისა და მისი გამოხატვის გამო.
2. ყოველ ადამიანს აქვს უფლება თავისუფლად მიიღოს და გაავრცელოს ინფორმაცია.
3. მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები თავისუფალია. ცენზურა დაუშვებელია. სახელმწიფოს ან ცალკეულ პირებს არა აქვთ მასობრივი ინფორმაციის ან მისი გავრცელების საშუალებათა მონოპოლიზაციის უფლება.

ცენზურა-ბეჭდვითი, მუსიკალური თუ სასცენარო ნაწარმოებების, სახვითი ხელოვნების, კინო და ფოტონამუშევრების, ტელე- და რადიოგადამცემების, ვებ-საიტებისა თუ პორტალების და ზოგიერთ შემთხვევაში, კერძო მიმოწერის მიხარსა და გავრცელებაზე კონტროლი სახელმწიფო ზედამხედველობითი ორგანოს მიერ, რათა არ მოხდეს იმ იდეებისა თუ ცნობების გავრცელება...

Article 15. Rights to personal and family privacy, personal space and privacy of communication

1. Personal and family life shall be inviolable. This right may be restricted only in accordance with law for ensuring national security or public safety, or for protecting the rights of others, insofar as is necessary in a democratic society.

2. Personal space and communication shall be inviolable. No one shall have the right to enter a place of residence or other possessions, or to conduct a search, against the will of the possessor. These rights may be restricted only in accordance with law for ensuring national security or public safety, or for protecting the rights of others, insofar as is necessary in a democratic society, based on a court decision or without a court decision in cases of urgent necessity provided for by law. In cases of urgent necessity, a court shall be notified of the restriction of the right no later than 24 hours after the restriction, and the court shall approve the lawfulness of the restriction no later than 24 hours after the submission of the notification.

Article 16. Freedom of belief, religion and conscience

1. Everyone has freedom of belief, religion and conscience.

2. These rights may be restricted only in accordance with law for ensuring public safety, or for protecting health or the rights of others, insofar as is necessary in a democratic society.

3. No one shall be persecuted because of his/her belief, religion or conscience, or be coerced into expressing his/her opinion thereon.

Article 17. Rights to freedom of opinion, information, mass media and the internet

1. Freedom of opinion and the expression of opinion shall be protected. No one shall be persecuted because of his/her opinion or for expressing his/her opinion.

2. Every person has the right to receive and impart information freely.

3. Mass media shall be free. Censorship shall be inadmissible. Neither the State nor individuals shall have the right to monopolise mass media or the means of dissemination of information.

Censorship - control over content of printed, musical or sculptural works, fine art, film and photo works, TV and radio programs, web sites and portals, and, in some cases, the contents and dissemination of private correspondence by the State Supervisory Authority, in order not to disseminate ideas or information.

4. ყველას აქვს ინტერნეტზე წვდომისა და ინტერნეტით თავისუფლად სარგებლობის უფლება.

5. ამ უფლებათა შეზღუდვა დასაშვებია მხოლოდ კანონის შესაბამისად, დემოკრატიულ საზოგადოებაში აუცილებელი სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ან ტერიტორიული მთლიანობის უზრუნველსაყოფად, სხვათა უფლებების დასაცავად, კონფიდენციალურად აღიარებული ინფორმაციის გამჟღავნების თავიდან ასაცილებლად ან სასამართლოს დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის უზრუნველსაყოფად.

6. კანონი უზრუნველყოფს საზოგადოებრივი მაუწყებლის დამოუკიდებლობას სახელმწიფო უწყებებისაგან და თავისუფლებას პოლიტიკური და არსებითი კომერციული გავლენისაგან.

7. მედიაპლურალიზმის დაცვის, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებში აზრის გამოხატვის თავისუფლების რეალიზების, მასობრივი ინფორმაციის ან მისი გავრცელების საშუალებათა მონოპოლიზაციის თავიდან აცილების უზრუნველსაყოფად, აგრეთვე მაუწყებლობისა და ელექტრონული კომუნიკაციის სფეროში მომხმარებელთა და მეწარმეთა უფლებების დასაცავად შექმნილი ეროვნული მარეგულირებელი ორგანოს ინსტიტუციური და ფინანსური დამოუკიდებლობა გარანტირებულია კანონით.

მუხლი 18. სამართლიანი ადმინისტრაციული წარმოების, საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, ინფორმაციული თვითგამორკვევისა და საჯარო ხელისუფლების მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურების უფლებები

1. ყველას აქვს ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მასთან დაკავშირებული საქმის გონივრულ ვადაში სამართლიანად განხილვის უფლება.

2. ყველას აქვს უფლება კანონით დადგენილი წესით გაეცნოს საჯარო დაწესებულებაში მასზე არსებულ ან სხვა ინფორმაციას ან ოფიციალურ დოკუმენტს, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც იგი შეიცავს კომერციულ ან პროფესიულ საიდუმლოებას ან დემოკრატიულ საზოგადოებაში აუცილებელი სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ან სამართალწარმოების ინტერესების დასაცავად კანონით ან კანონით დადგენილი წესით აღიარებულია სახელმწიფო საიდუმლოებად.

მედიაპლურალიზმი დაცულია!
მინიპოლიზაცია დაუშვებელია!

4. Everyone has the right to access and freely use the internet.
5. The restriction of these rights may be allowed only in accordance with law, insofar as is necessary in a democratic society for ensuring national security, public safety or territorial integrity, for the protection of the rights of others, for the prevention of the disclosure of information recognised as confidential, or for ensuring independence and impartiality of the judiciary.
6. The independence of the public broadcaster from state agencies and its freedom from political and substantial commercial influence shall be ensured by law.
7. The institutional and financial independence of the national regulatory body – established to protect media pluralism and the exercise of freedom of expression in mass media, prevent the monopolisation of mass media or means of dissemination of information, and protect the rights of consumers and entrepreneurs in the field of broadcasting and electronic communications – shall be guaranteed by law.

Article 18. Rights to fair administrative proceedings, access to public information, informational self-determination, and compensation for damage inflicted by public authority

1. Everyone has the right to a fair hearing of his/her case by an administrative body within a reasonable time.
2. Everyone has the right to be familiarised with information about him/her, or other information, or an official document that exists in public institutions in accordance with the procedures established by law, unless this information or document contains commercial or professional secrets, or is acknowledged as a state secret by law or in accordance with the procedures established by law as necessary in a democratic society to ensure national security or public safety or to protect the interests of legal proceedings.

3. ოფიციალურ ჩანაწერებში არსებული ინფორმაცია, რომელიც დაკავშირებულია ადამიანის ჯანმრთელობასთან, ფინანსებთან ან სხვა პირად საკითხებთან, არავისთვის უნდა იყოს ხელმისაწვდომი თვით ამ ადამიანის თანხმობის გარეშე, გარდა კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა, როდესაც ეს აუცილებელია სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად, საჯარო ინტერესების, ჯანმრთელობის ან სხვათა უფლებების დასაცავად.

4. ყველასთვის გარანტირებულია სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოსაგან ან მოსამსახურისაგან უკანონოდ მიყენებული ზიანის სასამართლო წესით სრული ანაზღაურება შესაბამისად სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ან ადგილობრივი თვითმმართველობის სახსრებიდან.

მუხლი 19. საკუთრების უფლება

1. საკუთრებისა და მექვიდრობის უფლება აღიარებულია უზრუნველყოფილია.
2. საჯარო ინტერესებისათვის დასაშვებია ამ უფლების შეზღუდვა კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით.
3. აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის საკუთრების ჩამორთმევა დასაშვებია კანონით პირდაპირ გათვალისწინებულ შემთხვევებში, სასამართლოს გადაწყვეტილებით ან ორგანული კანონით დადგენილი გადაუდებელი აუცილებლობისას, წინასწარი, სრული და სამართლიანი ანაზღაურებით. ანაზღაურება თავისუფლდება ყოველგვარი გადასახადისა და მოსაკრებლისაგან.
4. სასოფლოსამეურნეო დანიშნულების მიწა, როგორც განსაკუთრებული მნიშვნელობის რესურსი, შეიძლება იყოს მხოლოდ სახელმწიფოს, თვითმმართველი ერთეულის, საქართველოს მოქალაქის ან საქართველოს მოქალაქეთა გაერთიანების საკუთრებაში. გამონაკლისი შემთხვევები შეიძლება დადგინდეს ორგანული კანონით, რომელიც მიიღება პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორი მესამედის უმრავლესობით.

მოსაკრებელი ბიუჯეტში გადასახდელი თანხა, რომელიც იხდებიან ფიზიკური და იურიდიული პირები კანონით განსაზღვრული საქმიანობის განხორციელების დასარგებლად ან სარგებლობის უფლების მინიჭებისთვის. მოსაკრებლის გადახდაზე, აგრეთვე სახელმწიფო ორგანოების მიერ გაწეული გარკვეული მომსახურებისთვის

მუხლი 20. შემოქმედების თავისუფლება, კულტურული მემკვიდრეობა

1. შემოქმედების თავისუფლება უზრუნველყოფილია. ინტელექტუალური საკუთრების უფლება დაცულია.
2. შემოქმედებით პროცესში ჩარევა, შემოქმედებითი საქმიანობის სფეროში ცენზურა დაუშვებელია.

3. The information contained in official records pertaining to an individual's health, finances or other personal matters shall not be made available to anyone without the consent of the individual, except as provided for by law and as is necessary to ensure national security or public safety, or to protect public interests and health or the rights of others.

4. Everyone shall be entitled to full compensation, through a court, for damage unlawfully inflicted by the bodies of the state, the autonomous republics and local self-governments, or their employees, from state funds, the funds of the autonomous republics or the funds of local self-governments, respectively.

Article 19. Right to property

1. The right to own and inherit property shall be recognised and guaranteed.

2. This right may be restricted in cases defined by law and in accordance with the established procedure for the public interest.

3. The expropriation of property shall be admissible in cases of pressing social need as directly provided for by law, based on a court decision or in the case of urgent necessity established by the organic law, provided that preliminary, full and fair compensation is paid. Compensation shall be exempt from any taxes and fees.

4. As a resource of special importance, agricultural land may be owned only by the State, a self-governing unit, a citizen of Georgia or an association of citizens of Georgia. Exceptional cases may be determined by the organic law, which shall be adopted by a majority of at least two thirds of the total number of the Members of Parliament.

Article 20. Freedom of creativity, cultural heritage

1. Freedom of creativity shall be guaranteed. The right to intellectual property shall be protected.

2. Interference in the creative process and censorship in the field of creative activities shall be inadmissible.

Fees - the amount paid in the budget paid to individuals and legal entities for the right to exercise and / or use of the activities defined by law. Fees are also paid for certain services provided by state agencies

3. შემოქმედებითი ნაწარმოების გავრცელების აკრძალვა დასაშვებია მხოლოდ სასამართლოს გადაწყვეტილებით, თუ ნაწარმოების გავრცელება ლახავს სხვათა უფლებებს.
4. ყველას აქვს უფლება ზრუნავდეს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვაზე. კულტურული მემკვიდრეობა დაცულია კანონით.

მუხლი 21. შეკრების თავისუფლება

1. ყველას, გარდა იმ პირებისა, რომლებიც არიან თავდაცვის ძალების ან სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების დაცვაზე პასუხისმგებელი ორგანოს შემადგენლობაში, აქვს წინასწარი ნებართვის გარეშე საჯაროდ და უიარაღოდ შეკრების უფლება.
2. კანონით შეიძლება დაწესდეს ხელისუფლების წინასწარი გაფრთხილების აუცილებლობა, თუ შეკრება ხალხის ან ტრანსპორტის სამოძრაო ადგილას იმართება.
3. ხელისუფლებას შეუძლია შეკრების შეწყვეტა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მან კანონსაწინააღმდეგო ხასიათი მიიღო.

მუხლი 22. გაერთიანების თავისუფლება

1. გაერთიანების თავისუფლება უზრუნველყოფილია.
2. გაერთიანების ლიკვიდაცია შეიძლება მხოლოდ ამავე გაერთიანების ან სასამართლოს გადაწყვეტილებით, კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით.

მუხლი 23. პოლიტიკური პარტიების თავისუფლება

1. საქართველოს მოქალაქეებს უფლება აქვთ ორგანული კანონის შესაბამისად შექმნან პოლიტიკური პარტია და მონაწილეობა მიიღონ მის საქმიანობაში.
2. პირს, რომელიც ჩაირიცხება თავდაცვის ძალების ან სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების დაცვაზე პასუხისმგებელი ორგანოს შემადგენლობაში, განწესდება მოსამართლედ, უწყდება პოლიტიკური პარტიის წევრობა.

ლიკვიდაცია [ფრანგ. liquidation], რისამე (წარმოების და მისთ.) საქმიანობის შეწყვეტა; დახურვა, გაუქმება.

3. The dissemination of a creative work may be prohibited only based on a court decision where such dissemination violates the rights of others.
4. Everyone has the right to take care of protecting cultural heritage. Cultural heritage shall be protected by law.

Article 21. Freedom of assembly

1. Everyone, except those enlisted in the Defence Forces or bodies responsible for state and public security, shall have the right to assemble publicly and unarmed, without prior permission.
2. The law may establish the necessity of prior notification of authorities if an assembly is held on a public thoroughfare.
3. Authorities may terminate an assembly only if it assumes an unlawful character.

Article 22. Freedom of association

1. Freedom of association shall be guaranteed.
2. An association may only be dissolved by its own or a court decision in cases defined by law and in accordance with the established procedure.

Article 23. Freedom of political parties

1. Citizens of Georgia shall have the right to form a political party and participate in its activities in accordance with the organic law.
2. The political party membership of persons enlisted in the Defence Forces or bodies responsible for state and public security, and those appointed as judges, shall be ceased.

Liquidation [French. Liquidation], cutting off (production and carrying) activities; close, cancel.

3. დაუშვებელია ისეთი პოლიტიკური პარტიის შექმნა და საქმიანობა, რომლის მიზანია საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების დამხობა ან ძალადობით შეცვლა, ქვეყნის დამოუკიდებლობის ხელყოფა, ტერიტორიული მთლიანობის დარღვევა ან რომელიც ეწევა ომის ან ძალადობის პროპაგანდას, აღვივებს ეროვნულ, ეთნიკურ, კუთხურ, რელიგიურ ან სოციალურ შუღლს. დაუშვებელია პოლიტიკური პარტიის შექმნა ტერიტორიული ნიშნით.

4. პოლიტიკური პარტიის აკრძალვა შეიძლება მხოლოდ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებით, ორგანული კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით.

მუხლი 24. საარჩევნო უფლება

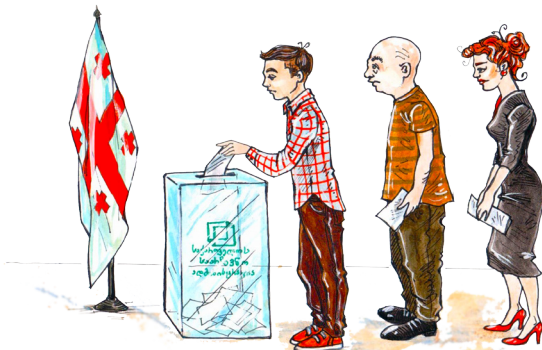
1. საქართველოს ყოველ მოქალაქეს 18 წლის ასაკიდან აქვს რეფერენდუმში, სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების არჩევნებში მონაწილეობის უფლება. უზრუნველყოფილია ამომრჩევლის ნების თავისუფალი გამოვლენა.

2. არჩევნებსა და რეფერენდუმში მონაწილეობის უფლება არა აქვს მოქალაქეს, რომელიც სასამართლოს განაჩენით განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულისთვის იმყოფება სასჯელის აღსრულებას დაწესებულებაში ან სასამართლოს გადაწყვეტილებით ცნობილია მხარდაჭერის მიმღებად და მოთავსებულია შესაბამის სტაციონარულ სამედიცინო დაწესებულებაში.

მუხლი 25. საჯარო თანამდებობის დაკავების უფლება

1. საქართველოს ყოველ მოქალაქეს აქვს უფლება დაიკავოს ნებისმიერი საჯარო თანამდებობა, თუ იგი აკმაყოფილებს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს. საჯარო სამსახურის პირობები განისაზღვრება კანონით.

2. საქართველოს პრეზიდენტის, პრემიერ-მინისტრის ან პარლამენტის თავმჯდომარის თანამდებობა არ შეიძლება ეკავოს საქართველოს მოქალაქეს, რომელიც იმავდროულად სხვა სახელმწიფოს მოქალაქეა.

რეფერენდუმი [ლათ. referendum – რაც უნდა აუწყოს] – (პოლიტ.). საყოველთაო სახალხო გამოკითხვა კენჭისყრით მნიშვნელოვანი სახელმწიფოებრივი საკითხების გადასაწყვეტად.

3. The establishment and activity of a political party that aims to overthrow or forcibly change the constitutional order of Georgia, infringe on the independence or violate the territorial integrity of the country, or that propagates war or violence or incites national, ethnic, provincial, religious or social strife, shall be inadmissible. The establishment of a political party on a territorial principle shall be inadmissible.

4. The prohibition of a political party shall be admissible only by decision of the constitutional court, in cases defined by the organic law and in accordance with the established procedure.

Article 24. Electoral right

1. Every citizen of Georgia who has attained the age of 18 shall have the right to participate in referendums and elections of the bodies of the state, autonomous republics and local self-governments. The free expression of the will of a voter shall be guaranteed.

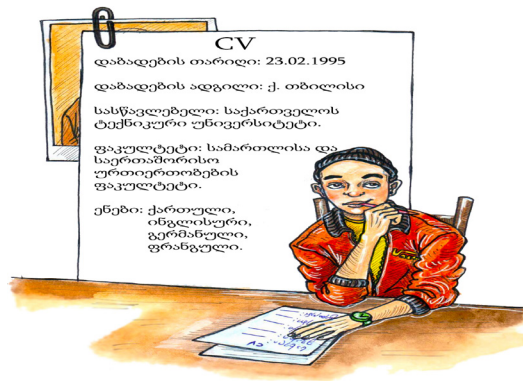
2. A citizen who, following a court judgment, is serving a sentence for a particularly serious crime in a penitentiary institution, or who has been recognised by a court decision as a beneficiary of support and admitted to an inpatient care facility, shall not have the right to participate in elections and referendums.

Article 25. Right to hold public office

1. Every citizen of Georgia shall have the right to hold any public office if the individual meets the requirements established by legislation. Conditions for civil service shall be determined by law.

2. The office of the President, the Prime Minister and the Chairperson of the Parliament of Georgia may not be held by a citizen of Georgia who is simultaneously the citizen of a foreign country.

Referendum [Latin. Referendum - to be informed] - (Politics). Universal Public Survey by voting to solve important state issues.

მუხლი 26. შრომის თავისუფლება, პროფესიული კავშირების თავისუფლება, გაფიცვის უფლება და მეწარმეობის თავისუფლება

1. შრომის თავისუფლება უზრუნველყოფილია. ყველას აქვს სამუშაოს თავისუფალი არჩევის უფლება. უფლება შრომის უსაფრთხო პირობებზე და სხვა შრომითი უფლებები დაცულია ორგანული კანონით.
2. ყველას აქვს ორგანული კანონის შესაბამისად პროფესიული კავშირის შექმნისა და მასში გაერთიანების უფლება.
3. გაფიცვის უფლება აღიარებულია. ამ უფლების განხორციელების პირობები და წესი განისაზღვრება ორგანული კანონით.
4. მეწარმეობის თავისუფლება უზრუნველყოფილია. აკრძალულია მონოპოლიური საქმიანობა, გარდა კანონით დაშვებული შემთხვევებისა. მომხმარებელთა უფლებები დაცულია კანონით.

მუხლი 27. განათლების უფლება და აკადემიური თავისუფლება

1. ყველას აქვს განათლების მიღებისა და მისი ფორმის არჩევის უფლება.
2. სკოლამდელი აღზრდა და განათლება უზრუნველყოფილია კანონით დადგენილი წესით. დაწყებითი და საბაზო განათლება სავალდებულოა. ზოგად განათლებას კანონით დადგენილი წესით სრულად აფინანსებს სახელმწიფო. მოქალაქეებს უფლება აქვთ კანონით დადგენილი წესით სახელმწიფოს დაფინანსებით მიიღონ პროფესიული და უმაღლესი განათლება.
3. აკადემიური თავისუფლება და უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტონომია უზრუნველყოფილია.

მუხლი 28. ჯანმრთელობის დაცვის უფლება

1. მოქალაქის უფლება ხელმისაწვდომ და ხარისხიან ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურებაზე უზრუნველყოფილია კანონით.
2. სახელმწიფო აკონტროლებს ჯანმრთელობის დაცვის ყველა დაწესებულებას და სამედიცინო მომსახურების ხარისხს, არეგულირებს ფარმაცევტულ წარმოებას და ფარმაცევტული საშუალებების მიმოქცევას.

მონოპოლიური -
რამეზე მონოპო-
ლიზაციის დამ-
ყარება, რამეთი
მონოპოლურად
სარგებლობა
რისამე წარმოე-
ბის ან გაყიდვის
უფლების მისა-
კუთრება.

Article 26. Freedom of labour, freedom of trade unions, right to strike and freedom of enterprise

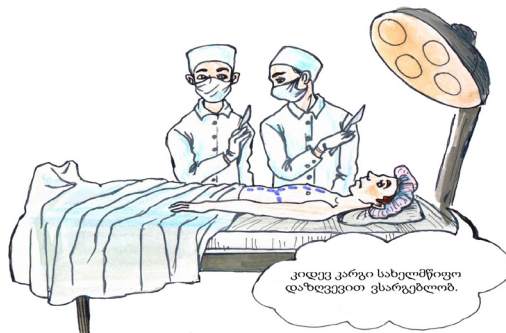
1. Freedom of labour shall be guaranteed. Everyone has the right to freely choose their employment. The right to safe working conditions and other labour rights shall be protected by the organic law.
2. Everyone has the right to establish and join trade unions in accordance with the organic law.
3. The right to strike shall be recognised. The conditions and procedures for exercising this right shall be determined by the organic law.
4. Freedom of enterprise shall be guaranteed. Monopolistic activities shall be prohibited, except in cases permitted by law. Consumer rights shall be protected by law.

Article 27. Right to education and academic freedom

1. Everyone has the right to receive education and the right to choose the form of education they receive.
2. Pre-school education shall be guaranteed in accordance with the procedures established by law. Elementary and basic education shall be compulsory. General education shall be fully funded by the State, in accordance with the procedures established by law. Citizens shall have the right to state-funded vocational and higher education, in accordance with the procedures established by law.
3. Academic freedom and the autonomy of higher educational institutions shall be guaranteed.

Article 28. Right to the protection of health

1. The right of a citizen to affordable and quality health care services shall be guaranteed by law.
2. The State shall exercise control over all health care institutions and the quality of medical services, and shall regulate the production and circulation of pharmaceuticals.

Monopolization - monopolization on something, what is the right to manufacture or sell the right to sell.

მუხლი 29. გარემოს დაცვის უფლება

1. ყველას აქვს უფლება ცხოვრობდეს ჯანმრთელობისთვის უვნებელ გარემოში, სარგებლობდეს ბუნებრივი გარემოთი და საჯარო სივრცით. ყველას აქვს უფლება დროულად მიიღოს სრული ინფორმაცია გარემოს მდგომარეობის შესახებ. ყველას აქვს უფლება ზრუნავდეს გარემოს დაცვაზე. გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღებაში მონაწილეობის უფლება უზრუნველყოფილია კანონით.
2. ახლანდელი და მომავალი თაობების ინტერესების გათვალისწინებით გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსებით რაციონალური სარგებლობა უზრუნველყოფილია კანონით.

მუხლი 30. ქორწინების უფლება, დედათა და ბავშვთა უფლებები

1. ქორწინება, როგორც ქალისა და მამაკაცის კავშირი ოჯახის შექმნის მიზნით, ემყარება მეუღლეთა უფლებრივ თანასწორობასა და ნებაყოფლობას.
2. დედათა და ბავშვთა უფლებები დაცულია კანონით.

მუხლი 31. საპროცესო უფლებები

1. ყოველ ადამიანს აქვს უფლება თავის უფლებათა დასაცავად მიმართოს სასამართლოს. საქმის სამართლიანი და დროული განხილვის უფლება უზრუნველყოფილია.
2. ყოველი პირი უნდა განსაჯოს მხოლოდ იმ სასამართლომ, რომლის იურისდიქციასაც ექვემდებარება მისი საქმე.
3. დაცვის უფლება გარანტირებულია. ყველას აქვს უფლება სასამართლოში დაიცვას თავისი უფლებები პირადად ან ადვოკატის მეშვეობით, აგრეთვე კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში — წარმომადგენლის მეშვეობით. ადვოკატის უფლებების შეუფერხებელი განხორციელება და ადვოკატთა თვითორგანიზების უფლება გარანტირებულია კანონით.
4. ბრალდებულს უფლება აქვს მოითხოვოს თავისი მოწმეების გამოძახება და ისეთივე პირობებში დაკითხვა, როგორც აქვთ ბრალდების მოწმეებს.

მოწმე - პირი, რომელიც სამართალწარმოებისას იძლევა ჩვენებს საქმესთან დაკავშირებული ფაქტობრივი გარემოების შესახებ.

Article 29. Right to environmental protection

1. Everyone has the right to live in a healthy environment and enjoy the natural environment and public space. Everyone has the right to receive full information about the state of the environment in a timely manner. Everyone has the right to care for the protection of the environment. The right to participate in the adoption of decisions related to the environment shall be ensured by law.

2. Environmental protection and the rational use of natural resources shall be ensured by law, taking into account the interests of current and future generations.

Article 30. Right to marry, rights of mothers and children

1. Marriage, as a union of a woman and a man for the purpose of founding a family shall be based on the equality of rights and the free will of spouses.

2. The rights of mothers and children shall be protected by law.

Article 31. Procedural rights

1. Every person has the right to apply to a court to defend his/her rights. The right to a fair and timely trial shall be ensured.

2. Every person shall be tried only by a court that has jurisdiction over the case.

3. The right to defence shall be guaranteed. Everyone has the right to defend his/her rights before a court in person or through a lawyer, or through a representative in cases defined by law. The unrestricted exercise of the rights of a lawyer, as well as the right of lawyers to self-organisation, shall be guaranteed by law.

4. The defendant shall have the right to request that his/her witnesses be called and interrogated under the same conditions as the witnesses of the prosecution.

ჩვენ თავისუფალი ნებაყოფლობითი ურთერთობა გავქვს.

Witnesses - a person who gives evidence on the factual circumstances related to the case during the proceedings.

5. ადამიანი უდანაშაულოდ ითვლება, ვიდრე მისი დამნაშავეობა არ დამტკიცდება კანონით დადგენილი წესით, კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენით.
6. არავინ არის ვალდებული ამტკიცოს თავისი უდანაშაულობა. ბრალდების მტკიცების მოვალეობა ეკისრება ბრალმძღებელს.
7. დადგენილება ბრალდებულის სახით პირის პასუხისგებაში მიცემის შესახებ უნდა ემყარებოდეს დასაბუთებულ ვარაუდს, ხოლო გამამტყუნებელი განაჩენი — უტყუარ მტკიცებულებებს. ყოველგვარი ეჭვი, რომელიც ვერ დადასტურდება კანონით დადგენილი წესით, უნდა გადაწყდეს ბრალდებულის სასარგებლოდ.
8. არავის დაედება განმეორებით მსჯავრი ერთი და იმავე დანაშაულისათვის.
9. არავინ აგებს პასუხს ქმედებისათვის, რომელიც მისი ჩადენის დროს სამართალდარღვევად არ ითვლებოდა. კანონს, თუ იგი არ ამსუბუქებს ან არ აუქმებს პასუხისმგებლობას, უკუძალა არა აქვს.
10. კანონის დარღვევით მოპოვებულ მტკიცებულებას იურიდიული ძალა არა აქვს.
11. არავინ არის ვალდებული მისცეს თავისი ან იმ ახლობელთა საწინააღმდეგო ჩვენება, რომელთა წრე განისაზღვრება კანონით.

მუხლი 32. საქართველოს მოქალაქეობა

1. საქართველო მფარველობს თავის მოქალაქეს განურჩევლად მისი ადგილსამყოფლისა.
2. საქართველოს მოქალაქეობა მოიპოვება დაბადებით ან ნატურალიზაციით. საქართველოს მოქალაქეობის მოპოვებისა და დაკარგვის წესი, სხვა სახელმწიფოს მოქალაქისთვის საქართველოს მოქალაქეობის მინიჭების პირობები და წესი და საქართველოს მოქალაქის მიერ სხვა სახელმწიფოს მოქალაქეობის ფლობის პირობები განისაზღვრება ორგანული კანონით.
3. მოქალაქეობის ჩამორთმევა დაუშვებელია.

ბრალმძღებელი პირი, რომელიც მხარს უჭერს და ამტკიცებს ბრალდებას.

5. A person shall be presumed innocent until proved guilty, in accordance with the procedures established by law and the court's judgment of conviction that has entered into legal force.
6. No one shall be obliged to prove his/her innocence. The burden of proof shall rest with the prosecution.
7. A decision to commit an accused for trial shall be based on a reasonable belief, and a judgment of conviction shall be based on incontrovertible evidence. Any suspicion that cannot be proved in accordance with the procedures established by law shall be resolved in the defendant's favour.
8. No one shall be convicted again for the same crime.
9. No one shall be held responsible for an action that did not constitute an offence at the time when it was committed. No law shall have retroactive force unless it reduces or abrogates responsibility.
10. Evidence obtained in violation of the law shall have no legal force.
11. No one shall be obliged to testify against himself/herself or against his/her relatives, as determined by law.

Article 32. Citizenship of Georgia

1. Georgia shall protect its citizen regardless of his/her location.
2. Citizenship of Georgia shall be acquired by birth or naturalisation. The procedures for acquiring and losing the citizenship of Georgia, the conditions and procedures for granting citizenship of Georgia to a foreign citizen and the conditions for holding citizenship of another state by a citizen of Georgia shall be determined by the organic law. [Conditions defined in paragraph 2 shall become effective upon promulgation. (Promulgated on 2 April 2018)]
3. The deprivation of citizenship shall be inadmissible.

Prosecution - a person who supports and approves the charge.

4. საქართველოდან საქართველოს მოქალაქის გაძევება დაუშვებელია.
5. საქართველოს მოქალაქის სხვა სახელმწიფოსათვის გადაცემა დაუშვებელია, გარდა საერთაშორისო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული შემთხვევებისა. გადაწყვეტილება მოქალაქის გადაცემის შესახებ შეიძლება გასაჩივრდეს სასამართლოში.

უხლი 33. უცხოელთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა უფლებები

1. საქართველოში მცხოვრებ სხვა სახელმწიფოს მოქალაქეებს და მოქალაქეობის არმქონე პირებს საქართველოს მოქალაქის თანაბარი უფლებანი და მოვალეობანი აქვთ, გარდა კონსტიტუციითა და კანონით გათვალისწინებული გამონაკლისებისა.
2. სახელმწიფო უფლებამოსილია კანონით დააწესოს სხვა სახელმწიფოს მოქალაქეთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა პოლიტიკური საქმიანობის შეზღუდვა.
3. საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებული ნორმების შესაბამისად, კანონით დადგენილი წესით საქართველო თავშესაფარს აძლევს სხვა სახელმწიფოს მოქალაქეებსა და მოქალაქეობის არმქონე პირებს.
4. დაუშვებელია საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებული პრინციპებისა და ნორმების წინააღმდეგ პირის საქართველოდან გაძევება ან ექსტრადიცია.

მუხლი 34. ადამიანის ძირითადი უფლებების უზრუნველყოფის ზოგადი პრინციპები

1. კონსტიტუციაში მითითებული ადამიანის ძირითადი უფლებები, მათი შინაარსის გათვალისწინებით, ვრცელდება აგრეთვე იურიდიულ პირებზე.
2. ადამიანის ძირითადი უფლებების განხორციელებამ არ უნდა დაარღვიოს სხვათა უფლებები.
3. ადამიანის ძირითადი უფლების შეზღუდვა უნდა შეესაბამებოდეს იმ ლეგიტიმური მიზნის მნიშვნელობას, რომლის მიღწევასაც იგი ემსახურება.

ლეგიტიმაცია [ლათ. Legitimus - კანონიერი]. რაიმე უფლების ან რწმუნების კანონიერების აღიარება ან დამტკიცება. ლეგიტიმური - კანონით ნებადართული.

ექსტრადაცია- ერთი სახელმწიფოს მიერ მეორე სახელმწიფოსათვის პირის გადაცემა. სახელმწიფო, თმლის ტერიტორიაზეც იმყოფება დამნაშავე, გადასცემს მას მეორე სახელმწიფოს, რომელიც ითხოვს ამ პირს სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემის ან უკვე გამოტანილი განაჩენის აღსრულების მიზნით.

4. The expulsion of a citizen of Georgia from Georgia shall be inadmissible.
5. The transfer of a citizen of Georgia to a foreign state shall be inadmissible except in cases provided for by an international treaty. The decision to transfer a citizen may be appealed to the court.

Article 33. Rights of aliens and stateless persons

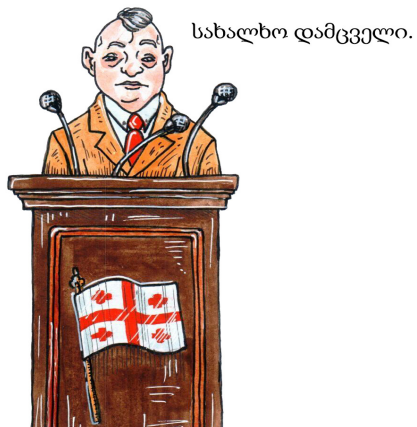
1. Citizens of other states and stateless persons living in Georgia shall have rights and obligations equal to those of citizens of Georgia except in cases provided for by the Constitution and law.
2. The State shall be entitled to impose restrictions on the political activities of citizens of other states and stateless persons.
3. Georgia shall grant asylum to citizens of other states and stateless persons in compliance with universally recognised norms of international law, in accordance with the procedures established by law.
4. The expulsion or extradition of persons from Georgia in violation of universally recognised principles and norms of international law shall be inadmissible.

Article 34. General principles for ensuring fundamental human rights

1. The fundamental human rights referred to in the Constitution, in terms of their contents, shall also apply to legal persons.
2. The exercise of fundamental human rights shall not violate the rights of others.
3. The restriction of a fundamental human right shall be commensurate with the significance of the legitimate aim that it serves.

Legitimization [Latin. Legitimus - legitimate]. recognition or approval of any right or trust legitimacy. Legitimate - permitted by law.

Extradition - transfer of person to another state by one state The State in whose territory the offender is to be handed over shall be transferred to another State requesting the person to grant criminal prosecution or execution of the sentence.

მუხლი 35. საქართველოს სახალხო დამცველი

1. საქართველოს ტერიტორიაზე ადამიანის უფლებების დაცვას ზედამხედველობს საქართველოს სახალხო დამცველი, რომელსაც 6 წლის ვადით სრული შემადგენლობის არანაკლებ სამი მეხუთედის უმრავლესობით ირჩევს პარლამენტი. სახალხო დამცველად ერთი და იმავე პირის ზედიზედ ორჯერ არჩევა დაუშვებელია.
2. სახალხო დამცველის საქმიანობისათვის დაბრკოლებათა შექმნა ისჯება კანონით.
3. სახალხო დამცველის დაკავება ან დაპატიმრება, მისი საცხოვრებელი ან სამუშაო ადგილის, მანქანის ან პირადი გაჩხრეკა შეიძლება მხოლოდ პარლამენტის თანხმობით. გამონაკლისია დანაშაულზე წასწრების შემთხვევა, რაც დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს პარლამენტს. თუ პარლამენტი არ მისცემს თანხმობას, სახალხო დამცველი დაუყოვნებლივ უნდა გათავისუფლდეს.
4. სახალხო დამცველის უფლებამოსილება განისაზღვრება ორგანული კანონით.

სახალხო დამცველი გიცავს

Article 35. Public Defender of Georgia

1. Supervision of the protection of human rights within the territory of Georgia shall be exercised by the Public Defender of Georgia, who shall be elected for a term of 6 years by a majority of at least three fifths of the total number of the Members of Parliament. The same person shall not be elected as a Public Defender consecutively.
2. Hindering the activities of the Public Defender shall be punishable by law.
3. The arrest or detention of the Public Defender, or searches of his/her place of residence, place of work, vehicle or person, shall be permitted only with the consent of Parliament, except if the Public Defender is caught at the crime scene, in which case Parliament shall be notified immediately. In such cases, the Public Defender shall be released immediately unless Parliament consents to the detention.
4. The powers of the Public Defender shall be defined by the organic law.

თავი მესამე საქართველოს პარლამენტი

მუხლი 36. პარლამენტის სტატუსი და უფლებამოსილება

1. საქართველოს პარლამენტი არის ქვეყნის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანო, რომელიც ახორციელებს საკანონმდებლო ხელისუფლებას, განსაზღვრავს ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებს, კონსტიტუციით დადგენილ ფარგლებში კონტროლს უწევს მთავრობის საქმიანობას და ახორციელებს სხვა უფლებამოსილებებს.
2. პარლამენტის მუშაობის წესი განისაზღვრება პარლამენტის რეგლამენტით, რომელსაც პარლამენტის წევრის, კომიტეტის ან საპარლამენტო ფრაქციის ინიციატივის საფუძველზე სრული შემადგენლობის უმრავლესობით იღებს პარლამენტი. რეგლამენტს აქვს კანონის ძალა და მას ხელს აწერს და აქვეყნებს პარლამენტის თავმჯდომარე.

მუხლი 37. პარლამენტის არჩევნები

1. საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე საქართველოს იურისდიქციის სრულად აღდგენის შემდეგ პარლამენტის შემადგენლობაში იქნება ორი პალატა: რესპუბლიკის საბჭო და სენატი. რესპუბლიკის საბჭო შედგება პროპორციული წესით არჩეული წევრებისაგან. სენატი შედგება აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში, აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკასა და საქართველოს სხვა ტერიტორიულ ერთეულებში არჩეული წევრებისა და საქართველოს პრეზიდენტის მიერ დანიშნული 5 წევრისაგან. პალატების შემადგენლობას, უფლებამოსილებასა და არჩევის წესს განსაზღვრავს ორგანული კანონი.
2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული პირობის შექმნამდე პარლამენტი შედგება საყოველთაო, თავისუფალი, თანასწორი და პირდაპირი საარჩევნო უფლების საფუძველზე ფარული კენჭისყრით 4 წლის ვადით ერთიან მრავალმანდატიან საარჩევნო ოლქში პროპორციული სისტემით არჩეული 150 პარლამენტის წევრისაგან.
3. პარლამენტის მორიგი არჩევნები ტარდება პარლამენტის უფლებამოსილების ვადის ამოწურვის კალენდარული წლის ოქტომბრის ბოლო შაბათს. პარლამენტის დათხოვნის შემთხვევაში არჩევნები ტარდება პარლამენტის დათხოვნიდან არაუადრეს 45ე და არაუგვიანეს მე-60 დღისა. თუ არჩევნების თარიღი ემთხვევა საგანგებო ან სომარ მდგომარეობას, არჩევნები ტარდება ამ მდგომარეობის გაუქმებიდან არაუადრეს 45ე და არაუგვიანეს მე-60 დღისა.

საგანგებო მდგომარეობა - ცხადდება ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის ხელყოფის, ეკოლოგიური კატასტროფის და ეპიდემიის დროს, სამხედრო გადატრიალების, მასობრივი არეულობის დროს, როდესაც სახელმწიფო ორგანოები მოკლებულნი არიან თავიანთი უფლებამოსილების განხორციელებას. საომარი მდგომარეობა ცხადდება საქართველოზე შეიარაღებული თავდასხმის შემთხვევაში.

Chapter Three Parliament of Georgia

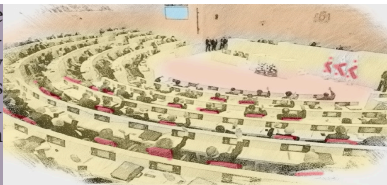
Article 36. Status and authority of Parliament

1. The Parliament of Georgia is the supreme representative body of the country that exercises legislative power, defines the main directions of the country's domestic and foreign policies, controls the activities of the Government within the scope established by the Constitution, and exercises other powers.
2. The procedures for the functioning of Parliament shall be determined by the Rules of Procedure of Parliament, which is adopted by a majority of the total number of the Members of Parliament based on the initiative of a member, a committee or a faction of Parliament. The Rules of Procedure shall have the force of law and shall be signed and promulgated by the Chairperson of Parliament.

Article 37. Parliamentary elections

1. Following the full restoration of Georgia's jurisdiction throughout the entire territory of Georgia, two chambers shall be established within Parliament: the Council of the Republic and the Senate. The Council of the Republic shall be composed of members elected by a proportional system. The Senate shall be composed of members elected from the Autonomous Republic of Abkhazia, the Autonomous Republic of Ajara and other territorial units of Georgia, and five members appointed by the President of Georgia. The composition, powers, and procedures for the election of chambers shall be determined by the organic law.
2. Before the condition provided for by paragraph 1 of this article is created, Parliament shall be composed of 150 Members of Parliament elected in a single multi-mandate electoral district for a term of 4 years by a proportional system on the basis of universal, free, equal and direct suffrage, by secret ballot.
3. Regular parliamentary elections shall be held on the last Saturday of October of the calendar year in which the term of Parliament expires. In case of the dissolution of Parliament, elections shall be held no earlier than the 45 th day and no later than the 60 th day after the dissolution of Parliament. If the election date coincides with a state of emergency or martial law, elections shall be held no earlier than the 45 th day and no later than the 60 th day after the state of emergency or martial law has been revoked.

The state of emergency is declared at the time of encroachment of territorial integrity, ecological catastrophe and epidemic, military coup, mass disorder, when state authorities are unable to exercise their powers. War situation is declared in case of armed assault on Georgia.

4. პარლამენტის წევრად შეიძლება აირჩეს საარჩევნო უფლების მქონე საქართველოს მოქალაქე 25 წლის ასაკიდან, რომელსაც საქართველოში უცხოვრია 10 წელს მაინც. პარლამენტის წევრად არ შეიძლება აირჩეს პირი, რომელსაც სასამართლოს განაჩენით შეფარდებული აქვს თავისუფლების აღკვეთა.

5. პარლამენტის არჩევნებში მონაწილეობის უფლება აქვს კანონით დადგენილი წესით რეგისტრირებულ პოლიტიკურ პარტიას, რომელსაც ჰყავს მისი წარდგენით არჩეული პარლამენტის წევრი არჩევნების დანიშვნის დროისათვის ან რომლის მხარდაჭერა ორგანული კანონით დადგენილი წესით დადასტურებულია არანაკლებ 25000 ამომრჩევლის ხელმოწერით.

6. პარლამენტის წევრთა მანდატები განაწილდება იმ პოლიტიკურ პარტიებზე, რომლებმაც არჩევნებში მონაწილე ამომრჩეველთა ნამდვილი ხმების 5 პროცენტი მაინც მიიღეს. პოლიტიკური პარტიის მიერ მიღებული მანდატების რაოდენობის დასადგენად მის მიერ მიღებული ხმების რაოდენობა მრავლდება 150ზე და იყოფა ყველა იმ პოლიტიკური პარტიის მიერ მიღებული ხმების ჯამზე, რომლებმაც არჩევნებში მონაწილე ამომრჩეველთა ნამდვილი ხმების 5 პროცენტი მაინც მიიღეს. მიღებული რიცხვის მთელი ნაწილი არის პოლიტიკური პარტიის მიერ მიღებული მანდატების რაოდენობა. თუ პოლიტიკური პარტიების მიერ მიღებული მანდატების რაოდენობათა ჯამი 150ზე ნაკლებია, გაუნაწილებელ მანდატებს თანმიმდევრობით მიიღებენ უკეთესი შედეგის მქონე პოლიტიკური პარტიები.

7. პარლამენტის არჩევის წესი განისაზღვრება ორგანული კანონით.

მუხლი 38. პარლამენტის პირველი სხდომა და უფლებამოსილების შეწყვეტა

ახლარჩეული პარლამენტის პირველი სხდომა იმართება პარლამენტის არჩევნების შედეგების ოფიციალურად გამოცხადებიდან არაუგვიანეს მე10 დღისა. პირველ სხდომას ნიშნავს საქართველოს პრეზიდენტი. პარლამენტი პირველ სხდომაზე უფლებამოსილია შეუდგეს მუშაობას, თუ სხდომას ესწრება პარლამენტის სრული შემადგენლობის უმრავლესობა. პარლამენტი სრულ უფლებამოსილებას იძენს პარლამენტის წევრთა ორი მესამედის უფლებამოსილების ცნობის მომენტიდან. ამ მომენტიდან უფლებამოსილება უწყდება წინა მოწვევის პარლამენტს.

მუხლი 39. საქართველოს პარლამენტის წევრი

1. საქართველოს პარლამენტის წევრი არის სრულიად საქართველოს წარმომადგენელი, სარგებლობს თავისუფალი მანდატით და მისი გაწვევა დაუშვებელია.

პარლამენტის წევრის მანდატი გულისხმობს იმ დელეგირებულ უფლებათა ერთობლიობას, რომელსაც იგი ხალხისაგან იღებს.

4. Any citizen of Georgia having the electoral right, who has attained the age of 25 and who has lived in Georgia for at least 10 years, may be elected as a Member of Parliament. A person who has been sentenced to imprisonment by a court judgment shall not be elected as a Member of Parliament.

5. A political party that is registered in accordance with the procedures established by law shall have the right to participate in the parliamentary elections if it has a Member of Parliament who has been elected through the party's nomination by the date when the elections are scheduled, or if it is supported by the signatures of at least 25 000 voters, in accordance with the procedures established by the organic law.

6. The mandates of Members of Parliament shall be distributed only to those political parties that receive at least 5 % of valid votes cast in the elections. To determine the amount of mandates received by a political party, the amount of votes received by this party shall be multiplied by 150 and divided by the total number of votes received by all political parties that received at least 5 % of valid votes cast in the elections. The integer part of the number thus derived is the amount of mandates received by the political party. If the total amount of mandates received by political parties is fewer than 150, the political parties with the best results shall receive the undistributed mandates in a successive manner.

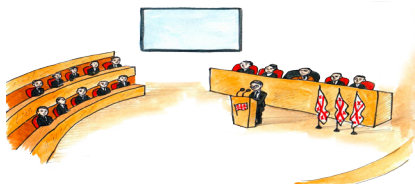
7. The procedure for the election of Parliament shall be determined by the organic law.

Article 38. First meeting of Parliament and termination of powers

The first meeting of the newly elected Parliament shall be held no later than the 10 th day after the results of the parliamentary elections have been officially announced. The first meeting of Parliament is called by the President. Parliament shall be authorised to start work at the first meeting if the majority of the total number of the Members of Parliament is present at the meeting. Parliament shall acquire full powers once this is acknowledged by two thirds of the Members of Parliament. The powers of the previous Parliament shall be terminated from this moment.

Article 39. Member of the Parliament of Georgia

1. A Member of the Parliament of Georgia is a representative of all Georgia. He/she shall enjoy a free mandate and shall not be recalled.

The mandate of a member of the Parliament implies the unity of the delegated rights that he receives from the people.

2. პარლამენტის წევრის დაკავება ან დაპატიმრება, მისი საცხოვრებელი ან სამუშაო ადგილის, მანქანის ან პირადი გაზრეკა შეიძლება მხოლოდ პარლამენტის წინასწარი თანხმობით. გამონაკლისია დანაშაულზე წასწრების შემთხვევა, რაც დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს პარლამენტს. თუ პარლამენტი 48 საათის განმავლობაში არ მისცემს თანხმობას, პარლამენტის დაკავებული ან დაპატიმრებული წევრი დაუყოვნებლივ უნდა გათავისუფლდეს.

3. პარლამენტის წევრს უფლება აქვს ჩვენება არ მისცეს იმ ფაქტის გამო, რომელიც მას გაანდეს, როგორც პარლამენტის წევრს. დაუშვებელია ამ საკითხთან დაკავშირებული წერილობითი მასალის დაყადაღება ან ამოღება. ეს უფლება პარლამენტის წევრს უნარჩუნდება მისი უფლებამოსილების შეწყვეტის შემდეგაც. პარლამენტის წევრს სამართლებრივი პასუხისმგებლობა არ დაეკისრება თავისი მოვალეობის შესრულებისას პარლამენტში თუ მის გარეთ გამოთქმული შეხედულებებისათვის. უზრუნველყოფილია პარლამენტის წევრის უფლებამოსილებათა შეუფერხებელი განხორციელების პირობები. პარლამენტის წევრი იღებს საკანონმდებლო აქტით დადგენილ გასამრჯელოს. პარლამენტის წევრის განცხადების საფუძველზე შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოები უზრუნველყოფენ მის პირად უსაფრთხოებას. პარლამენტის წევრის უფლებამოსილებათა განხორციელებისათვის დაბრკოლებათა შექმნა ისჯება კანონით.

4. პარლამენტის წევრს უფლება არა აქვს ეკავოს რაიმე თანამდებობა საჯარო სამსახურში ან ეწეოდეს სამეწარმეო საქმიანობას. პარლამენტის წევრი შეიძლება ეწეოდეს საზოგადოებრივ საქმიანობას. პარლამენტის წევრი შეიძლება ეწეოდეს სამეცნიერო, პედაგოგიურ და სახელოვნებო საქმიანობას, თუ ეს საქმიანობა არ ითვალისწინებს ადმინისტრაციული ფუნქციების შესრულებას. შეუთავსებლობის შემთხვევებს განსაზღვრავს პარლამენტის რეგლამენტი.

5. პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ცნობის ან ვადამდე შეწყვეტის საკითხს წყვეტს პარლამენტი. პარლამენტის ეს გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს საკონსტიტუციო სასამართლოში. პარლამენტის წევრს უფლებამოსილება ვადამდე შეუწყდება, თუ იგი:

ა) პარლამენტს მიმართავს პირადი განცხადებით უფლებამოსილების შეწყვეტის შესახებ;

ბ) იკავებს სტატუსთან შეუთავსებელ თანამდებობას ან ეწევა შეუთავსებელ საქმიანობას;

გ) მორიგი სესიის განმავლობაში არასაპატიო მიზეზით არ დაესწრო მორიგი სხდომების ნახევარზე მეტს;

საჯარო სამსახური - სახელმწიფო სამსახურში, მუნიციპალიტეტის ორგანოებში, საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებში საქმიანობა (მაგ: სახალხო დამცველის აპარატი, პრეზიდენტის ადმინისტრაცია და ა.შ.)

2. The arrest or detention of a Member of Parliament, or searches of his/her place of residence, place of work, vehicle or person, shall be permitted only with the prior consent of Parliament, except when a Member of Parliament is caught at the crime scene, in which case Parliament shall be notified immediately. Unless Parliament consents to the detention within 48 hours, the arrested or detained Member of Parliament shall be released immediately.

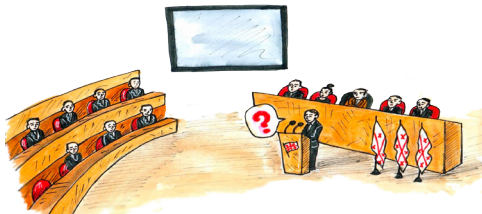
3. A Member of Parliament shall have the right not to testify about facts disclosed to him/her in his/her capacity as a Member of Parliament. The seizure or extraction of written materials related to this issue shall be inadmissible. This right shall be retained by a Member of Parliament after his/her term of office expires. A Member of Parliament shall not be held liable for the views expressed inside or outside Parliament while performing his/her duties. The conditions of unhindered exercise of powers by a Member of Parliament shall be insured. A Member of Parliament shall receive remuneration prescribed by a legislative act. Respective state bodies shall ensure the personal safety of a Member of Parliament based on his/her application. Hindering the exercise of powers of a Member of Parliament shall be punishable by law.

4. A Member of Parliament shall not have the right to hold any office in civil service or to be engaged in entrepreneurial activities. A Member of Parliament may be engaged in public activities. A Member of Parliament may be engaged in academic, pedagogical and artistic activities if these activities do not envisage performing administrative functions. Cases of conflict of interests shall be defined by the Rules of Procedure of Parliament.

5. Issues of the recognition or early termination of the powers of a Member of Parliament shall be decided on by Parliament. The decision of Parliament may be appealed to the Constitutional Court. The powers of a Member of Parliament shall be terminated early if he/she:

- a) submits a personal application for terminating his/her powers to Parliament;
- b) holds a position incompatible with his/her status or is engaged in incompatible activity;
- c) fails to attend without good reason more than half of the regular sittings during regular sessions;

Activities in public service - municipal bodies, legal entities of public law (eg Public Defender's Office, Administration of the President, etc.)

- დ) კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს განაჩენით ცნობილია დაძნედა;
- ე) სასამართლოს გადაწყვეტილებით ცნობილია მხარდაჭერის მიმღებად და მოთავსებულია შესაბამის სტაციონარულ სამედიცინო დაწესებულებაში, სასამართლომ აღიარა უგზოუკვლოდ დაკარგულად ან გამოაცხადა გარდაცვლილად;
- ვ) გარდაიცვალა;
- ზ) დაკარგავს საქართველოს მოქალაქეობას;
- თ) ექვემდებარება უფლებამოსილების შეწყვეტას საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებით.

მუხლი 40. საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე და თავმჯდომარის მოადგილეები

1. პარლამენტი თავისი უფლებამოსილების ვადით რეგლამენტით დადგენილი წესით ფარული კენჭისყრით სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ირჩევს საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარეს. პარლამენტის თავმჯდომარე უძღვება პარლამენტის მუშაობას, უზრუნველყოფს აზრის თავისუფალ გამოხატვას, ხელს აწერს პარლამენტის მიერ მიღებულ აქტებს, ახორციელებს რეგლამენტით განსაზღვრულ სხვა უფლებამოსილებებს. პარლამენტის თავმჯდომარე რეგლამენტით დადგენილი წესით ასრულებს სრულ ადმინისტრაციულ ფუნქციებს პარლამენტის სასახლეში.
2. პარლამენტი თავისი უფლებამოსილების ვადით რეგლამენტით დადგენილი წესით სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ირჩევს პარლამენტის თავმჯდომარის პირველ მოადგილეს და მოადგილეებს.

მუხლი 41. პარლამენტის ბიურო, კომიტეტები და ფრაქციები

1. პარლამენტის მუშაობის ორგანიზებისათვის იქმნება პარლამენტის ბიურო, რომლის შემადგენლობაში შედიან პარლამენტის თავმჯდომარე, თავმჯდომარის მოადგილეები, პარლამენტის კომიტეტებისა და საპარლამენტო ფრაქციების თავმჯდომარეები.
2. საკანონმდებლო საკითხების წინასწარი მომზადების, გადაწყვეტილებათა შესრულებისათვის ხელის შეწყობის, პარლამენტის მიერ მთავრობის და პარლამენტის წინაშე ანგარიშვალდებული სხვა ორგანოების საქმიანობის კონტროლის მიზნით პარლამენტში იქმნება კომიტეტები.

- d) has been convicted by a court judgment that has entered into legal force;
- e) has been recognised as a beneficiary of support by a court decision and admitted to a respective in-patient care facility, or has been recognised as missing or declared dead by a court;
- f) dies;
- g) loses citizenship of Georgia;
- h) is subject to the termination of his/her powers by a decision of the Constitutional Court.

Article 40. Chairperson and deputy chairpersons of the Parliament of Georgia

1. The Parliament of Georgia shall elect the Chairperson for its term by a majority of the total number of its members by secret ballot, in accordance with the procedures established by the Rules of Procedure. The Chairperson of Parliament shall chair the work of Parliament, ensure the free expression of opinion, sign the acts adopted by Parliament, and exercise other powers determined by the Rules of Procedure. The Chairperson of Parliament shall fulfil full administrative functions in the House of Parliament in accordance with the procedures established by the Rules of Procedure.
2. The Parliament of Georgia shall elect a first deputy chairperson and deputy chairpersons for its term by a majority of the total number of its members in accordance with the procedures established by the Rules of Procedure.

Article 41. Parliamentary Bureau, committees and factions

1. To organise the work of Parliament, a Parliamentary Bureau shall be established and shall be composed of the chairperson and deputy chairpersons of Parliament and the chairpersons of the parliamentary committees and parliamentary factions.
2. Committees shall be created in Parliament to prepare legislative issues beforehand, facilitate the implementation of decisions and exercise control over the activities of the bodies accountable to the Government and Parliament.

კონსტიტუციის სტრუქტურა

3. პარლამენტის წევრები შეიძლება გაერთიანდნენ საპარლამენტო ფრაქციაში რეგლამენტით დადგენილი წესით. ფრაქციის წევრთა რაოდენობა არ უნდა იყოს შეიღვ ნაკლები. ერთი პოლიტიკური პარტიის წარდგენით არჩეულ პარლამენტის წევრებს უფლება არა აქვთ შექმნან ერთზე მეტი ფრაქცია. ფრაქციის შექმნისა და საქმიანობის წესი, მისი უფლებები განისაზღვრება პარლამენტის რეგლამენტით.

მუხლი 42. პარლამენტის საგამოძიებო და სხვა დროებითი კომისიები

1. რეგლამენტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, აგრეთვე პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთი მეხუთედის ინიციატივით პარლამენტში იქმნება საგამოძიებო და სხვა დროებითი კომისიები.
2. დროებითი კომისიის შექმნის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს პარლამენტი რეგლამენტით დადგენილი წესით. გადაწყვეტილება დროებითი საგამოძიებო კომისიის შექმნის შესახებ მიიღება პარლამენტის სრული შემადგენლობის ერთი მესამედის მხარდაჭერით. დროებით კომისიაში საპარლამენტო ფრაქციები წარმოდგენილი უნდა იყვნენ თითო წევრით მაინც. დროებით კომისიაში ოპოზიციის წარმომადგენლობა არ უნდა იყოს კომისიის წევრთა საერთო რაოდენობის ნახევარზე ნაკლები.
3. საგამოძიებო კომისიის მოთხოვნით მის სხდომაზე გამოცხადება, აგრეთვე საკითხის გამოკვლევისათვის აუცილებელი საბუთებისა და ინფორმაციის წარდგენა სავალდებულოა.

მუხლი 43. პარლამენტის წევრის კითხვა და ინტერპელაცია

1. პარლამენტის წევრი უფლებამოსილია კითხვით მიმართოს მთავრობას, პარლამენტის წინაშე ანგარიშვალდებულ სხვა ორგანოს, მთავრობის წევრს, ყველა დონის ტერიტორიული ერთეულის ხელისუფლების ორგანოს, სახელმწიფო დაწესებულებას. პარლამენტის წევრის კითხვაზე დროული და სრული პასუხის გაცემა სავალდებულოა.
2. საპარლამენტო ფრაქციას, პარლამენტის წევრთა არანაკლებ შეიღვ კაციან ჯგუფს უფლება აქვს ინტერპელაციის წესით შეკითხვით მიმართოს მთავრობას, პარლამენტის წინაშე ანგარიშვალდებულ სხვა ორგანოს, მთავრობის წევრს, რომელიც ვალდებულია უპასუხოს დასმულ შეკითხვას პარლამენტის სხდომაზე. პასუხი შეიძლება გახდეს პარლამენტის განხილვის საგანი.

დროებითი საგამოძიებო კომისია

ინტერპელაცია (ლათ; Interpellatio - წერილობითი შეკითხვა მთავრობისადმი რაიმე საქმის ან ფაქტის გამო

3. Members of Parliament may join a parliamentary faction in accordance with the procedures established by the Rules of Procedure. The number of faction members shall not be fewer than seven. Members of Parliament elected following their nomination by one political party may form only one faction. The procedures for the forming and activity of factions and their rights shall be determined by the Rules of Procedure of Parliament.

Article 42. Investigative and other temporary commissions of Parliament

1. Investigative or other temporary commissions shall be created in Parliament in cases provided for by the Rules of Procedure, as well as on the initiative of at least one fifth of the Members of Parliament.
2. Decisions on creating a temporary commission shall be adopted by Parliament in accordance with the procedures established by the Rules of Procedure. Decisions on creating a temporary investigative commission shall be adopted with the support of one third of the total number of the Members of Parliament. Parliamentary factions shall be represented in a temporary commission by at least one member. The representation of opposition factions in temporary commissions shall not be less than half of the total number of commission members.
3. At the request of the investigative commission, members' attendance and the submission of all documents and information necessary to examine the issue shall be mandatory.

Article 43. Questions and interpellations by a Member of Parliament

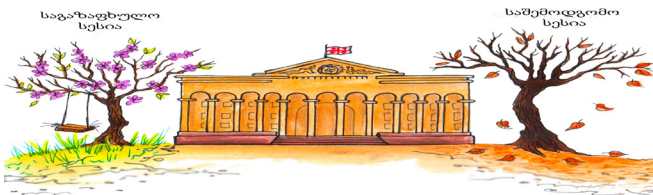
1. A Member of Parliament shall be entitled to appeal with a question to the Government, another body accountable to Parliament, a member of the Government, state bodies of the territorial units at all levels, and state institutions. Providing a timely and full response to a question posed by a Member of Parliament is mandatory.
2. A parliamentary faction – a group of at least seven Members of Parliament – shall have the right to pose a question through interpellation to the Government, another body accountable to Parliament, or a member of the Government obliged to answer questions at Parliament sittings. The answer may become a subject of discussion by Parliament.

Interpellation (Latin; Interpellatio - written question about the case or fact of the government

მუხლი 44. პარლამენტის სესია და სხდომა

1. პარლამენტი თავისი უფლებით იკრიბება მორიგ სესიაზე წელიწადში ორჯერ. სამემოდგომო სესია იხსნება სექტემბრის პირველ სამშაბათს და იხურება დეკემბრის მესამე პარასკევს, ხოლო საგაზაფხულო სესია იხსნება თებერვლის პირველ სამშაბათს და იხურება ივნისის ბოლო პარასკევს.
2. საქართველოს პრეზიდენტი პარლამენტის თავმჯდომარის, პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთი მეოთხედის ან მთავრობის მოთხოვნით პარლამენტის სესიებს შორის პერიოდში იწვევს რიგგარეშე სესიას, ხოლო მორიგი სესიის მიმდინარეობისას — რიგგარეშე სხდომას. თუ წერილობითი მოთხოვნის წარდგენიდან 48 საათის განმავლობაში მოწვევის აქტი არ გამოიცა, პარლამენტი თავისი რეგლამენტის თანახმად იკრიბება მომდევნო 48 საათის განმავლობაში. პარლამენტის რიგგარეშე სხდომა ტარდება მხოლოდ ინიციატორის მიერ განსაზღვრული დღის წესრიგით და იხურება მისი ამოწურვისთანავე.
3. საქართველოს პრეზიდენტის მიერ საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის გამოცხადებისთანავე პარლამენტი იკრიბება საგანგებო სესიაზე. საგანგებო სესია გრძელდება ამ მდგომარეობის გაუქმებამდე.
4. პარლამენტის სხდომები საჯაროა. პარლამენტი დამსწრეთა უმრავლესობით, მაგრამ არანაკლებ სრული შემადგენლობის ერთი მესამედისა, იღებს გადაწყვეტილებას ცალკეული საკითხების განხილვისას სხდომის ან სხდომის ნაწილის დახურულად გამოცხადების შესახებ. გადაწყვეტილება სხდომის ან მისი ნაწილის დახურვის შესახებ განიხილება და მიიღება დახურული წესით. პარლამენტის ღია სხდომის ოქმი საჯაროა.
5. პარლამენტის სხდომაზე კენჭისყრა არის ღია ან ფარული. კენჭისყრა ღიაა, გარდა კონსტიტუციით ან კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა.
6. მთავრობის წევრი, პარლამენტის წინაშე ანგარიშვალდებული თანამდებობის პირი, პარლამენტის წინაშე ანგარიშვალდებული ორგანოს ხელმძღვანელი უფლებამოსილია, ხოლო მოთხოვნის შემთხვევაში — ვალდებულია დაესწროს პარლამენტის, მისი კომიტეტისა და კომისიის სხდომებს, პასუხი გასცეს სხდომებზე დასმულ შეკითხვებს და წარმოადგინოს გაწეული საქმიანობის ანგარიში. ასეთ თანამდებობის პირს მოთხოვნისთანავე უნდა მოუსმინოს პარლამენტმა, კომიტეტმა ან კომისიამ.

Article 44. Sessions and sittings of Parliament

1. Parliament shall meet in its official capacity for a regular session twice a year. The autumn session shall open on the first Tuesday of September and close on the third Friday of December. The spring session shall open on the first Tuesday of February and close on the last Friday of June.
2. During the period between sessions, the President of Georgia shall convene an extraordinary session of Parliament at the request of the Chairperson of Parliament, at least one fourth of Members of Parliament or the Government. The President of Georgia shall also convene a special sitting in the course of a regular session. Unless an act summoning Parliament is issued within 48 hours of a written request to convene an extraordinary session, Parliament shall meet within the following 48 hours, in accordance with the Rules of Procedure of Parliament. A special sitting of Parliament shall be held only based on the agenda defined by the initiator and shall close once the agenda has been exhausted.
3. Parliament shall meet upon the declaration of a state of emergency or martial law by the President. Parliament shall work until the state of emergency or martial law has been revoked.
4. Sittings of Parliament shall be public. By the decision of a majority of attendees, but with no less than one third of the total number of Members of Parliament, Parliament may declare a sitting or part of a sitting closed when discussing certain issues. The decision to close a sitting in whole or in part shall be discussed and made behind closed doors. The minutes of open sittings of Parliament shall be public.
5. Voting at a sitting of Parliament may be open or secret. Voting shall be open except in cases provided for by the Constitution and law.
6. A member of the Government, an official accountable to Parliament or the head of a body accountable to Parliament shall be entitled and, upon request, obliged to attend sittings of Parliament, parliamentary committees or commissions, in order to provide answers to questions raised during the sitting and to submit a report of activities performed. Parliament, a committee or a commission shall hear such an official immediately upon request.

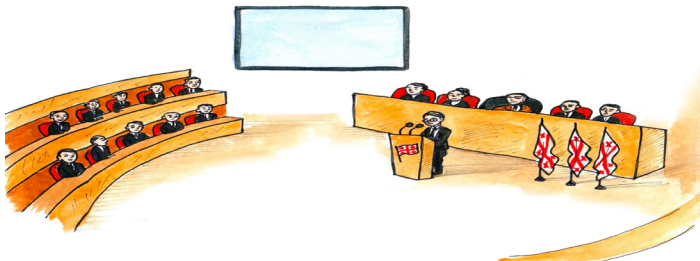

მუხლი 45. კანონშემოქმედება და გადაწყვეტილებების მიღების წესი

1. საკანონმდებლო ინიციატივის უფლება აქვთ: მთავრობას, პარლამენტის წევრს, საპარლამენტო ფრაქციას, პარლამენტის კომიტეტს, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლეს წარმომადგენლობით ორგანოებს, არანაკლებ 25000 ამომრჩეველს. მთავრობის მიერ წარდგენილ კანონპროექტს მისივე მოთხოვნით პარლამენტი განიხილავს რიგგარეშე.
2. კანონი მიღებულად ითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს დამსწრეთა უმრავლესობა, მაგრამ არანაკლებ პარლამენტის სრული შემადგენლობის ერთი მესამედისა, თუ კონსტიტუციით არ არის განსაზღვრული კანონის მიღების სხვა წესი. ორგანული კანონი მიღებულად ითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს პარლამენტის სრული შემადგენლობის უმრავლესობა, თუ კონსტიტუციით არ არის განსაზღვრული ორგანული კანონის მიღების სხვა წესი.
3. პარლამენტის სხვა გადაწყვეტილება მიღებულად ითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს დამსწრეთა უმრავლესობა, მაგრამ არანაკლებ პარლამენტის სრული შემადგენლობის ერთი მესამედისა, თუ კონსტიტუციით ან კანონით არ არის განსაზღვრული გადაწყვეტილების მიღების სხვა წესი. გადაწყვეტილება კონსტიტუციური შეთანხმების დამტკიცების შესახებ მიღებულად ითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ სამი მეხუთედი.

მუხლი 46. კანონის ხელმოწერა და გამოქვეყნება

1. პარლამენტის მიერ მიღებული კანონი 10 დღის ვადაში გადაეცემა საქართველოს პრეზიდენტს.
2. საქართველოს პრეზიდენტი 2 კვირის ვადაში ხელს აწერს და აქვეყნებს კანონს ან მოტივირებული შენიშვნებით უბრუნებს პარლამენტს.
3. თუ საქართველოს პრეზიდენტი დააბრუნებს კანონს, პარლამენტი კენჭს უყრის საქართველოს პრეზიდენტის შენიშვნებს. შენიშვნათა მისაღებად საკმარისია ხმათა იგივე რაოდენობა, რაც ამ სახის კანონის პირვანდელი მიღებისათვის არის დადგენილი. თუ შენიშვნები მიღებულია, კანონის საბოლოო რედაქცია 5 დღის ვადაში გადაეცემა საქართველოს პრეზიდენტს, რომელიც 5 დღის ვადაში ხელს აწერს და აქვეყნებს მას.

Article 45. Law making and procedures for decision-making

1. The Government, a Member of Parliament, a parliamentary faction, a parliamentary committee, the supreme representative bodies of the Autonomous Republics of Abkhazia and Ajara, and not less than 25 000 voters shall have the right of legislative initiative. Parliament shall discuss a draft law submitted by the Government at its request in an extraordinary sitting.

2. A law shall be considered adopted if it is supported by a majority of the Members of Parliament present but at least one third of the total number of the Members of Parliament, unless another procedure for the adoption of laws is determined by the Constitution. An organic law shall be considered adopted if it is supported by a majority of the total number of the Members of Parliament, unless another procedure for the adoption of organic laws is determined by the Constitution.

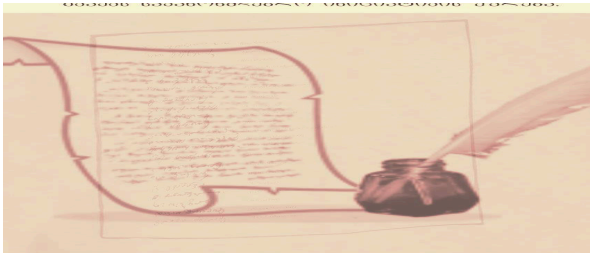
3. Other decisions of Parliament shall be considered adopted if they are supported by a majority of the Members of Parliament present but at least one third of the total number of the Members of Parliament, unless another procedure for the adoption of a decision is determined by the Constitution or law. A decision on approving a constitutional agreement shall be considered adopted if it is supported by at least three fifths of the total number of the Members of Parliament.

Article 46. Signature and promulgation of a law

1. A law passed by Parliament shall be submitted to the President of Georgia within 10 days.

2. The President of Georgia shall sign and promulgate the law or return it to Parliament with justified remarks within 2 weeks.

3. If the President of Georgia returns the law, Parliament shall put the President's remarks to a vote. The adoption of the remarks requires the same number of votes as for the initial adoption of the type of law in question. If the remarks are adopted, the final version of the law shall be submitted to the President of Georgia within 5 days, and the President of Georgia shall sign and promulgate the law within 5 days.

4. თუ პარლამენტმა არ მიიღო საქართველოს პრეზიდენტის შენიშვნები, კენჭი ეყრება კანონის პირვანდელ რედაქციას. ორგანული კანონი ან კანონი მიღებულად ჩაითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს პარლამენტის სრული შემადგენლობის უმრავლესობა, გარდა კონსტიტუციის მე19 მუხლის მე4 პუნქტით გათვალისწინებული ორგანული კანონისა, რომელიც მიღებულად ჩაითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორი მესამედი. კონსტიტუციური კანონი მიღებულად ჩაითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ სამი მეოთხედი. კანონი 3 დღის ვადაში გადაეცემა საქართველოს პრეზიდენტს, რომელიც 5 დღის ვადაში ხელს აწერს და აქვეყნებს მას.

5. კონსტიტუციაში ცვლილების შეტანის შესახებ კონსტიტუციურ კანონს, რომელიც პარლამენტმა მიიღო სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორი მესამედის უმრავლესობით, საქართველოს პრეზიდენტი ხელს აწერს და აქვეყნებს გადაცემიდან 5 დღის ვადაში, პარლამენტისთვის შენიშვნებით დაბრუნების უფლების გარეშე.

6. თუ საქართველოს პრეზიდენტმა ამ მუხლის მე2 პუნქტით დადგინდო ვადაში არ გამოაქვეყნა კანონი და არც მოტივირებული შენიშვნებით დაუბრუნა პარლამენტს ან ამ მუხლის მე3, მე4 ან მე5 პუნქტით დადგინდო ვადაში არ გამოაქვეყნა კანონი, მას ვადის ამოწურვიდან 5 დღის ვადაში ხელს აწერს და აქვეყნებს პარლამენტის თავმჯდომარე.

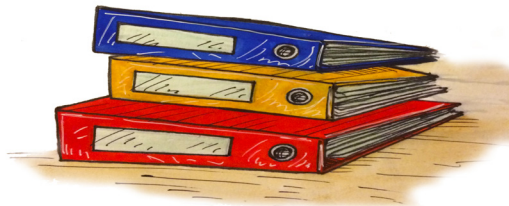
7. კანონი ძალაში შედის ოფიციალურ ორგანოში მისი გამოქვეყნებიდან მე15 დღეს, თუ იმავე კანონით სხვა ვადა არ არის დადგენილი.

მუხლი 47. საერთაშორისო ხელშეკრულებები

1. პარლამენტი სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ახორციელებს საერთაშორისო ხელშეკრულებების რატიფიცირებას, დენონსირებას და გაუქმებას. პარლამენტი ამ მუხლის მე2 პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული საერთაშორისო ხელშეკრულების რატიფიცირებას, დენონსირებას და გაუქმებას ახორციელებს სრული შემადგენლობის არანაკლებ სამი მეოთხედის უმრავლესობით.

რატიფიკაცია (ფრანგ.
ratification) სახელმწიფოს სახელით დადებული საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარებაზე თანხმობის გამოხატვის ფორმა.

საერთაშორისო ხელშეკრულებები

4. If Parliament rejects the President's remarks, the initial version of the law shall be put to a vote. An organic law or a law shall be considered adopted if it is supported by a majority of the total number of the Members of Parliament, except in the case of an organic law provided for by Article 19(4) of the Constitution, which shall be considered adopted if it is supported by at least two thirds of the total number of the Members of Parliament. A constitutional law shall be considered adopted if it is supported by at least three fourths of the total number of the Members of Parliament. Such a law shall be submitted to the President of Georgia within 3 days, and the President of Georgia shall sign and promulgate the law within 5 days.

5. A constitutional law on amending the Constitution that was adopted by a majority of at least two thirds of the total number of the Members of Parliament shall be signed and promulgated by the President of Georgia within 5 days of its submission, without the right to return it to Parliament with remarks.

6. If the President of Georgia does not promulgate the law, return it to Parliament with justified remarks within the time frame established by paragraph 2 of this article, or promulgate it within the time frame established by paragraphs 3, 4 or 5 of this article, then the Chairperson of Parliament shall sign and promulgate the law within 5 days after this time frame expires.

7. A law shall enter into force on the 15 th day after its promulgation in the official body unless another date is established by the same law.

Article 47. International treaties

1. The Parliament of Georgia shall ratify, denounce and annul international treaties by a majority of the total number of its members. Parliament shall ratify, denounce and annul international treaties provided for by paragraph 2(c) of this article by a majority of at least three fourths of the total number of its members.

2. Besides those international treaties that envisage ratification, it shall also be mandatory to ratify international treaties that:

Ratification (French: ratification) - form of expression of consent to the obligatory recognition of the international treaty on behalf of the state.

2. იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების გარდა, რომელიც ითვალისწინებს რატიფიცირებას, სავალდებულოა აგრეთვე ისეთი საერთაშორისო ხელშეკრულების რატიფიცირება, რომელიც:
  - ა) ითვალისწინებს საერთაშორისო ორგანიზაციაში ან სახელმწიფოთაშორის კავშირში საქართველოს შესვლას;
  - ბ) სამხედრო ხასიათისაა;
  - გ) ეხება სახელმწიფოს ტერიტორიულ მთლიანობას ან სახელმწიფო საზღვრის შეცვლას;
  - დ) დაკავშირებულია სახელმწიფოს მიერ სესხის აღებასთან ან გაცემასთან;
  - ე) მოითხოვს შიდასახელმწიფოებრივი კანონმდებლობის შეცვლას, ნაკისრ საერთაშორისო ვალდებულებათა შესასრულებლად აუცილებელი კანონების მიღებას.
3. პარლამენტს უნდა გადაეცეს სხვა საერთაშორისო ხელშეკრულებები.
4. საკონსტიტუციო სასამართლოში კონსტიტუციური სარჩელის ან წარდგინების შეტანის შემთხვევაში დაუშვებელია შესაბამისი საერთაშორისო ხელშეკრულების რატიფიცირება საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოტანამდე.

მუხლი 48. იმპიჩმენტი

1. კონსტიტუციის დარღვევის ან ქმედებაში დანაშაულის ნიშნების არსებობის საფუძველით საქართველოს პრეზიდენტის, მთავრობის წევრის, უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის, გენერალური პროკურორის, გენერალური აუდიტორის ან ეროვნული ბანკის საბჭოს წევრის იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენების საკითხის აღძვრის უფლება აქვს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ერთ მესამედს. საკითხი გადაეცემა საკონსტიტუციო სასამართლოს, რომელიც მას განიხილავს და პარლამენტს დასკვნას წარუდგენს ერთი თვის ვადაში.

იმპიჩმენტი - (ლათ. Impeachment - მაღალი თანამდებობის პირთა თანამდებობიდან გადაყენების განსაკუთრებული წესი.

- a) provide for Georgia's accession to an international organisation or interstate union;
  - b) are of a military nature;
  - c) concern the territorial integrity of the State or changes to the state border;
  - d) concern loans issued or taken by the State;
  - e) require changes to domestic legislation or the adoption of laws that are necessary to fulfil international obligations.
3. Other international treaties shall be submitted to Parliament.
4. If a constitutional claim or submission has been lodged with the Constitutional Court, the respective international treaty shall not be ratified until the Constitutional Court passes its judgment.

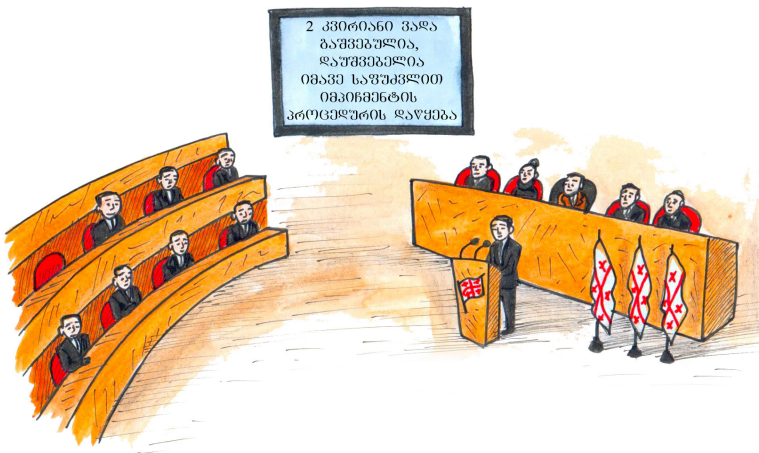
Article 48. Impeachment

1. No less than one third of the total number of the Members of Parliament shall have the right to raise the question of impeachment of the President of Georgia, a member of the Government, a judge of the Supreme Court, a General Prosecutor, a General Auditor or a member of the Board of the National Bank if the actions of the official in question violate the Constitution or contain signs of crime. Such cases shall be transferred to the Constitutional Court, which shall consider the case and submit its conclusion to Parliament within 1 month.

Impeachment- (Latin Impeachment, Prosecution) - special rule for resigning high officials.

2. თუ საკონსტიტუციო სასამართლომ თავისი დასკვნით დაადასტურა თანამდებობის პირის მიერ კონსტიტუციის დარღვევა ან მის ქმედებაში დანაშაულის ნიშნების არსებობა, პარლამენტი დასკვნის წარდგენიდან 2 კვირის ვადაში განიხილავს და კენჭს უყრის იმპიჩმენტის წესით მისი თანამდებობიდან გადაყენების საკითხს.
3. საქართველოს პრეზიდენტი იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენებულად ჩაითვლება, თუ ამ გადაწყვეტილებას მხარს დაუჭერს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორი მესამედი. მთავრობის წევრი, უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე, გენერალური პროკურორი, გენერალური აუდიტორი ან ეროვნული ბანკის საბჭოს წევრი იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენებულად ჩაითვლება, თუ ამ გადაწყვეტილებას მხარს დაუჭერს პარლამენტის სრული შემადგენლობის უმრავლესობა.
4. თუ პარლამენტმა ამ მუხლის მე-2 პუნქტით დადგენილ ვადაში არ მიიღო გადაწყვეტილება თანამდებობის პირის იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ, იმავე საფუძვლით იმპიჩმენტის პროცედურის დაწყება დაუშვებელია.
5. ამ მუხლში ჩამოთვლილ თანამდებობის პირთა თანამდებობიდან გადაყენება, გარდა მთავრობის წევრისა, შეიძლება მხოლოდ იმპიჩმენტის წესით.
6. დაუშვებელია საქართველოს პრეზიდენტის იმპიჩმენტის პროცედურის განხორციელება საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის დროს.

2. If the Constitutional Court's conclusion confirms a violation of the Constitution or signs of crime by the official in question, Parliament shall discuss and vote on the impeachment of the official within 2 weeks from the submission of the conclusion.
3. The President of Georgia shall be considered impeached if this decision is supported by at least two thirds of the total number of the Members of Parliament. A member of the Government, a judge of the Supreme Court, a General Prosecutor, a General Auditor or a member of the Board of the National Bank shall be considered impeached if this decision is supported by a majority of the total number of the Members of Parliament.
4. If Parliament does not decide on impeachment within the time frame established by paragraph 2 of this article, initiating an impeachment procedure on the same grounds shall be inadmissible.
5. Officials listed in this article, except members of the Government, shall only be removed from office by means of impeachment.
6. The procedure of the impeachment of the President of Georgia shall be inadmissible during a state of emergency or martial law.

თავი მეოთხე საქართველოს პრეზიდენტი

მუხლი 49. საქართველოს პრეზიდენტის სტატუსი

1. საქართველოს პრეზიდენტი არის საქართველოს სახელმწიფოს მეთაური, ქვეყნის ერთიანობისა და ეროვნული დამოუკიდებლობის გარანტი.
2. საქართველოს პრეზიდენტი არის საქართველოს თავდაცვის ძალების უმაღლესი მთავარსარდალი.
3. საქართველოს პრეზიდენტი წარმოადგენს საქართველოს საგარეო ურთიერთობებში.

მუხლი 50. საქართველოს პრეზიდენტის არჩევის წესი

1. საქართველოს პრეზიდენტს 5 წლის ვადით დებატების გარეშე ღია კენჭისყრით ირჩევს საარჩევნო კოლეგია. ერთი და იგივე პირი საქართველოს პრეზიდენტად შეიძლება აირჩეს მხოლოდ ორჯერ.
2. საქართველოს პრეზიდენტად შეიძლება აირჩეს საარჩევნო უფლების მქონე საქართველოს მოქალაქე 40 წლის ასაკიდან, რომელსაც საქართველოში უცხოვრია 15 წელს მაინც.
3. საარჩევნო კოლეგიის შემადგენლობაში შედის 300 წევრი, მათ შორის საქართველოს პარლამენტის და აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოების ყველა წევრი. საარჩევნო კოლეგიის სხვა წევრებს საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის მიერ ორგანული კანონის საფუძველზე განსაზღვრული კვოტების შესაბამისად, ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოების შემადგენლობიდან ასახელებენ შესაბამისი პოლიტიკური პარტიები. კვოტები განისაზღვრება პროპორციული გეოგრაფიული წარმომადგენლობის პრინციპის დაცვითა და ადგილობრივი თვითმმართველობის პროპორციული წესით ჩატარებული არჩევნების შედეგების პროპორციის მიხედვით. საარჩევნო კოლეგიის შემადგენლობას ამტკიცებს საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია.

მთავარსარდალი - სახელმწიფოს შეიარაღებული ძალების მეთაური.

დებატები - რაიმე საკითხის საჯარო განხილვა, აზრთა გაზიარება, კამათი.

კვოტა-[ლათ. quota - თითოეულის წილი] დადგენილი წილი, მიღებული ნორმა, რისამე დასაშვები რაოდენობა.

Chapter Four President of Georgia

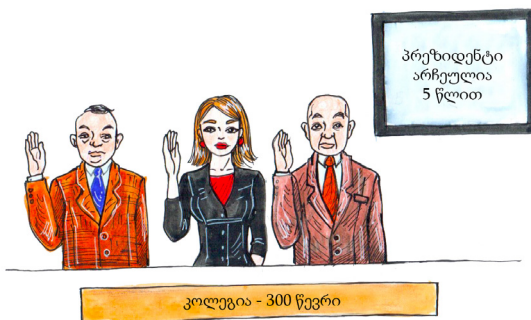
Article 49. Status of the President of Georgia

1. The President of Georgia is the Head of the state of Georgia and is the guarantor of the country's unity and national independence.
2. The President of Georgia is the Supreme Commander-in-Chief of the Defence Forces of Georgia.
3. The President of Georgia shall represent Georgia in foreign relations.

Article 50. Procedures for electing the President of Georgia

1. The President of Georgia shall be elected for a term of 5 years by the Electoral College, without debates and by open ballot. The same person may be elected President of Georgia only twice.
2. Any citizen of Georgia having the electoral right, who has attained the age of 40 and who has lived in Georgia for at least 15 years, may be elected President of Georgia.
3. The Electoral College shall consist of 300 members, and shall include all members of the Parli

ament of Georgia and of the supreme representative bodies of the Autonomous Republics of Abkhazia and Ajara. Other members of the Electoral College shall be nominated by the respective political parties from among the representative bodies of local self-governments on the basis of quotas defined by the Central Election Commission of Georgia in accordance with the organic law. The quotas are defined in compliance with the principle of proportional geographical representation and in accordance with the results of the elections of local self-governments held under the proportional system. The composition of the Electoral College shall be approved by the Central Election Commission of Georgia.

Quota - [Latin. quota - each share] The established stake, the accepted norm, the amount of the permissible number.

Debates - public discussion of any issue, sharing opinions, arguing.

Commander in chief - head of state armed forces.

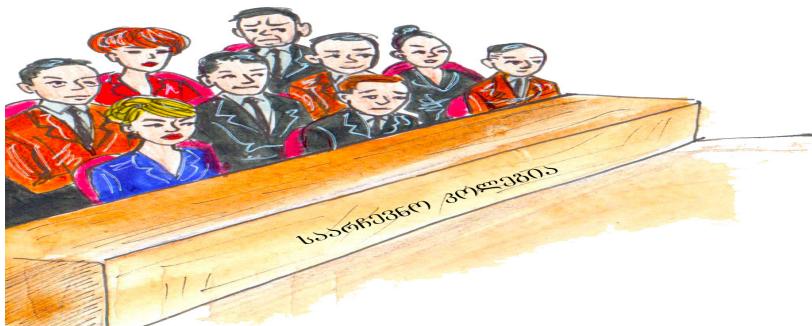
4. საქართველოს პრეზიდენტის არჩევნები იმართება პარლამენტის სასახლეში. საქართველოს პრეზიდენტობის კანდიდატის წარდგენის უფლება აქვს საარჩევნო კოლეგიის არანაკლებ 30 წევრს. საარჩევნო კოლეგიის ერთ წევრს შეუძლია მხარი დაუჭიროს მხოლოდ ერთი კანდიდატის წარდგენას. საარჩევნო კოლეგიის ერთ წევრს უფლება აქვს ხმა მისცეს მხოლოდ ერთ კანდიდატს. არჩევნების პირველ ტურში არჩეულად ჩაითვლება კანდიდატი, რომელიც მიიღებს საარჩევნო კოლეგიის სრული შემადგენლობის ხმების ორ მესამედს მაინც. თუ პირველ ტურში საქართველოს პრეზიდენტი არ აირჩა, მეორე ტურში კენჭი ეყრება პირველ ტურში საუკეთესო შედეგის მქონე 2 კანდიდატს. მეორე ტურში არჩეულად ჩაითვლება კანდიდატი, რომელიც მეტ ხმას მიიღებს. არჩევნების პირველი ან მეორე ტური შემდგარად ჩაითვლება, თუ მასში მონაწილეობას მიიღებს საარჩევნო კოლეგიის სრული შემადგენლობის ნახევარზე მეტი. თუ არჩევნები არ შედგა ან საარჩევნო კოლეგიამ საქართველოს პრეზიდენტი არ აირჩია, 30 დღის ვადაში იმართება საქართველოს პრეზიდენტის ხელახალი არჩევნები.

5. საქართველოს პრეზიდენტის არჩევნები იმართება საქართველოს პრეზიდენტის უფლებამოსილების ვადის ამოწურვის კალენდარული წლის ოქტომბერში. საქართველოს პრეზიდენტის უფლებამოსილების ვადადღე შეწყვეტის შემთხვევაში საქართველოს პრეზიდენტის არჩევნები იმართება უფლებამოსილების შეწყვეტიდან 45 დღის ვადაში. თუ არჩევის თარიღი ემთხვევა საგანგებო ან საომარ მდგომარეობას, საქართველოს პრეზიდენტის არჩევნები იმართება ამ მდგომარეობის გაუქმებიდან 45 დღის ვადაში. თუ საქართველოს პრეზიდენტის არჩევის თარიღი ემთხვევა პარლამენტის არჩევნების ან მის წინა თვეს, საქართველოს პრეზიდენტის არჩევნები იმართება ახალარჩეული პარლამენტის პირველი სხდომის გამართვიდან 45 დღის განმავლობაში.

6. საქართველოს პრეზიდენტის არჩევნებს ნიშნავს პარლამენტი, გარდა ხელახალი არჩევნებისა, რომელსაც ნიშნავს პარლამენტის თავმჯდომარე.

7. საქართველოს პრეზიდენტის არჩევის წესი და პირობები განისაზღვრება ორგანული კანონით.

ვახოვანაძეთ პრეზიდენტის კანდიდატურა

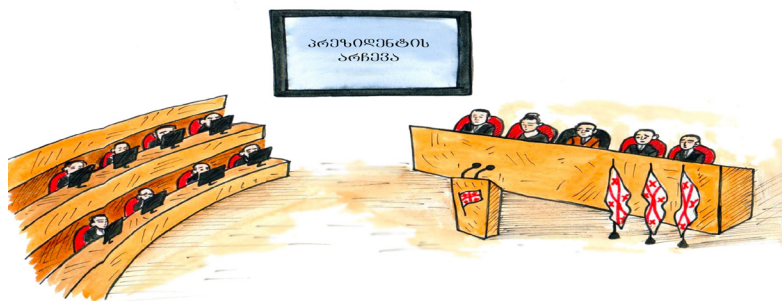

4. The election of the President of Georgia shall be held in the House of Parliament. No less than 30 members of the Electoral College shall have the right to nominate a candidate for the President of Georgia. One member of the Electoral College may support the nomination of only one candidate. One member of the Electoral College shall have the right to vote for only one candidate. In the first round of elections, a candidate who receives at least two thirds of the votes of the total number of the members of the Electoral College shall be considered elected. If the President of Georgia is not elected in the first round, the second round shall be held between the two candidates who received the most votes in the first round. The candidate who receives the most votes in the second round shall be considered elected. The first or the second round of the elections shall be considered valid if more than half of the total number of the members of the Electoral College have participated. If the elections fail, or if the Electoral College does not elect the President of Georgia, a re-run of election of the President of Georgia shall be held within 30 days.

5. Presidential elections shall be held in October of the calendar year in which the term of office of the President of Georgia expires. In the case of the early termination of the term of office of the President of Georgia, the presidential elections shall be held within 45 days from the termination of the term of office. If the election date coincides with a state of emergency or martial law, the presidential elections shall be held within 45 days after this state has been revoked. If the date of the election of the President of Georgia falls within the same month as the parliamentary elections, or the month preceding the month of the parliamentary elections, the presidential elections shall be held within 45 days from the first meeting of the newly elected Parliament.

6. The election of the President of Georgia shall be appointed by Parliament, except for a re-run of election, which shall be appointed by the Chairperson of Parliament.

7. The procedures and conditions for the election of the President of Georgia shall be determined by the organic law.

მუხლი 51. საქართველოს პრეზიდენტის ფიცი, უფლება მოსილების შეწყვეტა, იზუნიტეტი, შეუთავსებლობა და უფლებამოსილების აღკვეთა

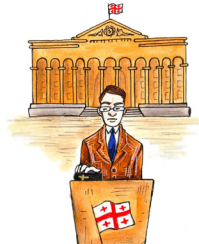
1. თანამდებობის დაკავების წინ, არჩევის დღიდან მესამე კვირა დღეს საქართველოს ახალარჩეული პრეზიდენტი მიმართავს ხალხს და დებს ფიცს: „მე, საქართველოს პრეზიდენტი, ღვთისა და ერის წინაშე ვფიცავ, რომ დავიცავ საქართველოს კონსტიტუციას, ქვეყნის დამოუკიდებლობას, ერთიანობასა და განუყოფლობას, კეთილსინდისიერად აღვასრულებ პრეზიდენტის მოვალეობას, ვიზრუნებ ჩემი ქვეყნის მოქალაქეთა უსაფრთხოებისა და კეთილდღეობისათვის, ჩემი ხალხისა და მამულის აღორძინებისა და ძლევადასახვისათვის“.
2. საქართველოს პრეზიდენტის უფლებამოსილება წყდება და საქართველოს ახალარჩეული პრეზიდენტის უფლებამოსილება იწყება საქართველოს ახალარჩეული პრეზიდენტის მიერ ფიცის დადებისთანავე.
3. საქართველოს პრეზიდენტი ხელშეუვალია. თანამდებობაზე ყოფნის დროს არ შეიძლება მისი დაპატიმრება ან სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემა.
4. საქართველოს პრეზიდენტს უფლება არა აქვს ეკავოს სხვა თანამდებობა, ეწეოდეს სამეწარმეო საქმიანობას, იღებდეს ხელფასს ან სხვაგვარ მუდმივ ანაზღაურებას რაიმე სხვა საქმიანობისათვის. საქართველოს პრეზიდენტი არ შეიძლება იყოს პოლიტიკური პარტიის წევრი.
5. საქართველოს პრეზიდენტის მიერ უფლებამოსილების განხორციელების შეუძლებლობის ან საქართველოს პრეზიდენტის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტის შემთხვევაში საქართველოს პრეზიდენტის მოვალეობას ასრულებს პარლამენტის თავმჯდომარე.

მუხლი 52. საქართველოს პრეზიდენტის უფლებამოსილებები

1. საქართველოს პრეზიდენტი:

ა) მთავრობის თანხმობით ახორციელებს წარმომადგენლობით უფლებამოსილებებს საგარეო ურთიერთობებში, აწარმოებს მოლაპარაკებებს სხვა სახელმწიფოებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, დებს საერთაშორისო ხელშეკრულებებს, იღებს სხვა სახელმწიფოებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების ელჩების და სხვა დიპლომატიური წარმომადგენლების აკრედიტაციას; მთავრობის წარდგინებით ნიშნავს და ათავისუფლებს საქართველოს ელჩებს და დიპლომატიური წარმომადგენლობების ხელმძღვანელებს;

საქართველოს პრეზიდენტს, კონსტიტუციით მისთვის მინიჭებული უფლებების განხორციელება შეუძლია მხოლოდ ფიცის დადების მომენტიდან.

Article 51. Oath, termination of the term of office, immunity, conflicts of interest and succession of the President of Georgia

1. Prior to assuming office, on the third Sunday after the election day, the newly elected President of Georgia shall address the people and take the following oath of office:

‘I, the President of Georgia, do solemnly affirm before God and the nation that I will support and defend the Constitution of Georgia, the independence, unity and indivisibility of the country; that I will faithfully perform the duties of the President, will care for the security and welfare of the citizens of my country and for the revival and might of my nation and homeland.’

2. The term of office of the President of Georgia shall terminate and the term of office of the newly elected President of Georgia shall commence once the oath is taken by the newly elected President of Georgia.

3. The President of Georgia shall enjoy immunity. No one shall have the right to detain or bring criminal proceedings against the President of Georgia while in office.

4. The President of Georgia shall not have the right to hold any other office, to be engaged in entrepreneurial activities, or to receive a salary or other permanent remuneration for any other activity. The President of Georgia shall not be a member of a political party.

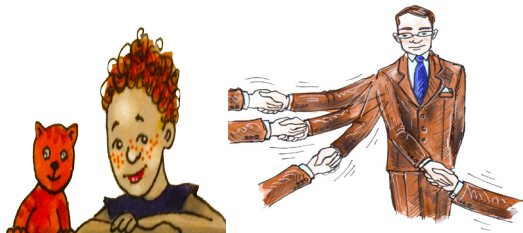
5. In the case of the inability of the President of Georgia to exercise powers, or in the case of the early termination of the President’s term of office, the Chairperson of Parliament shall perform the duties of the President of Georgia.

Article 52. Powers of the President of Georgia

1. The President of Georgia shall:

a) with the consent of the Government, exercise representative powers in foreign relations, negotiate with other states and international organisations, conclude international treaties, and accept the accreditation of ambassadors and other diplomatic representatives of other states and international organisations; upon nomination by the Government, appoint and dismiss ambassadors and other heads of diplomatic missions of Georgia;

The President of Georgia can exercise the rights granted by the constitution only from the moment of swearing.

ბ) საქართველოს სახელმწიფოს სახელით დებს კონსტიტუციურ შეთანხმებას საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიასთან;

გ) კონსტიტუციითა და ორგანული კანონით დადგენილი წესით ნიშნავს პარლამენტისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების არჩევნებს;

დ) მთავრობის წარდგინებით თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს საქართველოს თავდაცვის ძალების მეთაურს; ნიშნავს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ერთ წევრს; ორგანული კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით მონაწილეობს საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარისა და წევრების თანამდებობაზე განწესებაში; მთავრობის წარდგინებით პარლამენტს ასარჩევად წარუდგენს ეროვნული მარეგულირებელი ორგანოების წევრობის კანდიდატებს;

ე) ორგანული კანონით დადგენილი წესით წყვეტს მოქალაქეობის საკითხებს;

ვ) შეიწყალებს მსჯავრდებულებს;

ზ) კანონით დადგენილი წესით ანიჭებს სახელმწიფო ჯილდოებსა და პრემიებს, უმაღლეს სამხედრო, სპეციალურ და საპატიო წოდებებს, უმაღლეს დიპლომატიურ რანგებს;

თ) უფლებამოსილია მთავრობის წარდგინებითა და პარლამენტის თანხმობით შეაჩეროს ტერიტორიული ერთეულის წარმომადგენლობითი ორგანოს საქმიანობა ან დაითხოვოს იგი, თუ მისი მოქმედებით საფრთხე შეექმნა ქვეყნის სუვერენიტეტს, ტერიტორიულ მთლიანობას, სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოთა კონსტიტუციური უფლებამოსილებების განხორციელებას;

ი) ახორციელებს კონსტიტუციით განსაზღვრულ სხვა უფლებამოსილებებს.

2. საქართველოს პრეზიდენტი უფლებამოსილია პარლამენტის, მთავრობის ან არანაკლებ 200000 ამომრჩევლის მოთხოვნით დანიშნოს რეფერენდუმი კონსტიტუციითა და კანონით განსაზღვრულ საკითხებზე, მისი დანიშვნის მოთხოვნის მიღებიდან 30 დღის განმავლობაში.

- b) conclude a constitutional agreement with the Apostolic Autocephalous Orthodox Church of Georgia on behalf of the state of Georgia;
  - c) call the elections of Parliament and local self-government bodies in accordance with the Constitution and the procedures established by the organic law;
  - d) upon nomination by the Government, appoint and dismiss the Commander of the Defence Forces of Georgia; appoint one member of the High Council of Justice; participate in the appointment of the Chairperson and members of the Central Election Commission of Georgia in cases defined by the organic law and in accordance with the established procedure; upon nomination by the Government, submit to Parliament candidates for the membership of the national regulatory bodies;
  - e) decide on citizenship issues in accordance with the procedures established by the organic law;
  - f) pardon convicts;
  - g) in accordance with the procedures established by law, grant state awards and rewards; highest military ranks, special ranks and honorary titles; and highest diplomatic ranks;
  - h) be entitled, upon recommendation by the Government and with the consent of Parliament, to suspend the activity of a representative body of a territorial unit, or to dissolve such a body, if its activities threaten the sovereignty or territorial integrity of the country, or the exercise of constitutional powers by state bodies;
  - i) exercise other powers determined by the Constitution.
2. The President of Georgia shall have the right to call a referendum on issues defined in the Constitution and law, at the request of the Parliament of Georgia, the Government of Georgia or no less than 200 000 voters, within 30 days after such a request is received.

არ შეიძლება რეფერენდუმის ჩატარება კანონის მისაღებად ან გასაუქმებლად, ამნისტიის ან შეწყალების გამო, საერთაშორისო ხელშეკრულების რატიფიცირების ან დენონსირების შესახებ, აგრეთვე ისეთ საკითხზე, რომელიც ითვალისწინებს ადამიანის ძირითადი კონსტიტუციური უფლების შეზღუდვას. რეფერენდუმის დანიშვნასა და ჩატარებასთან დაკავშირებული საკითხები განისაზღვრება ორგანული კანონით.

3. საქართველოს პრეზიდენტი უფლებამოსილია მიმართოს ხალხს. წელიწადში ერთხელ იგი პარლამენტს წარუდგენს მოხსენებას ქვეყნის მდგომარეობის უმნიშვნელოვანეს საკითხებზე.

მუხლი 53. თანახელმოწერა

1. საქართველოს პრეზიდენტის სამართლებრივი აქტი საჭიროებს პრემიერმინისტრის თანახელმოწერას. სამართლებრივი აქტი, რომელიც საჭიროებს თანახელმოწერას, ქვეყნდება და სამართლებრივ შედეგებს წარმოშობს მხოლოდ თანახელმოწერის შემდეგ. თანახელმოწერილ სამართლებრივ აქტზე პოლიტიკური პასუხისმგებლობა ეკისრება მთავრობას.

2. თანახელმოწერას არ საჭიროებს საქართველოს პრეზიდენტის სამართლებრივი აქტი, რომელიც უკავშირდება:

- ა) პარლამენტის არჩევნების დანიშვნას, პარლამენტის დათხოვნას, პარლამენტის სესიის ან სხდომის მოწვევას;
- ბ) კონსტიტუციური შეთანხმების დადებას;
- გ) კანონის ხელმოწერას და გამოქვეყნებას, პარლამენტისთვის კანონის შენიშვნებით დაბრუნებას;
- დ) პრემიერმინისტრის დანიშვნას; იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის დანიშვნას; ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარისა და წევრის თანამდებობაზე განწესებას; ეროვნული ბანკის საბჭოს წევრის წარდგენას, ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის დანიშვნას; საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის დანიშვნას;
- ე) სახელმწიფო ჯილდოებისა და პრემიების, საპატიო წოდებების მინიჭებას;
- ვ) მოქალაქეობის საკითხთა გადაწყვეტას;
- ზ) მსჯავრდებულთა შეწყალებას;
- თ) საკონსტიტუციო სასამართლოსათვის ან სასამართლოსათვის მიმართვას;
- ი) საქართველოს პრეზიდენტის უფლებამოსილებების განხორციელების ორგანიზებას.

კონტრასიგნაცია - (თანახელმოწერა) ხელი მოაწერო ისეთ დოკუმენტს, რომელსაც უკვე აქვს ხელმოწერა. (იმიტომ, რომ გამოხატო თანხმობა).

პრეზიდენტი

პრემიერ-მინისტრი

A referendum shall not be held in order to adopt or repeal a law, to grant amnesty or pardon, to ratify or denounce international treaties, or to decide issues that envisage the restriction of the fundamental constitutional human rights. Issues related to calling and holding referendums shall be defined by the organic law

3. The President of Georgia shall have the right to address the people. The President shall annually submit a report on crucial state-related issues to Parliament.

Article 53. Countersignature

1. A legal act of the President of Georgia shall require the countersignature of the Prime Minister. A legal act that requires countersignature shall be promulgated and shall entail legal consequences only after it has been countersigned. Political responsibility for countersigned legal acts lies with the Government.

2. A countersignature shall not be required for legal acts of the President of Georgia related to:

- a) calling parliamentary elections, dissolving Parliament, or convening sessions or sittings of Parliament;
- b) concluding constitutional agreements;
- c) signing and promulgating laws, or returning laws to Parliament with remarks;
- d) appointing the Prime Minister; appointing a member of the High Council of Justice; appointing the Chairperson or a member of the Central Election Commission; nominating a member of the Board of the National Bank or appointing the President of the National Bank; or appointing a judge to the Constitutional Court;
- e) granting state awards and rewards, and honorary titles;
- f) deciding on citizenship issues;
- g) pardoning convicts;
- h) applications to the Constitutional Court or a court;
- i) organising the exercise of powers of the President of Georgia.

პრეზიდენტი

პრემიერ მინისტრი

Countersignature to write your name on a document that already has the signature (name written) of another person, especially in order to show that you are certain.

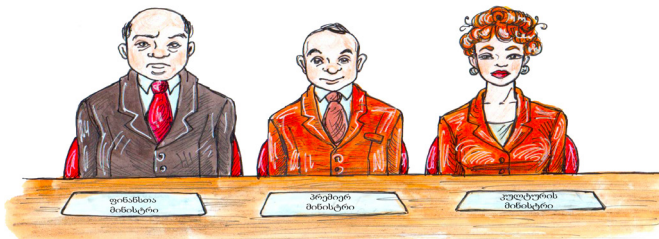
თავი მეხუთე საქართველოს მთავრობა

მუხლი 54. მთავრობა

1. საქართველოს მთავრობა არის აღმასრულებელი ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო, რომელიც ახორციელებს ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკას.
2. მთავრობა ანგარიშვალდებული და პასუხისმგებელია პარლამენტის წინაშე.
3. მთავრობა შედგება პრემიერ-მინისტრისა და მინისტრებისაგან.
4. სამინისტრო იქმნება მთავრობის უფლებამოსილების განსაზღვრულ სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკისა და მმართველობის განხორციელების უზრუნველსაყოფად და მას ხელმძღვანელობს მინისტრი.
5. მთავრობის შემადგენლობაში შეიძლება იყოს ერთი ან რამდენიმე სახელმწიფო მინისტრი. სახელმწიფო მინისტრის თანამდებობა შეიძლება შემოღებულ იქნეს კანონით, განსაკუთრებული მნიშვნელობის სახელმწიფოებრივი ამოცანების შესასრულებლად.
6. მთავრობის წევრს უფლება არა აქვს ეკავოს სხვა თანამდებობა, გარდა პარტიულისა, ეწეოდეს სამეწარმეო საქმიანობას, იღებდეს ანაზღაურებას სხვა საქმიანობისათვის, გარდა სამეცნიერო და პედაგოგიური საქმიანობისა.
7. ადმინისტრაციულტერიტორიული ერთეულების ტერიტორიაზე მთავრობის წარმომადგენლობის უზრუნველსაყოფად მთავრობა უფლებამოსილია დანიშნოს სახელმწიფო რწმუნებულები. სახელმწიფო რწმუნებულის უფლებამოსილება განისაზღვრება კანონით.
8. მთავრობის სტრუქტურა და საქმიანობის წესი განისაზღვრება კანონით, რომლის პროექტს პარლამენტს წარუდგენს მთავრობა.

მუხლი 55. საქართველოს პრემიერ-მინისტრი

1. მთავრობის მეთაურია საქართველოს პრემიერ-მინისტრი.

Chapter Five Government of Georgia

Article 54 .Government

1. The Government of Georgia is the supreme body of executive power that implements the domestic and foreign policies of the country.
2. The Government shall be accountable and responsible to the Parliament of Georgia.
3. The Government shall consist of a Prime Minister and ministers.
4. A Ministry shall be established to ensure the administration of state policy and governance in the field of activity of the Government; a Ministry is led by a Minister.
5. One or several State Ministers may be represented in the Government. The office of a State Minister may be introduced by law in order to fulfil state objectives of particular importance.
6. A member of the Government shall not have the right to hold any other office except in a [political] party, to be engaged in entrepreneurial activities, or to receive remuneration for any other activity, except for academic and pedagogical activities.
7. In order to ensure the representation of the Government in administrative-territorial units, the Government shall be authorised to designate a state representative-governor. The powers of a state representative-governor shall be determined by law.
8. The structure and the procedure for the activity of the Government shall be determined by a law, the draft of which shall be submitted to Parliament by the Government.

Article 55. Prime Minister of Georgia

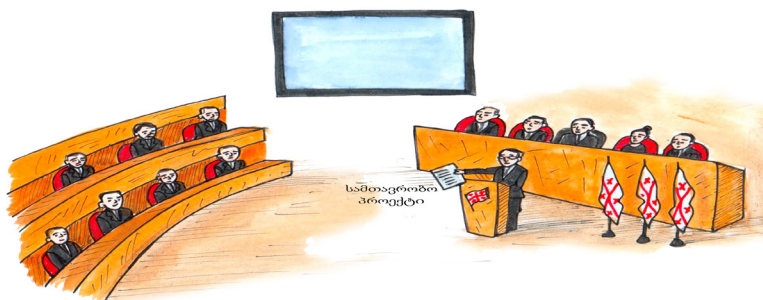
- 1 The Prime Minister of Georgia is the head of the Government.

2. პრემიერ-მინისტრი განსაზღვრავს მთავრობის საქმიანობის ძირითად მიმართულებებს, ორგანიზებას უწყევს მთავრობის საქმიანობას, ახორციელებს მინისტრების საქმიანობის კოორდინაციასა და კონტროლს, ხელს აწერს მთავრობის სამართლებრივ აქტებს.
3. პრემიერმინისტრი წარმოადგენს საქართველოს საგარეო ურთიერთობებში, დებს საერთაშორისო ხელშეკრულებებს საქართველოს სახელით.
4. პრემიერმინისტრი ნიშნავს და ათავისუფლებს მინისტრებს. იგი უფლებამოსილია ერთერთ მინისტრს დააკისროს პირველი ვიცეპრემიერის, აგრეთვე ერთ ან რამდენიმე მინისტრს — ვიცეპრემიერის მოვალეობა.
5. პრემიერმინისტრი მთავრობის საქმიანობისთვის ანგარიშვალდებულია პარლამენტის წინაშე. წელიწადში ერთხელ იგი პარლამენტს წარუდგენს მოხსენებას სამთავრობო პროგრამის შესრულების მიმდინარეობის შესახებ, აგრეთვე პარლამენტის მოთხოვნით — სამთავრობო პროგრამის ცალკეული ნაწილის შესრულების მიმდინარეობის ანგარიშს.

მუხლი 56. ნდობის გამოცხადება

1. ახალარჩეული პარლამენტის მიერ სრული უფლებამოსილების შექენისთანავე მთავრობა იხსნის უფლებამოსილებას პარლამენტის წინაშე და განაგრძობს მოვალეობის შესრულებას ახალი პრემიერმინისტრის დანიშვნამდე. პრემიერმინისტრის გადადგომის შემთხვევაში პრემიერ-მინისტრს უფლებამოსილება უწყდება გადადგომისთანავე. პრემიერ-მინისტრის გადადგომის ან მისი უფლებამოსილების სხვაგვარად შეწყვეტის შემთხვევაში მთავრობა განაგრძობს მოვალეობის შესრულებას ახალი პრემიერმინისტრის დანიშვნამდე.
2. პარლამენტი მთავრობის უფლებამოსილების მოხსნიდან, აგრეთვე პრემიერმინისტრის გადადგომიდან ან უფლებამოსილების სხვაგვარად შეწყვეტიდან 2 კვირის ვადაში ნდობას უცხადებს პარლამენტის არჩევნებში საუკეთესო შედეგის მქონე პოლიტიკური პარტიის მიერ წამოყენებული პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატის მიერ წარდგენილ მთავრობას. მთავრობის შემადგენლობასთან ერთად პარლამენტს წარედგინება სამთავრობო პროგრამა. ნდობის მისაღებად საჭიროა პარლამენტის სრული შემადგენლობის უმრავლესობის მხარდაჭერა.

2. The Prime Minister shall define the main directions of Government activities, organise Government activities, coordinate and control the activities of ministers, and sign legal acts of the Government.
3. The Prime Minister shall represent Georgia in foreign relations and conclude international treaties on behalf of Georgia.
4. The Prime Minister shall appoint and dismiss ministers. He/she shall be authorised to assign the duties of the first Vice Prime Minister to one of the ministers and to assign the duties of the Vice Prime Minister to one or more ministers.
5. The Prime Minister shall be accountable for the activities of the Government before Parliament. He/she shall submit an annual report on the implementation of the Government Programme to Parliament, and shall also report on the implementation of particular parts of the Government Programme at the request of Parliament.

Article 56. Vote of confidence

1. Upon the recognition of the full powers of the newly elected Parliament, the Government shall relinquish its authority to Parliament and continue to perform its duties until a new Prime Minister is appointed. In case of the resignation of the Prime Minister, the authority of the Prime Minister is terminated upon his/her resignation. In case of the resignation of the Prime Minister or the termination of his/her authority otherwise, the Government shall continue to act until a new Prime Minister is appointed.
2. Within 2 weeks after the Government relinquishes its authority, as well as after the resignation of the Prime Minister or the termination of his/her authority otherwise, Parliament shall hold a vote of confidence in the Government proposed by a candidate for the office of Prime Minister nominated by the political party that secured the best results in the parliamentary elections. A Government programme shall be presented to Parliament together with the composition of the Government. A majority of the total number of the Members of Parliament is required to pass a vote of confidence.

3. თუ პარლამენტმა მთავრობას დადგენილ ვადაში ნდობა არ გამოუცხადა, საქართველოს პრეზიდენტი შესაბამისი ვადის ამოწურვიდან არაუადრეს 2 და არაუგვიანეს 3 კვირისა დაითხოვს პარლამენტს და დანიშნავს პარლამენტის რიგგარეშე არჩევნებს.

4. საქართველოს პრეზიდენტი არ დაითხოვს პარლამენტს და არ დანიშნავს პარლამენტის რიგგარეშე არჩევნებს, თუ პარლამენტი ამ მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრული ვადის ამოწურვიდან 2 კვირის ვადაში სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ნდობას გამოუცხადებს პარლამენტის სრული შემადგენლობის ერთ მესამედზე მეტის მიერ წამოყენებული პრემიერმინისტრობის კანდიდატის მიერ წარდგენილ მთავრობას.

5. მთავრობისთვის ნდობის გამოცხადებიდან 2 დღის ვადაში საქართველოს პრეზიდენტი თანამდებობაზე ნიშნავს პრემიერმინისტრს, ხოლო პრემიერმინისტრი მისი დანიშნიდან 2 დღის ვადაში — მინისტრებს. თუ საქართველოს პრეზიდენტი დადგენილ ვადაში არ დანიშნავს პრემიერ-მინისტრს, იგი დანიშნულად ჩაითვლება.

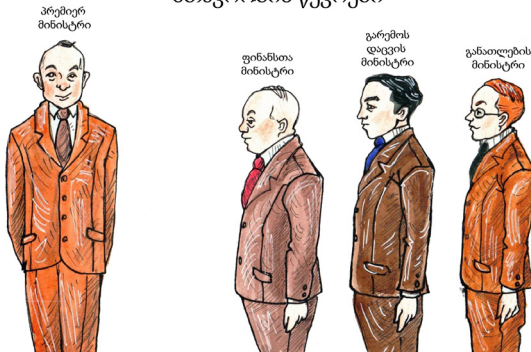
მუხლი 57. უნდობლობის გამოცხადება

1. პარლამენტი უფლებამოსილია უნდობლობა გამოუცხადოს მთავრობას.

2. უნდობლობის საკითხის აღძვრის უფლება აქვს პარლამენტის სრული შემადგენლობის ერთ მესამედზე მეტს. უნდობლობის საკითხის აღძვრასთან ერთად ინიციატორები წამოაყენებენ პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატს, ხოლო პრემიერმინისტრობის კანდიდატი პარლამენტს წარუდგენს მთავრობის ახალ შემადგენლობას. მთავრობის შემადგენლობასთან ერთად პარლამენტს წარედგინება სამთავრობო პროგრამა. საკითხის აღძვრა.

3. თუ პარლამენტი საკითხის აღძვრიდან არაუადრეს 7 და არაუგვიანეს 14 დღისა სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ნდობას გამოუცხადებს ახალ მთავრობას, უნდობლობა გამოცხადებულად ჩაითვლება.

მთავრობის წევრები

3. If Parliament's vote of confidence in the Government is not passed within the established time frame, the President of Georgia shall dissolve Parliament no earlier than 2 weeks and no later than 3 weeks after the respective time frame has expired, and shall call extraordinary elections of Parliament

4. The President of Georgia shall not dissolve Parliament and shall not call extraordinary elections of Parliament if, within 2 weeks from the expiry of the time frame set forth in paragraph 2 of this article, Parliament passes by a majority of the total number of its members a vote of confidence in the Government proposed by a candidate for the office of Prime Minister nominated by more than one third of the total number of the Members of Parliament.

5. Within 2 days of a vote of confidence in the Government, the President of Georgia shall appoint a Prime Minister. The Prime Minister shall then appoint ministers within 2 days of his/her appointment. If the President does not appoint the Prime Minister within the established time frame, the Prime Minister shall be considered appointed.

Article 57. Vote of no confidence

1. Parliament shall be entitled to hold a vote of no confidence in the Government.

2. A vote of no confidence in the Government shall be held if the motion is proposed by more than one third of the total number of the Members of Parliament. Together with a no confidence motion, the initiators shall nominate a candidate for the office of Prime Minister, and the candidate for the office of Prime Minister shall propose a new composition of the government to Parliament. A Government programme shall be presented to Parliament together with the composition of the Government.

3. If Parliament passes a vote of confidence in a new Government by a majority of the total number of its members no earlier than 7 days and no later than 14 days after proposing the motion, a vote of no confidence shall be considered passed.

უნდობლობის გამოცხადება

ახალი მთავრობისთვის ნდობის გამოცხადებიდან 2 დღის ვადაში საქართველოს პრეზიდენტი თანამდებობაზე დანიშნავს პრემიერმინისტრს, ხოლო პრემიერმინისტრი მისი დანიშნიდან 2 დღის ვადაში — მინისტრებს. თუ საქართველოს პრეზიდენტი დადგენილ ვადაში არ დანიშნავს პრემიერმინისტრს, იგი დანიშნულად ჩაითვლება. მთავრობას უფლებამოსილება უწყდება ახალი პრემიერმინისტრის დანიშვნის მომენტიდან.

4. თუ პარლამენტი უნდობლობის საკითხის აღძვრის შემდეგ არ გამოუცხადებს მთავრობას უნდობლობას, დაუშვებელია პარლამენტის იმავე წევრთა მიერ მომდევნო 6 თვის განმავლობაში უნდობლობის საკითხის აღძვრა.

მუხლი 58. ნდობის გამოცხადება პრემიერ-მინისტრის ინიციატივით

1. პრემიერ-მინისტრი უფლებამოსილია პარლამენტის წინაშე დასვას მთავრობის ნდობის საკითხი.
2. ნდობის საკითხს კენჭი ეყრება მისი დასმიდან არაუადრეს მე7 და არაუგვიანეს მე14 დღისა. თუ პარლამენტი ნდობას არ გამოუცხადებს მთავრობას, საქართველოს პრეზიდენტი ნდობის არგამოცხადებიდან არაუადრეს მე8 და არაუგვიანეს მე14 დღისა დაითხოვს პარლამენტს და დანიშნავს პარლამენტის რიგგარეშე არჩევნებს.
3. საქართველოს პრეზიდენტი არ დაითხოვს პარლამენტს, თუ პარლამენტი მთავრობისთვის ნდობის არგამოცხადებიდან 7 დღის ვადაში სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ნდობას გამოუცხადებს პარლამენტის სრული შემადგენლობის ერთ მესამედზე მეტის მიერ წამოყენებული პრემიერმინისტრობის კანდიდატის მიერ წარდგენილ მთავრობას. მთავრობის შემადგენლობასთან ერთად პარლამენტს წარედგინება სამთავრობო პროგრამა. ახალი მთავრობისთვის ნდობის გამოცხადებიდან 2 დღის ვადაში საქართველოს პრეზიდენტი თანამდებობაზე დანიშნავს პრემიერმინისტრს, ხოლო პრემიერმინისტრი მისი დანიშნიდან 2 დღის ვადაში — მინისტრებს. თუ საქართველოს პრეზიდენტი დადგენილ ვადაში არ დანიშნავს პრემიერმინისტრს, იგი დანიშნულად ჩაითვლება. მთავრობას უფლებამოსილება უწყდება ახალი პრემიერმინისტრის დანიშვნის მომენტიდან.

Within 2 days after a vote of confidence in the new Government has been passed, the President of Georgia shall appoint a Prime Minister. The Prime Minister shall then appoint ministers within 2 days of his/her appointment. If the President of Georgia does not appoint the Prime Minister within the established time frame, the Prime Minister shall be considered appointed. The authority of the Government shall be terminated once a new Prime Minister is appointed.

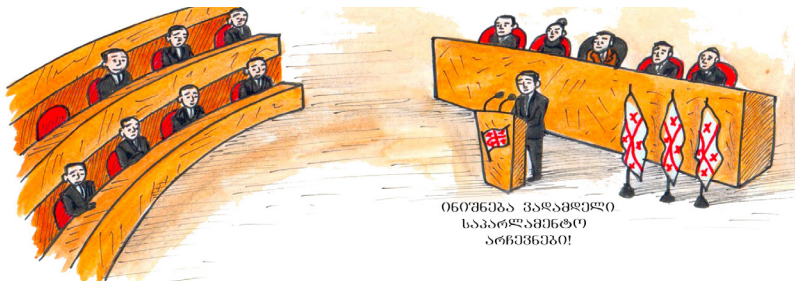
4. If Parliament does not pass a vote of no confidence in the Government, it shall be inadmissible for the same Members of Parliament to propose a vote of no confidence within the next 6 months.

Article 58. Vote of confidence on the initiative of the Prime Minister

1. The Prime Minister shall have the right to present to Parliament an issue of confidence in the Government.

2. An issue of confidence shall be put to vote no earlier than the 7 th day and no later than the 14 th day after it has been presented. If the Government fails to achieve a vote of confidence from Parliament, the President of Georgia shall, no earlier than the 8 th day and no later than the 14 th day after the vote, dissolve Parliament and call extraordinary parliamentary elections.

3. The President of Georgia shall not dissolve Parliament if, within 7 days after voting against a vote of confidence in the Government, Parliament passes by a majority of the total number of its members a vote of confidence in the Government proposed by a candidate for the office of Prime Minister nominated by more than one third of the total number of the Members of Parliament. A Government programme shall be presented to Parliament together with the composition of the Government. Within 2 days of the vote of confidence in the new Government, the President of Georgia shall appoint the Prime Minister. The Prime Minister shall then appoint ministers within 2 days of his/her appointment. If the President of Georgia does not appoint the Prime Minister within the established time frame, the Prime Minister shall be considered appointed. The authority of the Government shall be terminated once a new Prime Minister is appointed.

თავი მეექვსე სასამართლო ხელისუფლება და პროკურატურა

მუხლი 59. სასამართლო ხელისუფლება

1. სასამართლო ხელისუფლება დამოუკიდებელია და მას ახორციელებენ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო და საქართველოს საერთო სასამართლოები.
2. საკონსტიტუციო კონტროლის სასამართლო ორგანოა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო. მისი შექმნისა და საქმიანობის წესი განისაზღვრება ორგანული კანონით.
3. მართლმსაჯულებას ახორციელებენ საერთო სასამართლოები. სპეციალიზებული სასამართლოები შეიძლება შეიქმნას მხოლოდ საერთო სასამართლოების სისტემაში. სამხედრო სასამართლოს შემოღება შეიძლება საომარი მდგომარეობის დროს და მხოლოდ საერთო სასამართლოების სისტემაში. საგანგებო სასამართლოების შექმნა დაუშვებელია. საერთო სასამართლოებში საქმეებს ნაფიცი მსაჯულები განიხილავენ კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით. საერთო სასამართლოების სისტემა, უფლებამოსილება და საქმიანობის წესი განისაზღვრება ორგანული კანონით.

მუხლი 60. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო

1. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო სასამართლო ხელისუფლებას ახორციელებს საკონსტიტუციო სამართალწარმოების წესით.
2. საკონსტიტუციო სასამართლო შედგება 10 წლის ვადით განწესებული 9 მოსამართლისაგან, რომელთაგან 3 მოსამართლეს ნიშნავს საქართველოს პრეზიდენტი, 3 მოსამართლეს სრული შემადგენლობის არანაკლებ სამი მეხუთედის უმრავლესობით ირჩევს პარლამენტი, ხოლო 3 მოსამართლეს ნიშნავს უზენაესი სასამართლო. საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლე შეიძლება იყოს საქართველოს მოქალაქე 35 წლის ასაკიდან, რომელსაც აქვს უმაღლესი იურიდიული განათლება, სპეციალობით მუშაობის არანაკლებ 10 წლის გამოცდილება და გამორჩეული პროფესიული კვალიფიკაცია. საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლე არ შეიძლება იყოს პირი, რომელსაც ადრე ეკავა ეს თანამდებობა.

Chapter Six Judiciary and Prosecutor's Office

Article 59. Judiciary

1. Judicial power shall be independent and exercised by the Constitutional Court of Georgia and the common courts of Georgia.
2. The Constitutional Court of Georgia is a judicial body of constitutional control. The procedure for its creation and activity shall be determined by the organic law.
3. Justice shall be administered by common courts. Specialised courts may be created only within the system of common courts. A military court may be created during martial law and only within the system of common courts. The creation of extraordinary courts shall be inadmissible. In common courts, cases shall be heard by juries in cases defined by law and in accordance with the established procedure. The system of common courts, their authority and procedure for activity shall be determined by the organic law.

Article 60. Constitutional Court of Georgia

1. The Constitutional Court of Georgia shall exercise judicial power through constitutional legal proceedings.
2. The Constitutional Court shall consist of nine judges appointed for a term of 10 years, out of which three judges shall be appointed by the President of Georgia, three judges shall be elected by Parliament by a majority of at least three fifths of the total number of its members, and three judges shall be appointed by the Supreme Court. A judge of the Constitutional Court shall be a citizen of Georgia who has attained the age of 35, has obtained a higher legal education, has at least 10 years of specialised professional experience and a distinguished professional qualification. A judge of the Constitutional Court shall not have previously held this office.

3. საკონსტიტუციო სასამართლო თავისი შემადგენლობიდან 5 წლის ვადით ირჩევს საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარეს. საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარედ ერთი და იმავე პირის ხელმძღვანელ არჩევა დაუშვებელია.

4. საკონსტიტუციო სასამართლო ორგანული კანონით დადგენილი წესით:

ა) ფიზიკური პირის, იურიდიული პირის ან სახალხო დამცველის სარჩელის საფუძველზე იხილავს ნორმატიული აქტის კონსტიტუციურობას კონსტიტუციის მეორე თავით აღიარებულ ადამიანის ძირითად უფლებებთან მიმართებით;

ბ) საქართველოს პრეზიდენტის, პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთი მეხუთედის ან მთავრობის სარჩელის საფუძველზე იღებს გადაწყვეტილებას ნორმატიული აქტის კონსტიტუციასთან შესაბამისობის საკითხზე;

გ) საერთო სასამართლოს წარდგინების საფუძველზე იხილავს იმ ნორმატიული აქტის კონსტიტუციურობის საკითხს, რომელიც კონკრეტული საქმის განხილვისას უნდა გამოიყენოს საერთო სასამართლომ და რომელიც მისი საფუძვლიანი ვარაუდით შეიძლება ეწინააღმდეგებოდეს კონსტიტუციას;

დ) საქართველოს პრეზიდენტის, პარლამენტის, მთავრობის, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს, გენერალური პროკურორის, ეროვნული ბანკის საბჭოს, გენერალური აუდიტორის, სახალხო დამცველის ან ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ან აღმასრულებელი ორგანოს სარჩელის საფუძველზე იხილავს დავას შესაბამისი ორგანოს უფლებამოსილების შესახებ;

ე) საქართველოს პრეზიდენტის ან მთავრობის სარჩელის, პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთი მეხუთედის სარჩელის ან წარდგინების საფუძველზე იხილავს საერთაშორისო ხელშეკრულების კონსტიტუციურობის საკითხს;

ვ) საქართველოს პრეზიდენტის, პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთი მეხუთედის ან მთავრობის სარჩელის საფუძველზე იხილავს პოლიტიკური პარტიის საქმიანობის კონსტიტუციურობისა და ამ პოლიტიკური პარტიის წარდგენით არჩეული წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრის უფლებამოსილების შეწყვეტის საკითხს;

3. The Constitutional Court shall elect a chairperson from among its members for a term of 5 years. A person who has already held the position of chairperson of the Constitutional Court shall not be re-elected.

4. The Constitutional Court of Georgia shall in accordance with the procedures established by the organic law:

a) review the constitutionality of a normative act with respect to the fundamental human rights enshrined in Chapter Two of the Constitution on the basis of a claim submitted by a natural person, a legal person or the Public Defender;

b) make decisions on the constitutionality of a normative act on the basis of a claim submitted by the President of Georgia, by at least one fifth of the Members of Parliament, or by the Government;

c) on the basis of a submission by a common court, review the constitutionality of a normative act to be applied by the common court when hearing a particular case, and which may contravene the Constitution according to a reasonable assumption of the court;

d) review disputes about the competences of a respective body on the basis of a claim submitted by the President of Georgia, Parliament, the Government, the High Council of Justice, the General Prosecutor, the Board of National Bank, the General Auditor, the Public Defender or the supreme representative or executive body of an autonomous republic;

e) review the constitutionality of international treaties on the basis of a claim submitted by the President of Georgia, the Government, or by at least one fifth of the Members of Parliament;

f) review the constitutionality of activities of a political party, or of the termination of powers of a member of the representative body elected upon nomination by this political party, on the basis of a claim submitted by the President of Georgia, the Government, or by at least one fifth of the Members of Parliament;

ზ) პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთი მეხუთედის ან შესაბამისი პირის სარჩელის საფუძველზე იხილავს პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ცნობის ან ვადამდე შეწყვეტის შესახებ პარლამენტის გადაწყვეტილების კონსტიტუციურობის საკითხს;

თ) საქართველოს პრეზიდენტის, პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთი მეხუთედის ან სახალხო დამცველის სარჩელის საფუძველზე იხილავს რეფერენდუმის ან არჩევნების მომწესრიგებელი ნორმისა და ამ ნორმის საფუძველზე ჩასატარებელი ან ჩატარებული რეფერენდუმის ან არჩევნების კონსტიტუციურობასთან დაკავშირებულ დავას;

ი) ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს სარჩელის საფუძველზე იხილავს ნორმატიული აქტის კონსტიტუციურობას კონსტიტუციის მეცხრე თავთან მიმართებით;

კ) ახორციელებს კონსტიტუციით განსაზღვრულ სხვა უფლებამოსილებებს.

5. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა. არაკონსტიტუციურად ცნობილი აქტი ან მისი ნაწილი კარგავს ძალას საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ შესაბამისი გადაწყვეტილება გამოქვეყნების მომენტიდან, თუ შესაბამისი გადაწყვეტილება არ ადგენს აქტის ან მისი ნაწილის ძალის დაკარგვის სხვა, გვიანდელ ვადას.

6. დაუშვებელია საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ არჩევნების მომწესრიგებელი ნორმის არაკონსტიტუციურად ცნობა შესაბამისი საარჩევნო წლის განმავლობაში, თუ ეს ნორმა შესაბამისი არჩევნების თვემდე 15 თვის განმავლობაში არ არის მიღებული.

7. საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობაზე განწესებისა და მისი უფლებამოსილების შეწყვეტის, აგრეთვე საკონსტიტუციო სამართალწარმოების და საკონსტიტუციო სასამართლოს საქმიანობის სხვა საკითხები განისაზღვრება ორგანული კანონით.

მუხლი 61. საქართველოს უზენაესი სასამართლო

1. საქართველოს უზენაესი სასამართლო არის საკასაციო სასამართლო.
2. უზენაესი სასამართლოს შემადგენლობაში შედის არანაკლებ 28 მოსამართლე. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეებს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წარდგინებით უვადოდ, ორგანული კანონით დადგენილი ასაკის მიღწევამდე, სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ირჩევს პარლამენტი.

ნორმატიული აქტი - უფლებამოსილი სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოს ან თანამდებობის პირის მიერ კანონმდებლობით დადგენილი წესით მიღებული (გამოცემული) სამართლებრივი აქტი, რომელიც შეიცავს მისი მუდმივი ან დროებითი და მრავალჯერადი გამოყენების ზოგად წესს და შესასრულებლად სავალდებულოა.

- g) review the constitutionality of Parliament’s decision to acknowledge or prematurely terminate the powers of a Member of Parliament, on the basis of a claim submitted by at least one fifth of the Members of Parliament or the respective individual;
- h) review disputes related to norms regulating referendums or elections, and the constitutionality of referendums and elections held or to be held based on these norms, on the basis of a claim submitted by the President of Georgia, by at least one fifth of the Members of Parliament, or by the Public Defender;
- i) review the constitutionality of a normative act with respect to Chapter Nine of the Constitution on the basis of a claim submitted by the representative body of a local self-government;
- j) exercise other powers determined by the Constitution.

5. A judgment of the Constitutional Court shall be final. An act or a part thereof that has been recognised as unconstitutional shall cease to have legal effect as soon as the respective judgment of the Constitutional Court is made public, unless the relevant judgment envisages a later time frame for invalidating the act or a part thereof.

6. A legal norm regulating elections shall not be recognised as unconstitutional by the Constitutional Court within the respective election year, unless this norm has been adopted within 15 months before the month of the respective elections.

7. The appointment of judges of the Constitutional Court and the termination of their terms of office, as well as the constitutional legal proceedings and other issues related to the activities of the Constitutional Court, shall be determined by the organic law.

Article 61. Supreme Court of Georgia

1. The Supreme Court of Georgia shall be the Court of Cassation.

2. The Supreme Court shall consist of at least 28 judges. Upon nomination by the High Council of Justice, the judges of the Supreme Court shall be elected for life, until they reach the age established by the organic law, by a majority of the total number of the Members of Parliament.

Legal act - adopted (issued) by the competent state or local self-government and governing authority or official by the law, which contains the general rule of its permanent or temporary and multiple use and is obligatory to perform.

3. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარეს უზენაესი სასამართლოს წევრთაგან იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წარდგინებით 10 წლის ვადით სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ირჩევს პარლამენტი. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარედ ერთი და იმავე პირის ხელმძღვანელობა არჩევა დაუშვებელია.

მუხლი 62. სამართალწარმოება

1. სასამართლოს გადაწყვეტილება გამოაქვს საქართველოს სახელით სასამართლოს აქტები შესასრულებლად სავალდებულოა. სასამართლოს გადაწყვეტილების შეუსრულებლობა ან მისი შესრულებისთვის ხელის შეშლა ისჯება კანონით.
2. სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმება, შეცვლა ან შეჩერება შეუძლია მხოლოდ სასამართლოს კანონით განსაზღვრული წესით. სასჯელის მოხდისაგან გათავისუფლებისა და სასჯელის მოუხდელი ნაწილის შემსუბუქების სხვა წესი განისაზღვრება კანონით.
3. სასამართლოში საქმე განიხილება ღია სხდომაზე. დახურულ სხდომაზე საქმის განხილვა დასაშვებია მხოლოდ კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში. სასამართლოს გადაწყვეტილება ცხადდება საქვენოდ.
4. სამართალწარმოება ხორციელდება სახელმწიფო ენაზე. პირს, რომელმაც სახელმწიფო ენა არ იცის, მიეჩინება თარჯიმანი.
5. სამართალწარმოება ხორციელდება მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის საფუძველზე.

მუხლი 63. მოსამართლე

1. მოსამართლე თავის საქმიანობაში დამოუკიდებელია და ემორჩილება მხოლოდ კონსტიტუციასა და კანონს. რაიმე ზემოქმედება მოსამართლეზე ან ჩარევა მის საქმიანობაში გადაწყვეტილების მიღებაზე ზეგავლენის მიზნით აკრძალულია და ისჯება კანონით. არავის აქვს უფლება მოსთხოვოს მოსამართლეს ანგარიში კონკრეტულ საქმეზე. ბათილია ყველა აქტი, რომელიც ზღუდავს მოსამართლის დამოუკიდებლობას.
2. მოსამართლე ხელშეუხებელია. დაუშვებელია მისი სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემა, დაკავება ან დაპატიმრება, საცხოვრებელი ან სამუშაო ადგილის, მანქანის ან პირადი გაჩხრეკა იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს, ხოლო საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის შემთხვევაში — საკონსტიტუციო სასამართლოს თანხმობის გარეშე.

3. Upon nomination by the High Council of Justice, Parliament shall elect a Chairperson of the Supreme Court from among the members of the Supreme Court for a term of 10 years by a majority of the total number of the Members of Parliament. A person who has already held the position of chairperson of the Supreme Court shall not be re-elected.

Article 62. Judicial proceedings

1. A court shall award a judgment on behalf of Georgia. Judicial acts shall be binding. Failure to comply with a court judgment or interference with the execution of a court judgment shall be punishable by law.

2. Court judgments may be annulled, changed or suspended only by court, in accordance with the procedures established by law. Other procedures for releasing from a sentence and commuting the unserved part of a sentence shall be determined by law.

3. Court hearings shall be open. Closed hearings shall be permitted only in cases provided for by law. A court judgment shall be declared publicly.

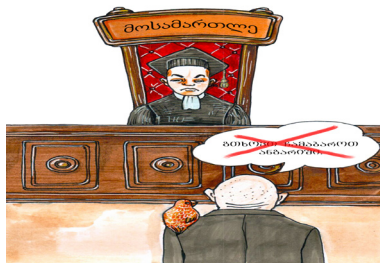
4. Legal proceedings shall be conducted in the official language. An individual who does not have a command of the official language shall be provided with an interpreter.

5. Legal proceedings shall be conducted on the basis of equality of arms and the adversarial process.

Article 63. Judge

1. A judge shall be independent in his/her activity and shall only comply with the Constitution and law. Any pressure upon a judge or any interference in his/her activity in order to influence his/her decision-making shall be prohibited and punishable by law. No one shall have the right to demand an account concerning a particular case from a judge. All acts restricting the independence of a judge shall be null and void.

2. A judge shall enjoy immunity. Criminal proceedings against a judge, his/her arrest or detention, and searches of his/her place of residence, place of work, vehicle or person shall be permitted only with the consent of the High Council of Justice and, in the case of a judge of the Constitutional Court, with the consent of the Constitutional Court.

გამონაკლისია დანაშაულზე წასწრების შემთხვევა, რაც დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს შესაბამისად იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს ან საკონსტიტუციო სასამართლოს. თუ შესაბამისად იუსტიციის უმაღლესი საბჭო ან საკონსტიტუციო სასამართლო არ მისცემს თანხმობას, თავისუფლება შეზღუდული მოსამართლე დაუყოვნებლივ უნდა გათავისუფლდეს.

3. სახელმწიფო უზრუნველყოფს მოსამართლის და მისი ოჯახის უსაფრთხოებას.

4. მოსამართლის თანამდებობა შეუთავსებელია სხვა თანამდებობასთან და ანაზღაურებად საქმიანობასთან, გარდა სამეცნიერო და პედაგოგიური საქმიანობისა. მოსამართლე არ შეიძლება იყოს პოლიტიკური პარტიის წევრი, მონაწილეობდეს პოლიტიკურ საქმიანობაში.

5. საერთო სასამართლოს მოსამართლის ჩამოცილება საქმის განხილვისაგან, თანამდებობიდან მისი გათავისუფლება ან სხვა თანამდებობაზე გადაყვანა დასაშვებია მხოლოდ ორგანული კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში. მოსამართლის შეუცვლელია გარანტირებულია ორგანული კანონით. სასამართლოს რეორგანიზაცია ან ლიკვიდაცია არ შეიძლება გახდეს უვადოდ განწესებული მოსამართლის თანამდებობიდან გათავისუფლების საფუძველი.

6. საერთო სასამართლოს მოსამართლე შეიძლება იყოს საქართველოს მოქალაქე 30 წლის ასაკიდან, თუ მას აქვს შესაბამისი უმაღლესი იურიდიული განათლება და სპეციალობით მუშაობის არანაკლებ 5 წლის გამოცდილება. საერთო სასამართლოს მოსამართლის დამატებითი საკვალიფიკაციო მოთხოვნები განისაზღვრება ორგანული კანონით. საერთო სასამართლოს მოსამართლე თანამდებობაზე განწესდება უვადოდ, ორგანული კანონით დადგენილი ასაკის მიღწევამდე. მოსამართლე შეირჩევა კეთილსინდისიერებისა და კომპეტენტურობის ნიშნით. გადაწყვეტილებას მოსამართლის თანამდებობაზე განწესების შესახებ იუსტიციის უმაღლესი საბჭო იღებს სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორი მესამედის უმრავლესობით. მოსამართლის თანამდებობაზე განწესებისა და თანამდებობიდან გათავისუფლების წესი განისაზღვრება ორგანული კანონით.

მუხლი 64. იუსტიციის უმაღლესი საბჭო

1. საერთო სასამართლოების დამოუკიდებლობისა და ეფექტიანობის უზრუნველყოფის, მოსამართლეთა დანიშვნისა და გათავისუფლების და სხვა ამოცანების შესრულების მიზნით იქმნება საერთო სასამართლოების სისტემის ორგანო — საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო.

რეორგანიზაცია - დაწესებულების, ორგანიზაციის გადაკეთება, გარდაქმნა, სტრუქტურის შეცვლა.

An exception may be made if a judge is caught at the crime scene, in which case the High Council of Justice or the Constitutional Court, respectively, shall be notified immediately. Unless the High Council of Justice or the Constitutional Court, respectively, consents to the detention, the detained judge shall be released immediately.

3. The State shall ensure the security of a judge and his/her family.

4. The office of a judge shall be incompatible with any other office and remunerative activities, except for academic and pedagogical activities. A judge shall not be a member of a political party or participate in a political activity.

5. A judge of the common courts may be removed from consideration of a case, dismissed or moved to another position only in cases defined by the organic law. The irremovability of a judge shall be guaranteed by the organic law. The reorganisation or liquidation of the court shall not be the basis for dismissing a judge appointed for life.

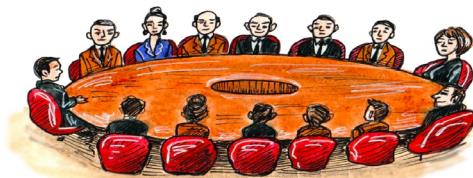
6. A judge of the common courts shall be a citizen of Georgia who has attained the age of 30, has a relevant higher legal education and at least 5 years of specialised professional experience. Additional qualification requirements for judges of the common courts shall be defined by the organic law. Judges of the common courts shall be appointed for life until they reach the age established by the organic law. Judges of the common courts shall be selected based on their conscientiousness and competence. The decision to appoint a judge shall be made by a majority of at least two thirds of the total number of the members of the High Council of Justice. The procedures for appointing and dismissing judges shall be determined by the organic law.

Article 64. High Council of Justice

1. The High Council of Justice of Georgia – a body of the common courts system – shall be established to ensure the independence and efficiency of the common courts, to appoint and dismiss judges and to perform other tasks.

Reorganisation – change organization, organization, structure change.

2. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს შემადგენლობაში შედიან 4 წლის ვადით განწესებული 14 წევრი და უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრთა ნახევარზე მეტს შეადგენენ საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა თვითმმართველობის ორგანოს მიერ მოსამართლეთაგან არჩეული წევრები. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს შემადგენლობაში, გარდა საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა თვითმმართველობის ორგანოს მიერ არჩეული წევრებისა და უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარისა, შედიან საქართველოს პრეზიდენტის მიერ დანიშნული წევრი და პარლამენტის მიერ სრული შემადგენლობის არანაკლებ სამი მეზუთედის უმრავლესობით არჩეული წევრები. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარეს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მოსამართლე წევრთაგან ორგანული კანონით დადგენილი წესით 4 წლის ვადით, მაგრამ არაუმეტეს მისი როგორც იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის უფლებამოსილების ვადისა, ირჩევს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მდივანს 4 წლის ვადით ირჩევს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა თვითმმართველობის ორგანო მის მიერ არჩეულ წევრთაგან.

3. იუსტიციის უმაღლესი საბჭო ანგარიშვალდებულია საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა თვითმმართველობის ორგანოს წინაშე. ანგარიშგების წესი განისაზღვრება ორგანული კანონით.

4. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს უფლებამოსილება, შექმნისა და საქმიანობის წესი განისაზღვრება ორგანული კანონით.

მუხლი 65. პროკურატურა

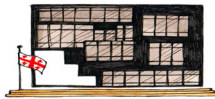
1. საქართველოს პროკურატურა თავის საქმიანობაში დამოუკიდებელია და ემორჩილება მხოლოდ კონსტიტუციასა და კანონს.

2. პროკურატურას ხელმძღვანელობს გენერალური პროკურორი, რომელსაც 6 წლის ვადით საპროკურორო საბჭოს წარდგინებით ორგანული კანონით დადგენილი წესით სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ირჩევს პარლამენტი.

3. პროკურატურის დამოუკიდებლობის, გამჭვირვალობისა და ეფექტიანობის უზრუნველსაყოფად იქმნება საპროკურორო საბჭო, რომელიც შედგება ორგანული კანონით დადგენილი წესით არჩეული 15 წევრისაგან. საპროკურორო საბჭოს თავმჯდომარეს 2 წლის ვადით ირჩევს საპროკურორო საბჭო.

4. პროკურატურა ყოველწლიურად წარუდგენს პარლამენტს თავისი საქმიანობის ანგარიშს.

5. პროკურატურის უფლებამოსილება, სტრუქტურა და საქმიანობის წესი განისაზღვრება ორგანული კანონით.

პროკურატურა - სისხლის-სამართლებრივი დევნისა და გამოძიების მაწარმოებელი სახელმწიფო სტრუქტურა.

2. The High Council of Justice shall consist of 14 members appointed for a term of 4 years, and the Chairperson of the Supreme Court. More than half of the members of the High Council of Justice shall be members elected from among the judges by the self-governing body of judges of the common courts. In addition to the members elected by the self-governing body of judges of the common courts, and the Chairperson of the Supreme Court, the High Council of Justice shall have one member appointed by the President of Georgia and members elected by a majority of at least three fifths of the total number of the Members of Parliament. The Chairperson of the High Council of Justice shall be elected for 4 years, but not more than the term defined by his/her term of office as a member of the High Council of Justice. The Chairperson of the High Council of Justice shall be elected by the High Council of Justice from among its judge members in accordance with the procedures established by the organic law. The Secretary of the High Council of Justice shall be elected for 4 years by the self-governing body of judges of the common courts from among the members of the High Council of Justice that have been elected by the self-governing body of judges of the common courts.
3. The High Council of Justice shall be accountable to the self-governing body of judges of the common courts. The procedure for accountability shall be determined by the organic law.
4. The competences of the High Council of Justice and the procedures for its establishment and activity shall be determined by the organic law.

Article 65. Prosecutor's Office

1. The Prosecutor's Office of Georgia shall be independent in its activity and shall only comply with the Constitution and law.
2. The Prosecutor's Office shall be led by the General Prosecutor, who is elected for a term of 6 years upon nomination by the Prosecutors' Council by a majority of the total number of the Members of Parliament, in accordance with the procedures established by the organic law.
3. The Prosecutors' Council shall be established to ensure the independence, transparency and efficiency of the Prosecutor's Office. The Council shall consist of 15 members elected in accordance with the procedures established by the organic law. The Chairperson of the Prosecutors' Council shall be elected by Council members for a term of 2 years.
4. The Prosecutor's Office shall submit a report on its activities to Parliament on an annual basis.
5. The competences, structure and procedure for the activity of the Prosecutor's Office shall be determined by the organic law.

Prosecutor - state structure of criminal prosecution and investigation.

თავი მეშვიდე სახელმწიფო ფინანსები და კონტროლი

მუხლი 66. სახელმწიფო ბიუჯეტი

1. პარლამენტი სრული შემაღენლობის უმრავლესობით ყოველწლიურად იღებს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონს.
2. მხოლოდ მთავრობაა უფლებამოსილი პარლამენტის კომიტეტებთან ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების განხილვის შემდეგ პარლამენტს წარუდგინოს სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტი. მთავრობა მომდევნო საბიუჯეტო წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტს პარლამენტს წარუდგენს საბიუჯეტო წლის დასრულებამდე არაუგვიანეს 3 თვისა. სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტთან ერთად მთავრობა წარადგენს მოხსენებას მიმდინარე წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების მიმდინარეობის შესახებ. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშს მთავრობა პარლამენტს დასამტკიცებლად წარუდგენს საბიუჯეტო წლის დასრულებიდან არაუგვიანეს 5 თვისა.
3. მთავრობის თანხმობის გარეშე დაუშვებელია სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის პროექტში ცვლილების შეტანა. მთავრობას შეუძლია მოსთხოვოს პარლამენტს დამატებითი სახელმწიფო ხარჯის გაღება, თუ მიუთითებს მისი დაფარვის წყაროს.
4. კანონი, რომელიც იწვევს მიმდინარე საბიუჯეტო წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯების ზრდას, შემოსავლების შემცირებას ან სახელმწიფოს მიერ ახალი ფინანსური ვალდებულებების აღებას, პარლამენტმა შეიძლება მიიღოს მხოლოდ მთავრობის თანხმობის შემდეგ, ხოლო მომავალ საბიუჯეტო წელთან დაკავშირებული კანონი — მთავრობის თანხმობით ან მთავრობის მიერ პარლამენტისთვის წარდგენილი ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტის ფარგლებში.
5. თუ პარლამენტმა არ მიიღო სახელმწიფო ბიუჯეტი ახალი საბიუჯეტო წლის დაწყებამდე, ხარჯები დაიფარება კანონით დადგენილი წესით, წინა წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის მიხედვით.
6. სახელმწიფო ბიუჯეტში პარლამენტისთვის განკუთვნილი მიმდინარე სახსრების შემცირება წინა წლის საბიუჯეტო სახსრების ოდენობასთან შედარებით შეიძლება მხოლოდ პარლამენტის წინასწარი თანხმობით. პარლამენტი თავად იღებს გადაწყვეტილებას სახელმწიფო ბიუჯეტში პარლამენტისთვის გამოყოფილი სახსრების განაწილების თაობაზე.

ბიუჯეტი - საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით მისაღები შემოსულობების გასაწევი გადასახდელებისა და ნაშთის ცვლილების ერთობლიობა, რომელიც დამტკიცებულია საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების შესაბამისი ორგანოების მიერ.

Chapter Seven Public Finances and Control

Article 66. State Budget

1. The Parliament of Georgia shall annually adopt the Law on the State Budget by a majority of the total number of its members.
2. Only the Government of Georgia shall have the right to present a draft State Budget to Parliament after the Basic Data and Directions have been examined with the committees of Parliament. The Government shall submit to Parliament a draft State Budget for the following year no later than 3 months before the end of a budget year. Together with a draft State Budget, the Government shall submit a progress report on the execution of the State Budget for the current year. The Government shall submit a report on the execution of the previous year's State Budget to Parliament for approval no later than 5 months after the end of the budget year.
3. Amending a draft law on the State Budget shall be inadmissible without the consent of the Government. The Government may request that Parliament meets additional state expenses if it indicates the sources used to cover those expenses.
4. Parliament may adopt a law on increasing the expenditures or on reducing the revenues of a State Budget, or on introducing new financial obligations for the State for the current budget year, only with the consent of the Government. Laws related to the following budget year may be adopted with the consent of the Government or within the scope of the document on Basic Data and Directions of the country submitted by the Government to Parliament.
5. If Parliament does not adopt a State Budget by the beginning of a new budget year, expenses shall be covered in accordance with the procedures established by law, based on the State Budget of the previous year.
6. A reduction of the funds allocated for Parliament in the State Budget, as compared to the amount budgeted for the previous year, shall be possible only with the prior consent of Parliament. Parliament shall decide independently how to distribute the funds allocated for Parliament in the State Budget.

Budget - The combination of revenues, reimbursement payments and balance changes for the purpose of fulfilling the functions and obligations of the Central, Autonomous Republics and Local Authorities of Georgia, approved by the Central, Autonomous Republics and Local Authorities of Georgia.

7. სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონს კონსტიტუციის 46ე მუხლით დადგენილი წესით ხელს აწერს და აქვეყნებს საქართველოს პრეზიდენტი. პარლამენტის მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონზე საქართველოს პრეზიდენტის შენიშვნების გაზიარება დასაშვებია მხოლოდ მთავრობის თანხმობით.

8. სახელმწიფო ბიუჯეტის შედგენისა და მიღების წესი განისაზღვრება კანონით.

მუხლი 67. გადასახადები და მოსაკრებლები, ეკონომიკური პოლიტიკა

1. სავალდებულოა გადასახადებისა და მოსაკრებლების გადახდა კანონით დადგენილი ოდენობითა და წესით. მხოლოდ კანონით შეიძლება გადასახადებისა და მოსაკრებლების სტრუქტურისა და შემოღების წესის, მათი განაკვეთების ან განაკვეთების ფარგლების დადგენა. გადასახადისაგან გათავისუფლება დასაშვებია მხოლოდ კანონით. საგადასახადო კონტროლს ახორციელებენ მხოლოდ კანონით განსაზღვრული საგადასახადო ორგანოები.

2. ხანგრძლივი და სტაბილური ეკონომიკური ზრდის უზრუნველსაყოფად ეკონომიკური პოლიტიკის ფუძემდებლური პრინციპები განისაზღვრება ორგანული კანონით. მაკროეკონომიკური პარამეტრების დადგენილი ზღვრების დარღვევისა და განსაკუთრებული აუცილებლობისას ზღვრებიდან გადაცდენის შემთხვევები, აგრეთვე პარამეტრების ზღვრებთან დაბრუნების მიზნით განსახორციელებელი ღონისძიებები განისაზღვრება ორგანული კანონით.

მუხლი 68. ეროვნული ბანკი

1. საქართველოს ეროვნული ბანკი წარმართავს ქვეყნის მონეტარულ პოლიტიკას ფასების სტაბილურობის უზრუნველსაყოფად და ხელს უწყობს ფინანსური სექტორის სტაბილურ ფუნქციონირებას. ეროვნული ბანკი არის ბანკთა ბანკი, მთავრობის ბანკირი და ფისკალური აგენტი.

2. ეროვნული ბანკის უმაღლესი ორგანოა ეროვნული ბანკის საბჭო, რომლის წევრებს საქართველოს პრეზიდენტის წარდგინებით 7 წლის ვადით სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ირჩევს პარლამენტი. ეროვნული ბანკის პრეზიდენტს ეროვნული ბანკის საბჭოს წევრთაგან ეროვნული ბანკის საბჭოს წარდგინებით თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს საქართველოს პრეზიდენტი.

8. The procedures for drafting and adopting a State Budget shall be determined by law.

Article 67. Taxes and fees, economic policy

1. The payment of taxes and fees shall be mandatory in the amount and in accordance with the procedures established by law. Only the law shall determine the structure and the procedures for introducing taxes and fees, as well as their rates and the scope of those rates. Tax exemptions shall only be permitted by law. Tax controls shall be exercised only by the tax authorities defined by law.

2. The fundamental principles of economic policy for ensuring long-term and stable economic growth shall be defined by the organic law. In cases of special necessity, the breaching of and deviation from the limits set by macroeconomic parameters, as well as measures to be taken to return to those parameters, shall be determined by the organic law.

Article 68. National Bank

1. The National Bank of Georgia shall conduct monetary policy to ensure price stability and maintain the stable operation of the financial sector. The National Bank shall be the bank of banks, the banker and the fiscal agent of the Government.

2. The Board of the National Bank is the supreme body of the National Bank of Georgia. Members of the Board of the National Bank shall be elected by a majority of the total number of the Members of Parliament for a term of 7 years upon nomination by the President of Georgia. The President of Georgia shall appoint the President of the National Bank from among the members of the Board of the National Bank and dismiss him/her upon nomination by the Board of the National Bank.

3. ეროვნული ბანკი თავის საქმიანობაში დამოუკიდებელია. კონსტიტუციის 69ე მუხლით გათვალისწინებულ ზედამხედველობასა და კონტროლს ექვემდებარება ეროვნული ბანკის მხოლოდ ადმინისტრაციული და კაპიტალური ხარჯები. ეროვნული ბანკი ანგარიშვალდებულია პარლამენტის წინაშე და ყოველწლიურად წარუდგენს მას თავისი საქმიანობის ანგარიშს.

4. ფულის ემისიის უფლება აქვს მხოლოდ ეროვნულ ბანკს. ფულის სახელწოდება და ერთეული განისაზღვრება ორგანული კანონით.

5. ეროვნული ბანკის უფლებამოსილება, საქმიანობის წესი და დამოუკიდებლობის გარანტია განისაზღვრება ორგანული კანონით.

მუხლი 69. სახელმწიფო აუდიტის სამსახური

1. საჯარო მმართველობის ეფექტიანობისა და ანგარიშვალდებულების ხელშესაწყობად საბიუჯეტო სახსრებისა და სხვა საჯარო რესურსების გამოყენებასა და ხარჯვას ზედამხედველობს სახელმწიფო აუდიტის სამსახური. იგი უფლებამოსილია აგრეთვე შეამოწმოს საფინანსო-სამეურნეო კონტროლის სხვა სახელმწიფო ორგანოთა საქმიანობა, წარუდგინოს პარლამენტს საგადასახადო კანონმდებლობის სრულყოფის წინადადებები.

2. სახელმწიფო აუდიტის სამსახურს ხელმძღვანელობს გენერალური აუდიტორი, რომელსაც 5 წლის ვადით პარლამენტის თავმჯდომარის წარდგინებით სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ირჩევს პარლამენტი.

3. სახელმწიფო აუდიტის სამსახური თავის საქმიანობაში დამოუკიდებელია.

4. სახელმწიფო აუდიტის სამსახური ანგარიშვალდებულია პარლამენტის წინაშე. წელიწადში ორჯერ, ბიუჯეტის შესრულების წინასწარი ანგარიშისა და სრული ანგარიშის წარდგენის დროს, სახელმწიფო აუდიტის სამსახური პარლამენტს წარუდგენს მოხსენებას მთავრობის ანგარიშთან დაკავშირებით, ხოლო წელიწადში ერთხელ — თავისი საქმიანობის ანგარიშს.

5. სახელმწიფო აუდიტის სამსახური უზრუნველყოფს საჯარო სახსრების მართვის კონტროლს პარლამენტის მიერ.

6. სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის უფლებამოსილება, სტრუქტურა, საქმიანობის წესი და დამოუკიდებლობის გარანტია განისაზღვრება ორგანული კანონით.

ემისია- (ლათ. Emission) - გამოშვება. ფასიანი ქაღალდების, ფულის გამოშვება. მიმოქცევაში გამოსაშვები ფულის ბეჭდვა.

სახელმწიფო აუდიტი - სახელმწიფო საფინანსო-ეკონომიკური კონტროლის უმაღლესი ორგანო, რომელიც ახორციელებს აუდიტს

3. The National Bank shall be independent in its activity. Only the administrative and capital expenditure of the National Bank shall be subject to supervision and control provided for by Article 69 of the Constitution. The National Bank shall be accountable to Parliament and shall annually submit an activity report to it.

4. Only the National Bank shall have the right to money emission. The name and unit of currency shall be determined by the organic law.

5. The competences, procedure for the activity and guarantees for the independence of the National Bank, shall be determined by the organic law.

Article 69. State Audit Office

1. The use and expenditure of budgetary funds and other public resources shall be supervised by the State Audit Office, with the purpose of facilitating the efficiency and accountability of public governance. It shall also be entitled to scrutinise the activities of other state bodies of fiscal and economic control and to submit proposals on improving tax legislation to Parliament.

2. The State Audit Office is led by the General Auditor, who shall be elected by a majority of the total number of the Members of Parliament for a term of 5 years upon nomination by the Chairperson of Parliament.

3. The State Audit Office shall be independent in its activity.

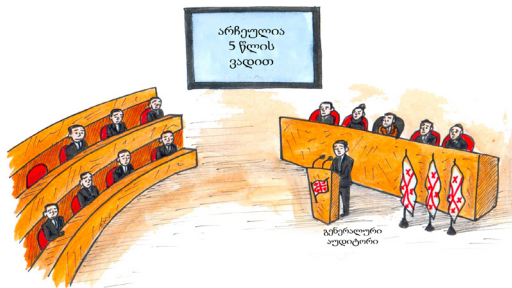
4. The State Audit Office shall be accountable to Parliament. Twice a year, together with the submission of preliminary and full reports on the execution of the State Budget, the State Audit Office shall submit to Parliament its conclusions on the Government report. Once a year, it shall submit to Parliament its own activity report.

5. The State Audit Office shall ensure the control of public funds by Parliament.

6. The competences, structure, procedure for the activity and guarantees for the independence of the State Audit Office shall be determined by the organic law.

Emission - (Latin Emission) - money issuance. Print money for money in circulation.

State Audit Office - A supreme body of state financial and economic control, which performs audits.

თავი მერვე სახელმწიფოს თავდაცვა და უსაფრთხოება

მუხლი 70. თავდაცვის ძალები

1. თავდაცვითი ომი საქართველოს სუვერენული უფლებაა.
2. საქართველოს დაცვა საქართველოს ყოველი მოქალაქის ვალია. სამხედრო სამსახურის გავლის წესი განისაზღვრება კანონით.
3. ქვეყნის დამოუკიდებლობის, სუვერენიტეტისა და ტერიტორიული მთლიანობის დასაცავად, აგრეთვე კონსტიტუციით გათვალისწინებულ შემთხვევებში თავდაცვასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული სხვა ამოცანებისა და საერთაშორისო ვალდებულებათა შესასრულებლად საქართველოს ჰყავს თავდაცვის ძალები.
4. თავდაცვის ძალების სახეობები და შემადგენლობა განისაზღვრება კანონით. თავდაცვის ძალების რაოდენობას მთავრობის წარდგინებით სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ამტკიცებს პარლამენტი.
5. საომარი მდგომარეობის დროს დეკრეტით შეიძლება თავდაცვის ძალებში სახელმწიფო და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების დაცვაზე პასუხისმგებელი ორგანოების გაერთიანება.
6. თავდაცვის ძალები მოქმედებენ თავდაცვის მინისტრის ბრძანებით კანონით დადგენილი წესით, ხოლო საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის დროს — პრემიერ-მინისტრის ბრძანებით.

მუხლი 71. საგანგებო და საომარი მდგომარეობა

1. საქართველოზე შეიარაღებული თავდასხმის ან მისი უშუალო საფრთხის შემთხვევაში საქართველოს პრეზიდენტი პრემიერმინისტრის წარდგინებით აცხადებს საომარ მდგომარეობას, სათანადო პირობების არსებობისას დებს ზავს და ამ გადაწყვეტილებებს დაუყოვნებლივ წარუდგენს პარლამენტს დასამტკიცებლად. გადაწყვეტილება საომარი მდგომარეობის გამოცხადების შესახებ ძალაში შედის საომარი მდგომარეობის გამოცხადების მომენტიდან. პარლამენტი გადაწყვეტილებას ამტკიცებს შეკრებისთანავე. თუ პარლამენტი გადაწყვეტილებას არ დაამტკიცებს, იგი კენჭისყრისთანავე კარგავს იურიდიულ ძალას.

დეკრეტი [ლათ. decretum] - ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს დადგენილება, განკარგულება, რომელსაც კანონის ძალა აქვს.

Chapter Eight State Defence and Security

Article 70. Defence Forces

1. Defensive war shall be a sovereign right of Georgia.
2. The defence of Georgia shall be every citizen's duty. The procedure for performing military service shall be determined by law.
3. For the defence of state independence, sovereignty and territorial integrity, as well as for the fulfilment of other tasks related to defence and security as provided for by the Constitution and international obligations, Georgia shall have Defence Forces.
4. The types and composition of the Defence Forces shall be defined by law. The quantity of the Defence Forces shall be approved by a majority of the total number of the Members of Parliament upon recommendation by the Government.
5. During martial law, the merging of bodies responsible for state and public security with the Defence Forces shall be permitted by a decree.
6. The Defence Forces shall act by the orders of the Minister of Defence in accordance with the procedures established by law and, during a state of emergency or martial law, by the orders of the Prime Minister.

Article 71. State of emergency and martial law

1. In cases of armed attack, or a direct threat of armed attack on Georgia, the President of Georgia shall, upon recommendation by the Prime Minister, declare martial law, sign a truce (provided that the appropriate conditions are in place), and shall immediately present these decisions to Parliament for approval. The decision to declare martial law shall enter into force upon its announcement. Parliament approves the decision upon its assembly. If Parliament does not approve the decision following a vote, it shall become null and void.

Decree - [Latin. decretum] - Decree, ordinance of the highest authority of the government, which has the power of law.

2. მასობრივი არეულობის, ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის ხელყოფის, სამხედრო გადატრიალების, შეიარაღებული ამბოხების, ტერორისტული აქტის, ბუნებრივი ან ტექნოგენური კატასტროფის ან ეპიდემიის დროს ან სხვა შემთხვევაში, როდესაც სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოები მოკლებული არიან კონსტიტუციურ უფლებამოსილებათა ნორმალური განხორციელების შესაძლებლობას, საქართველოს პრეზიდენტი პრემიერმინისტრის წარდგინებით აცხადებს საგანგებო მდგომარეობას ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე ან მის რომელიმე ნაწილში და ამ გადაწყვეტილებას დაუყოვნებლივ წარუდგენს პარლამენტს დასამტკიცებლად. გადაწყვეტილება ძალაში შედის საგანგებო მდგომარეობის გამოცხადების მომენტიდან. პარლამენტი გადაწყვეტილებას ამტკიცებს შეკრებისთანავე. თუ პარლამენტი გადაწყვეტილებას არ დაამტკიცებს, იგი კენჭისყრისთანავე კარგავს იურიდიულ ძალას. საგანგებო უფლებამოსილებანი ვრცელდება მხოლოდ იმ ტერიტორიაზე, სადაც გამოცხადებულია საგანგებო მდგომარეობა.

3. საომარი ან საგანგებო მდგომარეობის დროს საქართველოს პრეზიდენტი პრემიერმინისტრის წარდგინებით გამოსცემს ორგანული კანონის ძალის მქონე დეკრეტებს, რომლებიც მოქმედებს შესაბამისად საომარი ან საგანგებო მდგომარეობის გაუქმებამდე. ეროვნული ბანკის უფლებამოსილებასთან დაკავშირებული დეკრეტი გამოიცემა ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის თანხმობით. დეკრეტი ძალაში შედის გამოცემის მომენტიდან. დეკრეტი დაუყოვნებლივ წარედგინება პარლამენტს. პარლამენტი დეკრეტს ამტკიცებს შეკრებისთანავე. თუ პარლამენტი დეკრეტს არ დაამტკიცებს, იგი კენჭისყრისთანავე კარგავს იურიდიულ ძალას.

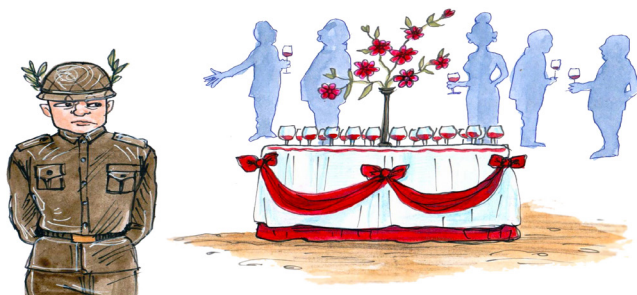
4. საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის დროს საქართველოს პრეზიდენტს უფლება აქვს ქვეყანაში ან მის რომელიმე ნაწილში დეკრეტით შეზღუდოს კონსტიტუციის მე13, მე14, მე15, მე17, მე18, მე19, 21ე და 26ე მუხლებში ჩამოთვლილი უფლებები. საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის დროს საქართველოს პრეზიდენტს უფლება აქვს ქვეყანაში ან მის რომელიმე ნაწილში დეკრეტით შეაჩეროს კონსტიტუციის მე13 მუხლის მე2-მე9 პუნქტების, მე14 მუხლის მე2 პუნქტის, მე15 მუხლის მე2 პუნქტის და მე19 მუხლის მე3 პუნქტის მოქმედება. საქართველოს პრეზიდენტი ამ პუნქტით გათვალისწინებულ დეკრეტს დაუყოვნებლივ წარუდგენს პარლამენტს დასამტკიცებლად. დეკრეტი უფლების შეზღუდვის შესახებ ძალაში შედის გამოცემისთანავე,

2. In cases of mass unrest, the violation of the country's territorial integrity, a military coup d'état, armed insurrection, a terrorist act, natural or technogenic disasters or epidemics, or any other situation in which state bodies lack the capacity to fulfil their constitutional duties normally, the President of Georgia shall, upon recommendation by the Prime Minister, declare a state of emergency across the entire territory of the country or in any part of it, and shall immediately present this decision to Parliament for approval. The decision shall enter into force upon the announcement of the state of emergency. Parliament approves the decision upon its assembly. If Parliament does not approve the decision following a vote, it shall become null and void. Emergency powers shall only apply to the territory for which the state of emergency is declared.

3. During martial law or a state of emergency, the President of Georgia shall, upon recommendation by the Prime Minister, issue decrees that have the force of the organic law, and which shall be in force until the martial law or the state of emergency has been revoked. A decree related to the authority of the National Bank shall be issued with the consent of the President of the National Bank. A decree shall enter into force upon its issuance. A decree shall be submitted to Parliament immediately. Parliament approves the decision upon its assembly. If Parliament does not approve the decision following a vote, it shall become null and void.

4. During a state of emergency or martial law, the President of Georgia shall have the right to restrict by decree the rights listed in Articles 13, 14, 15, 17, 18, 19, 21 and 26 of the Constitution across the entire territory of Georgia or in any part of it. During a state of emergency or martial law, the President of Georgia shall have the right to suspend by decree Articles 13(2)-(6), 14(2), 15(2), 17(3), (5) and (6), 18(2), 19(3) of the Constitution across the entire territory of Georgia or in any part of it. The President of Georgia shall immediately submit the decree provided for by this paragraph to Parliament for approval. A decree on the restriction of a right shall enter into force upon its issuance, whereas a decree on the suspension of a norm shall enter into force upon approval by Parliament.

ხოლო ნორმის შეჩერების შესახებ — პარლამენტის მიერ დამტკიცებისთანავე. დეკრეტი უფლების შეზღუდვის შესახებ მტკიცდება ამ მუხლის მე-3 პუნქტით დადგენილი წესით.

5. საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის დროს საყოველთაო არჩევნები არ ტარდება. ქვეყნის რომელიმე ნაწილში საგანგებო მდგომარეობის შემოღების შემთხვევაში ქვეყნის დანარჩენ ტერიტორიაზე არჩევნების ჩატარების შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს პარლამენტი.

6. გადაწყვეტილება საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის გაუქმების შესახებ მიიღება შესაბამისი მდგომარეობის გამოცხადებისა და დამტკიცებისთვის დადგენილი წესით.

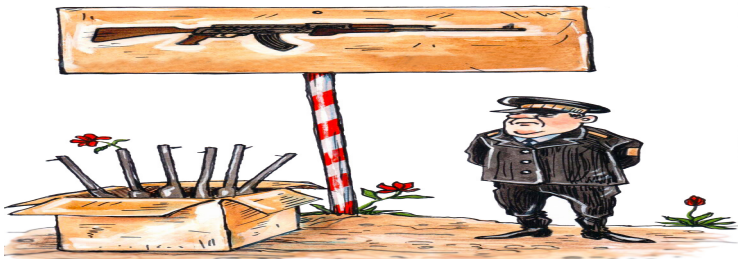
7. პარლამენტის გადაწყვეტილება ამ მუხლით გათვალისწინებულ საკითხებზე მიიღება პარლამენტის სრული შემადგენლობის უმრავლესობით.

მუხლი 72. თავდაცვის ძალების გამოყენება

1. გადაწყვეტილებას საომარი მდგომარეობის დროს თავდაცვის ძალების გამოყენების შესახებ იღებს პრემიერმინისტრი და ეს გადაწყვეტილება არ საჭიროებს დამტკიცებას პარლამენტის მიერ.

2. საგანგებო მდგომარეობის დროს თავდაცვის ძალების გამოყენების შესახებ გადაწყვეტილებას პრემიერმინისტრის წარდგინებით იღებს საქართველოს პრეზიდენტი და დაუყოვნებლივ შეაქვს იგი პარლამენტში დასამტკიცებლად. გადაწყვეტილება ძალაში შედის პარლამენტის მიერ დამტკიცებისთანავე. გადაწყვეტილებას ბუნებრივი ან ტექნოგენური კატასტროფის ან ეპიდემიის დროს თავდაცვის ძალების გამოყენების შესახებ იღებს პრემიერმინისტრი და ეს გადაწყვეტილება არ საჭიროებს დამტკიცებას პარლამენტის მიერ. პარლამენტი უფლებამოსილია მიიღოს გადაწყვეტილება ბუნებრივი ან ტექნოგენური კატასტროფის ან ეპიდემიის დროს თავდაცვის ძალების გამოყენების შეწყვეტის თაობაზე.

3. საერთაშორისო ვალდებულებათა შესასრულებლად თავდაცვის ძალების გამოყენების შესახებ გადაწყვეტილებას მთავრობის წარდგინებით იღებს საქართველოს პრეზიდენტი და დაუყოვნებლივ შეაქვს იგი პარლამენტში დასამტკიცებლად. გადაწყვეტილება ძალაში შედის პარლამენტის მიერ დამტკიცებისთანავე.

A decree on the restriction of a right shall be approved in accordance with the procedure established by paragraph 3 of this article.

5. General elections shall not be held during a state of emergency or martial law. If a state of emergency is declared in a certain part of the country, a decision on whether to conduct elections in the rest of the territory of the country shall be made by Parliament.

6. A decision on revoking a state of emergency or martial law shall be adopted in accordance with the procedures established for declaring and approving a state of emergency or martial law.

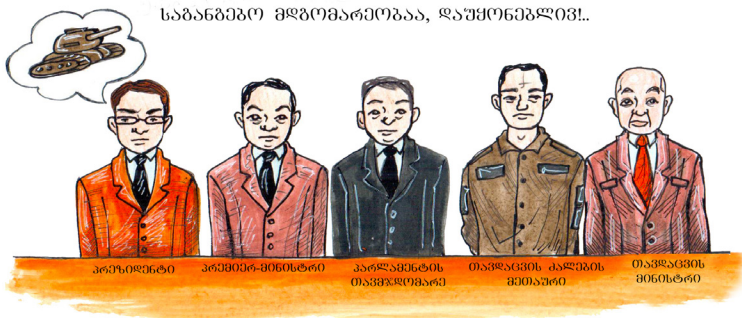
7. Decisions by Parliament on issues provided for by this article shall be adopted by a majority of the total number of its members.

Article 72. Use of the Defence Forces

1. Decisions on the use of the Defence Forces during martial law shall be made by the Prime Minister and shall not require Parliament's approval.

2. During a state of emergency, the President of Georgia shall take decisions on the use of the Defence Forces upon recommendation by the Prime Minister, and shall immediately submit the decisions to Parliament for approval. Decisions shall enter into force upon their approval by Parliament. During natural or technogenic disasters or epidemics, the Prime Minister shall take decisions on the use of the Defence Forces, and these decisions shall not require Parliament's approval. During natural or technogenic disasters or epidemics, Parliament shall be authorised to take decisions on the termination of the use of the Defence Forces.

3. Upon recommendation by the Government, the President shall take decisions on the use of the Defence Forces in order to meet the country's international obligations, and shall immediately submit such decisions to Parliament for approval. Decisions shall enter into force upon approval by Parliament.

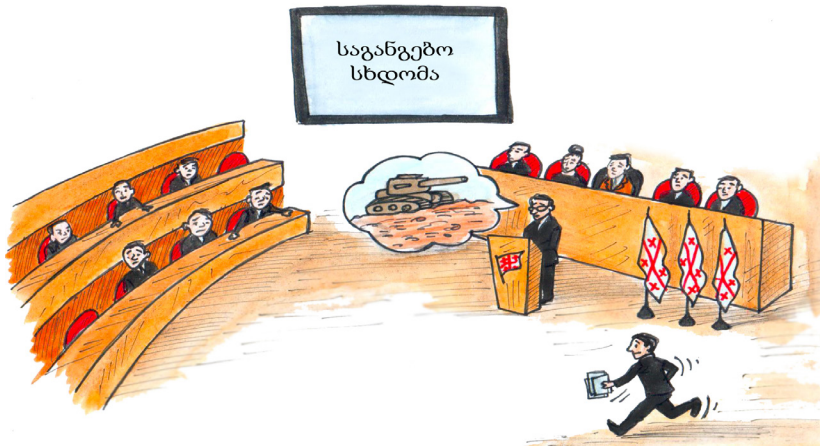
4. სახელმწიფოს თავდაცვის მიზნით განსაკუთრებულ და კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში ქვეყანაში სხვა სახელმწიფოს სამხედრო ძალების შემოყვანის, გამოყენებისა და გადაადგილების შესახებ გადაწყვეტილებას მთავრობის წარდგინებით იღებს საქართველოს პრეზიდენტი. გადაწყვეტილება დაუყოვნებლივ წარედგინება პარლამენტს დასამტკიცებლად და ძალაში შედის პარლამენტის მიერ დამტკიცებისთანავე.

5. პარლამენტის გადაწყვეტილება ამ მუხლით გათვალისწინებულ საკითხებზე მიიღება პარლამენტის სრული შემადგენლობის უმრავლესობით.

მუხლი 73. ეროვნული თავდაცვის საბჭო

1. საომარი მდგომარეობის დროს იქმნება სათათბირო ორგანო — ეროვნული თავდაცვის საბჭო, რომელსაც თავმჯდომარეობს საქართველოს პრეზიდენტი. ეროვნული თავდაცვის საბჭოს წევრები არიან: საქართველოს პრეზიდენტი, პრემიერმინისტრი, პარლამენტის თავმჯდომარე, თავდაცვის მინისტრი და თავდაცვის ძალების მეთაური. საქართველოს პრეზიდენტის გადაწყვეტილებით საბჭოს წევრებად შეიძლება მოწვეულ იქნენ პარლამენტისა და მთავრობის ცალკეული წევრები. ეროვნული თავდაცვის საბჭო მოქმედებს საომარი მდგომარეობის გაუქმებამდე.

2. ეროვნული თავდაცვის საბჭოს უფლებამოსილება და საქმიანობის წესი განისაზღვრება კანონით.

4. For the purposes of state defence, in special cases, as well as in cases provided for by law, the President of Georgia shall, upon recommendation by the Government, take decisions about the entry, use and movement of military forces of another state in the country. Decisions shall be immediately submitted to Parliament for approval and shall enter into force upon approval by Parliament

5. Decisions by Parliament on issues provided for by this article shall be made by a majority of the total number of its members.

Article 73. National Defence Council

1. During martial law, a consultative body – the National Defence Council – shall be created and shall be chaired by the President of Georgia. The National Defence Council shall be composed of the President of Georgia, the Prime Minister, the Chairperson of Parliament, the Minister of Defence and the Commander of the Defence Forces. By the decision of the President of Georgia, individual members of Parliament and of the Government may be invited to become members of the Council. The National Defence Council shall act until the martial law has been revoked.

2. The competences and procedure for the activity of the National Defence Council shall be determined by law.

თავი მეცხრე ადგილობრივი თვითმმართველობა

მუხლი 74. ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოები, საზღვრები, სამართლებრივი საფუძვლები

1. საქართველოს მოქალაქეები ადგილობრივი მნიშვნელობის საქმეებს აწესრიგებენ ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების მეშვეობით. წარმომადგენლობითი ორგანო აირჩევა საყოველთაო, თანასწორი და პირდაპირი საარჩევნო უფლების საფუძველზე ფარული კენჭისყრით. აღმასრულებელი ორგანოები აღმასრულებელ წარმომადგენლობითი ორგანოების გადაწყვეტილებებს და ანგარიშვალდებული არიან მათ წინაშე.
2. თვითმმართველი ერთეული არის საჯარო სამართლის იურიდიული პირი. გადაწყვეტილებას თვითმმართველი ერთეულის შექმნის, გაუქმების ან მისი საზღვრების შეცვლის თაობაზე შესაბამის თვითმმართველ ერთეულებთან კონსულტაციით მთავრობის წარდგინებით იღებს პარლამენტი.
3. ადგილობრივი თვითმმართველობა ხორციელდება ორგანული კანონით დადგენილი წესით.

მუხლი 75. თვითმმართველი ერთეულის უფლებამოსილებები

1. სახელმწიფო ხელისუფლებისა და თვითმმართველი ერთეულის უფლებამოსილებები გამიჯნულია.
2. თვითმმართველი ერთეული უფლებამოსილია კანონმდებლობის დაცვით თავისი ინიციატივით მიიღოს გადაწყვეტილება ყველა იმ საკითხზე, რომელიც კანონით არ მიეკუთვნება სახელმწიფო ხელისუფლების ან ავტონომიური რესპუბლიკის განსაკუთრებულ უფლებამოსილებას და რომელზე გადაწყვეტილების მიღებაც კანონით არ გამოირიცხება თვითმმართველი ერთეულის უფლებამოსილებიდან.
3. თვითმმართველი ერთეული საკუთარ უფლებამოსილებებს ახორციელებს დამოუკიდებლად და თავისი პასუხისმგებლობით, საქართველოს კანონმდებლობის ფარგლებში. ორგანული კანონით განსაზღვრული საკუთარი უფლებამოსილებები სრული და ექსკლუზიურია.

ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობის ორგანო არის საკრებულო, რომელიც შედგება არჩევნების შედეგად არჩეული წევრებისგან (დეპუტატებისგან),

Chapter Nine Local Self-Government

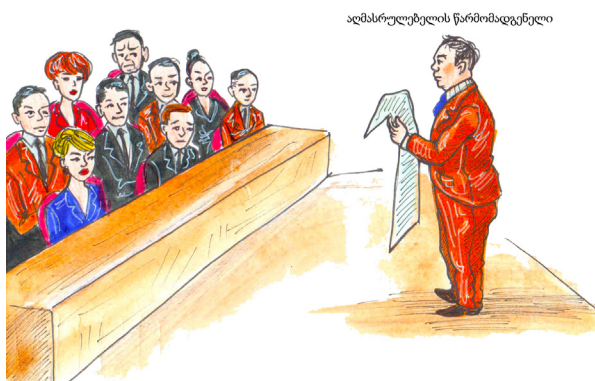
Article 74. Bodies, boundaries, legal basis of local self-government

1. Citizens of Georgia shall regulate issues of local importance through representative and executive bodies of local self-government. Representative bodies shall be elected on the basis of universal, equal and direct suffrage by secret ballot. Executive bodies shall execute the decisions of the representative bodies and shall be accountable to them.
2. A self-governing unit is a legal entity under public law. Decisions on the creation, abolishment or changing the boundaries of a self-governing unit shall be taken by Parliament upon recommendation by the Government and in consultation with relevant self-governing units.
3. Local self-governance shall be carried out in accordance with the procedures established by the organic law.

Article 75. Powers of self-governing units

1. The powers of the state authorities and the self-governing units shall be separated.
2. Self-governing units shall be authorised to take decisions, on their own initiative and in compliance with legislation, on all matters that do not fall within the exclusive powers of the State or of the autonomous republics, and which are not excluded from the powers of self-governing units by law.
3. A self-governing unit shall exercise its powers independently and be responsible for doing so within the ambit of the legislation of Georgia. A self-governing unit's powers, as defined by the organic law, shall be full and exclusive.

Decentralization and public management form of the government, which derives from the right of citizens themselves to decide on local issues independently.

4. სახელმწიფო ხელისუფლების მიერ თვითმმართველი ერთეულისთვის უფლებამოსილების დელეგირება ხორციელდება საკანონმდებლო აქტის ან ხელშეკრულების საფუძველზე, შესაბამისი მატერიალური და ფინანსური რესურსების გადაცემით.

5. სახელმწიფო ხელისუფლება ახორციელებს სამართლებრივ ზედამხედველობას თვითმმართველი ერთეულის საქმიანობაზე. თვითმმართველი ერთეულის საქმიანობის ზედამხედველობა გადაწყვეტილებათა მიზანშეწონილობის უზრუნველყოფის მიზნით დასაშვებია მხოლოდ დელეგირებული უფლებამოსილების საფუძველზე მიღებულ გადაწყვეტილებებთან მიმართებით. სახელმწიფო ზედამხედველობა ხორციელდება ორგანული კანონით დადგენილი წესით, თანაზომიერების პრინციპის შესაბამისად.

მუხლი 76. ადგილობრივი თვითმმართველობის გარანტიები

1. თვითმმართველ ერთეულს აქვს საკუთარი ქონება და ფინანსები.

2. თვითმმართველი ერთეული ორგანული კანონის შესაბამისად დამოუკიდებლად ადგენს თავის ორგანიზაციულ მოწყობას, ორგანული კანონისა და საჯარო სამსახურის მომწესრიგებელი კანონმდებლობის შესაბამისად დამოუკიდებლად იღებს საკადრო გადაწყვეტილებებს.

3. თვითმმართველ ერთეულს თავისი უფლებამოსილების განსახორციელებლად უფლება აქვს ორგანული კანონით დადგენილი წესით ითანამშრომლოს სხვა თვითმმართველ ერთეულთან. თვითმმართველ ერთეულს ორგანული კანონით დადგენილი წესით უფლება აქვს გაწვევიანდეს თვითმმართველ ერთეულთა გაერთიანებებში.

4. სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოები ადგილობრივ თვითმმართველობასთან დაკავშირებულ საკითხებზე გადაწყვეტილებებს იღებენ თვითმმართველ ერთეულებთან კონსულტაციით. კონსულტაციის გამართვის წესი განისაზღვრება ორგანული კანონით.

5. ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს მიერ მისი უფლებამოსილების ფარგლებში მიღებული გადაწყვეტილება შესაბამისი თვითმმართველი ერთეულის ტერიტორიაზე შესასრულებლად სავალდებულოა.

დელეგირება - გადაცემული უფლებამოსილება, საქმის უკეთ განხორციელების მიზნით. დელეგირებას აუცილებლად მოჰყვება შესაბამისი ფინანსები და რესურსი. თუმცა პასუხისმგებლობა რჩება იმ პირის (ორგანოს) ხელში, რომელმაც დელეგირებით გადასცა უფლებამოსილება.

4. The State shall delegate powers to a self-governing unit on the basis of a legislative act or agreement by transferring the appropriate material and financial resources.

5. The state authorities shall exercise legal supervision over the activities of a self-governing unit. To ensure that relevant decisions are made, the supervision of the activities of a self-governing unit shall be permissible only with respect to decisions made on the basis of delegated powers. State supervision shall be exercised in accordance with the procedures established by the organic law and in accordance with the principle of proportionality.

Article 76. Guarantees of local self-government

1. A self-governing unit shall have its own property and finances.

2. A self-governing unit shall define its organisational arrangement independently and in accordance with the organic law, and shall take decisions on staff-related issues independently, in accordance with the organic law and legislation regulating civil service.

3. A self-governing unit shall be entitled to co-operate with other self-governing units to exercise its powers, in accordance with the procedures established by the organic law. A self-governing unit shall be entitled to join unions of self-governing units, in accordance with the procedures established by the organic law.

4. The state authorities shall take decisions on issues related to local self-government in consultation with self-governing units. The procedure for consultations shall be determined by the organic law.

5. Decisions made by the bodies of local self-government within the scope of their competence shall be binding in the territory of respective self-governing units.

Delegate powers - Transferred authority to better perform the case. Delegation will be followed by appropriate finance and resources. However, responsibility remains in the hands of a person who has delegated the authority.

თავი მეათე კონსტიტუციის გადასინჯვა

მუხლი 77. კონსტიტუციის გადასინჯვის წესი

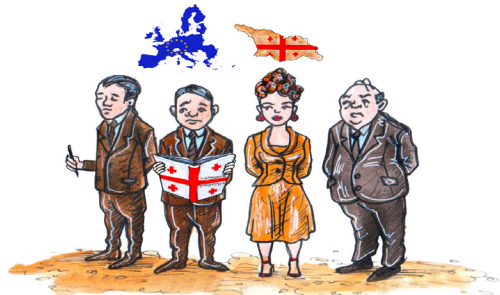
1. კონსტიტუცია გადასინჯება კონსტიტუციური კანონით, რომლის პროექტის წარდგენის უფლება აქვს პარლამენტის სრული შემადგენლობის ნახევარზე მეტს ან არანაკლებ 200000 ამომრჩეველს.
2. კონსტიტუციური კანონის პროექტი წარედგინება პარლამენტს, რომელიც აქვეყნებს მას საყოველთაოსახალხო განხილვისათვის. პარლამენტში კანონპროექტის განხილვა იწყება მისი გამოქვეყნებიდან ერთი თვის შემდეგ.
3. კონსტიტუციური კანონი მიღებულად ჩაითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორი მესამედი. კონსტიტუციური კანონი საქართველოს პრეზიდენტს ხელმოსაწერად გადაეცემა მომდევნო მოწვევის პარლამენტის მიერ ერთი მოსმენით განხილვიდან და სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორი მესამედის მიერ მისი უცვლელად დამტკიცებიდან 10 დღის ვადაში.
4. კონსტიტუციური კანონი საქართველოს პრეზიდენტს ხელმოსაწერად გადაეცემა კონსტიტუციის 46ე მუხლით დადგენილ ვადაში, თუ მას მხარს დაუჭერს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ სამი მეოთხედი.
5. კონსტიტუციური კანონი, რომელიც უკავშირდება ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენას, მიიღება პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორი მესამედის უმრავლესობით და საქართველოს პრეზიდენტს ხელმოსაწერად გადაეცემა კონსტიტუციის 46ე მუხლით დადგენილ ვადაში.
6. კონსტიტუციურ კანონს კონსტიტუციის 46ე მუხლით დადგენილი წესით ხელს აწერს და აქვეყნებს საქართველოს პრეზიდენტი.
7. საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის გამოცხადების შემთხვევაში კონსტიტუციური კანონის პროექტის განხილვა შეჩერდება ამ მდგომარეობის გაუქმებამდე.

Chapter Eleven Transitional Provisions

Article 77. Procedure for the revision of the Constitution

1. The Constitution shall be revised by a constitutional law. More than half of the total number of the Members of Parliament, or no less than 200 000 voters, shall be entitled to submit a draft constitutional law.
2. A draft constitutional law shall be submitted to Parliament, which shall make the draft public for nation-wide public discussions. Parliament shall begin deliberations on the draft law 1 month after its publication.
3. A constitutional law shall be considered adopted if it is supported by at least two thirds of the total number of the Members of Parliament. The constitutional law shall be submitted to the President of Georgia for signature within 10 days following its approval, in one hearing, without amendments by at least two thirds of the total number of the members of the next Parliament.
4. If supported by at least three fourths of the total number of the Members of Parliament, the constitutional law shall be submitted to the President of Georgia for signature within the time frame established by Article 46 of the Constitution.
5. A constitutional law related to the restoration of territorial integrity shall be adopted by a majority of at least two thirds of the total number of the Members of Parliament and shall be submitted to the President of Georgia for signature within the time frame established by Article 46 of the Constitution.
6. The President of Georgia shall sign and promulgate a constitutional law in accordance with the procedures established by Article 46 of the Constitution.
7. In case of the declaration of a state of emergency or martial law, deliberations on a draft constitutional law shall be suspended until the state of emergency or martial law has been revoked.

თავი მეთერთმეტე გარდამავალი დებულებები

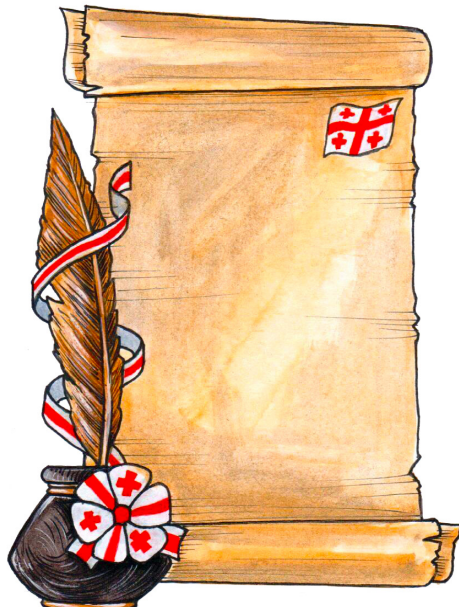
მუხლი 78. ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაცია

კონსტიტუციურმა ორგანოებმა თავიანთი უფლებამოსილების ფარგლებში მიიღონ ყველა ზომა ევროპის კავშირსა და ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაციაში საქართველოს სრული ინტეგრაციის უზრუნველსაყოფად.

Chapter Eleven Transitional Provisions

Article 78. Integration into European and Euro-Atlantic structures

The constitutional bodies shall take all measures within the scope of their competences to ensure the full integration of Georgia into the European Union and the North Atlantic Treaty Organization.

**საქართველოს კონსტიტუციის ახალი რედაქციის ამოქმედებასთან
დაკავშირებული დებულებები
2017 წლის 13 ოქტომბრის კონსტიტუციური კანონი**

მუხლი 2

1. ორგანული კანონის სტატუსი მიენიჭოს საქართველოს კანონებს:
  - ა) „სახელმწიფო ენის შესახებ“;
  - ბ) „ნორმატიული აქტების შესახებ“;
  - გ) „სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის შესახებ“.
2. საქართველოს პარლამენტის მომდევნო არჩევნებში არჩეული პარლამენტის უფლებამოსილების ცნობამდე პარლამენტი შედგება პროპორციული სისტემით არჩეული 77 და მაჟორიტარული სისტემით არჩეული 73 პარლამენტის წევრისაგან. პარლამენტის მომდევნო არჩევნებში არჩეული პარლამენტის უფლებამოსილების ცნობამდე საპარლამენტო ფრაქციაში ერთიანდება არანაკლებ ექვსი პარლამენტის წევრი. პარლამენტის მომდევნო არჩევნებში არჩეული პარლამენტის უფლებამოსილების ცნობამდე ერთი პოლიტიკური პარტიის წარდგენით არჩეულ პარლამენტის წევრებს უფლება აქვთ შექმნან ერთზე მეტი ფრაქცია.
3. 2024 წლის 31 დეკემბრამდე პირველად განწესების შემთხვევაში უვადოდ განწესებამდე მოსამართლე თანამდებობაზე შეიძლება განწესდეს 3 წლის ვადით. განსაზღვრული ვადით განწესებულ მოსამართლეზე მოსამართლის უვადოდ განწესების დათქმა გავრცელდეს ორგანული კანონით დადგენილი წესით მისი უვადოდ განწესების შემთხვევაში.
4. ამ კანონით საქართველოს კონსტიტუციის მეორე თავში შეტანილი ცვლილებები არ იწვევს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოში წარდგენილი სარჩელების დასაშვებობის შესახებ მიღებული გადაწყვეტილებების გაუქმებას, მაგრამ იწვევს საჭიროების შემთხვევაში მათი დასაშვებობის ნორმატიული საფუძვლების ცვლილებას კონსტიტუციის მეორე თავში შეტანილი ცვლილებების შესაბამისად.
5. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის შესახებ კონსტიტუციური კანონი შეიძლება მიღებულ იქნეს იმ სათაურისგან განსხვავებული სათაურით, რომელიც განისაზღვრება ამ კანონის ამოქმედებამდე მოქმედი შესაბამისი კონსტიტუციური დებულებით.
6. ამ კანონის ამოქმედებიდან 12 წლის განმავლობაში საერთო-სახელმწიფოებრივი გადასახადის ახალი სახის შემოღება, გარდა აქციზისა, ან საერთო-სახელმწიფოებრივი გადასახადის სახის მიხედვით არსებული განაკვეთის ზედა ზღვრის გაზრდა შესაძლებელია მხოლოდ რეფერენდუმის გზით, გარდა ორგანული კანონით გათვალისწინებული

შემთხვევებისა. რეფერენდუმის დანიშვნის ინიცირების უფლება აქვს მხოლოდ საქართველოს მთავრობას. საერთო-სახელმწიფოებრივი გადასახადის ახალი სახის შემოღებადან ზღვრული განაკვეთის გაზრდად არ ჩაითვლება გადასახადის შემოღება ან ცვლილება, რომელიც არსებული გადასახადის ალტერნატივა ან ანაცვლებს მას და ამავე დროს არ ზრდის საგადასახადო ტვირთს. საერთო-სახელმწიფოებრივი გადასახადის ახალი სახის შემოღებადან ზღვრული განაკვეთის გაზრდად არ ჩაითვლება აგრეთვე გადასახადის სახის მიხედვით არსებული ზღვრული განაკვეთის ფარგლებში გადასახადის განაკვეთის ცვლილება. საპენსიო და სადაზღვევო შენატანები რეგულირდება კანონით და ისინი არ წარმოადგენს გადასახადებსა და მოსაკრებლებს.

7. ამ კანონის ამოქმედების დროისთვის განწესებული უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე თანამდებობრივად შედის იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს შემადგენლობაში და თავმჯდომარეობს მას მისი, როგორც უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის, დარჩენილი უფლებამოსილების ვადის ამოწურვამდე.

8. ამ კანონის ამოქმედებისთანავე გენერალური პროკურორის უფლებამოსილებას იძენს ამ კანონის ამოქმედების დროისთვის განწესებული მთავარი პროკურორი დარჩენილი უფლებამოსილების ვადით.

9. საქართველოს პარლამენტის მომდევნო არჩევნებში არჩეული პარლამენტი შედგება საყოველთაო, თავისუფალი, თანასწორი და პირდაპირი საარჩევნო უფლების საფუძველზე ფარული კენჭისყრით 4 წლის ვადით პროპორციული სისტემით არჩეული 77 და მაჟორიტარული სისტემით არჩეული 73 პარლამენტის წევრისაგან. პროპორციული სისტემით ჩატარებული არჩევნების შედეგად პარლამენტის წევრთა მანდატები განაწილდება იმ პოლიტიკურ პარტიებზე და პოლიტიკური პარტიების საარჩევნო ბლოკებზე, რომლებიც მიიღებენ არჩევნებში მონაწილე ამომრჩეველთა ხმების 3 პროცენტს მაინც. არჩევნებში მონაწილეობის წესი და პირობები, აგრეთვე პარლამენტის წევრთა მანდატების განაწილების წესი განისაზღვრება საარჩევნო კანონმდებლობით.

10. საქართველოს პრეზიდენტის მომდევნო არჩევნებში საქართველოს პრეზიდენტი აირჩევა 6 წლის ვადით.

**Provisions related to the establishment of a new edition of the
Constitution of Georgia
Constitutional Law of Georgia 13 October 2017**

Article 2.

1. Status of organic law shall be granted to the following laws of Georgia immediately upon enactment of this law:

- a) Law on Official Language;
- b) Law of Georgia on Normative Acts;
- c) Law on State Audit Office.

2. Prior to recognition of the Parliament's authority elected at the next elections, the Parliament shall consist of 77 members elected through proportional system and 73 members elected through majoritarian system. Prior to recognition of the Parliament's authority elected at the next elections, faction should consist of at least six members of the Parliament. Prior to recognition of the Parliament's authority elected at the next elections, Parliament members nominated by one political shall be entitled to create more than one faction.

3. In case of the first appointment, before the appointment for an indefinite period, a judge may be appointed for a trial period of three years, until December 31, 2024. Reservation on lifetime appointment of judges shall apply to the judges appointed for a certain term only in case of their appointment for an indefinite period according to the rule set under the organic law.

4. The amendments to the second chapter of the constitution shall not cause annulment of the decisions on admissibility of the claims brought to the constitutional court. However, if necessary, changes of normative bases of admissibility might occur in accordance to the amendments of second chapter of the constitution.

5. The Constitutional Law on Autonomous Republic of Ajara may be adopted with the title different from the title, which is defined by the actual relevant constitutional clause before enactment of this law.

6. For the duration of 12 years after the enactment of this law, introduction of a new type of common state tax, except for excise tax, or increasing the upper limit of the current rate by the type of common state tax may only be possible through a referendum, except for cases prescribed in the organic law. Only the Government shall have the right to initiate a referendum. Introduction or change of a tax shall not be deemed as an introduc

tion of a new type of common state tax or an increase in the marginal rate, which represents an alternative to the current tax or replaces the current tax and at the same time does not increase the tax burden. Neither, tax rate changes by the type of tax within the current marginal rate shall be deemed as an introduction of a new type of common state tax or an increase in the marginal rate. Pension and insurance contributions shall be regulated by the law and do not represent taxes or fees.

7. Upon entry into force of this law, appointed chairman of the Supreme Court officially enters in the High Council of Justice and presides it over his term of office until the expiry date as the chairman of the Supreme Court

8. Upon entry into force of this law, Main Prosecutor appointed by that time shall acquire the authority of Prosecutor General for the remaining term of office.

9. The Parliament elected at the next parliamentary elections based on universal, free, equal and direct suffrage shall consist of 77 members elected through proportional system and 73 members elected through majoritarian system by secret ballot for the term of 4 years. As a result of proportionally held elections, mandates of members of the Parliament shall be distributed to those political parties which receive at least 3 percent of electoral votes. Rules and terms for participation in elections as well as the rule for distribution of mandates of members of the Parliament shall be defined by electoral legislation.

10. The President of Georgia in the next presidential elections shall be elected for the term of 6 years.

გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“

თბილისი, მ. კოსტავას ქ. №75

ტელ: (+995 032)238 35 99; (+995)557 51 51 34

ვებ-გვერდი: www.law.ge

ელ-ფოსტა: Info@law.ge

www.facebook.com/PublishingWorldofLawyers